

1. Збірник навчальних програм. Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія / Коньков А.М., Карпухіна Ю.В., Козій Т.П., Васильєва Н.О., Годлевський П.М., Таран І.В., Бірюкова Т.В. – Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2017. – 74 с. (Вчена рада ХДУ Протокол № 3 від 30.10.2017 р.).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний університет

Факультет природознавства, здоров'я людини і туризму

Кафедра фізичної терапії та здоров'я людини

ЗБІРНИК НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ

Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

**Херсон
2017 рік**

УДК
ББК

**Збірник навчальних програм факультету природознавства, здоров'я людини і туризму.
Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія**

Збірник навчальних програм для студентів, що навчаються за спеціальністю: 227 Фізична терапія, ерготерапія включає програми нормативних та варіативних навчальних дисциплін, призначених для підготовки фахівців із фізичної терапії та ерготерапії. У збірнику представлені програми дисциплін, що викладаються на кафедрі фізичної терапії та здоров'я людини факультету природознавства, здоров'я людини і туризму Херсонського державного університету.

Колектив укладачів:

кандидат медичних наук, доцент А.М. Коньков
кандидат біологічних наук, доцент Ю.В. Карпухіна
кандидат біологічних наук, доцент Т.П. Козій
кандидат біологічних наук, доцент кафедри Н.О. Васильєва
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент П.М. Годлевський
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, ст. викладач І.В. Таран
викладач кафедри Т.В. Бірюкова

Рецензенти: доктор медичних наук, професор, головний лікар Херсонського обласного центру громадського здоров'я **Ю.О. Ромаскевич**
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту Херсонського державного університету **С.С. Возний**

Затверджена

Вченою радою ХДУ
Протокол № 3 від 30.10.2017 р.

Погоджено

НМР ХДУ
Протокол № 1 від 18.10.2017 р.

Схвалено

НМР факультету природознавства, здоров'я людини і туризму
Протокол № 1 від « 18 » вересня 2017р.
Голова НМР факультету природознавства, здоров'я людини і туризму
(Н.О. Васильєва)

(підпис, ПІБ)

Розглянута на засіданні кафедри фізичної терапії та здоров'я людини

Протокол № 2 від « 04 » вересня 2017 р.
Завідувач кафедри _____ (А.І. Гурова).

(підпис, ПІБ)

Зміст

Інноваційні засоби реабілітації	4-10
Лікувальна фізкультура в акушерстві	11-14
Фізична реабілітація в акушерстві та гінекології.....	14-18
Фізична реабілітація в педіатрії	18-23
Фізична реабілітація в геронтології	23-31
Механотерапія	31-35
Фізична рекреація	35-39
Основи нетрадиційних методів оздоровлення	39-44
Фізична реабілітація осіб з новоутвореннями	44-49
Фізична реабілітація неповносправних осіб.....	49-63
Працетерапія.....	63-68
Професійне спілкування в галузі.....	68-74

Навчальна програма дисципліни «Інноваційні засоби реабілітації»

Укладач: кандидат біологічних наук, доцент Т.П. Козій

Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни “Інноваційні засоби реабілітації” складена відповідно до підготовки спеціалістів ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності: 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є новітні сучасні технології фізичної реабілітації та їх відновлювальний вплив на органи і системи організму хворої людини.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія і фізіологія людини, гігієна, загальна патологія, лікувальний масаж, лікувальна фізкультура, фізіотерапія.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: дати необхідні знання студентам з інноваційних засобів реабілітації при різних соматичних ушкодженнях та захворюваннях. Сформувані у студентів адекватні наукові уявлення про закономірності фізіологічних основ реабілітаційних заходів при різних соматичних ушкодженнях та захворюваннях, особливості компенсаторної перебудови функціональних систем та органів у зв'язку з порушеною функцією.

Завдання:

Теоретичні – викласти теоретичні основи та методологічні особливості основ фізичної реабілітації, як складової частини медичної, соціальної та професійної реабілітації, як системи заходів щодо відновлення або компенсації фізичних можливостей, підвищення функціонального стану та адаптаційних резервів організму людини інноваційними засобами і методами реабілітації. Обґрунтувати рухову активність як одну із найважливіших складових реабілітації хворих та неповносправних людей, що мобілізує всі сили та резервні можливості організму людини на відновлення втрачених чи порушених функцій, значно скорочує терміни їх відновлення, створює компенсаторні механізми до нових умов існування при незворотних анатомічних чи функціональних втратах організму і відновлює професійну та побутову працездатність.

Практичні – ознайомити студентів із сучасними методиками фізичної реабілітації та навчити застосувати їх на практиці. Відпрацювати навички діагностики соматичних систем та навчити студентів адекватно оцінювати функціональні можливості здорової та хворої людини для розробки раціональних принципів відновлення та володіти всебічним комплексним підходом при проведенні фізичної реабілітації.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

– Здатність до філософського аналізу науки як специфічної системи знання, форми духовного виробництва і соціального інституту.

– Здатність аналізувати розвиток науки, її генезис та історію, структуру, рівні та методологію наукового дослідження, актуальні проблеми філософії науки, роль науки в житті людини і суспільства, перспективи її розвитку.

– Здатність до опанування та застосування інноваційних засобів реабілітації.

– Здатність використовувати під час навчання та професійної діяльності знань з інноваційних засобів реабілітації.

– Здатність формувати нові ідеї у реабілітації (креативність).

– Здатність до здійснення прогнозування результатів застосування інноваційних засобів реабілітації.

– Здатність визначати та застосовувати необхідні методи та засоби фізичної реабілітації при відновленні здоров'я різних верств населення.

– Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування для осіб з різними патологіями:

- лікувальної фізичної культури;
- лікувального масажу;
- механотерапії;
- фізіотерапевтичних заходів.
- Здатність опанувати різні інноваційні нетрадиційні методи фізичної реабілітації.
- Здатність до опанування методик застосування сучасних тренажерів у фізичній реабілітації людей з різними нозологіями.

Очікувані результати навчання:

- Знання принципів лікувального впливу, показання і протипоказання та цілі і завдання застосування рефлекторно-навантажувальних пристроїв різних конструкцій;
 - Знання поняття, мети і завдань, принципу СРМ - терапії (Continuous Passive Motion); види та режими роботи тренажерів для постійної пасивної розробки суглобів нижньої та верхньої кінцівки; області застосування лікувального і адаптивного реабілітаційного обладнання;
 - Знання поняття і суті методу кондуктивної терапії; цілі, завдання, показання та протипоказання до використання даної реабілітаційної технології; матеріально-технічне забезпечення кондуктивної терапії;
 - Знання поняття кінезотерапії, як способу медико-кондуктивної реабілітації неврологічних хворих з руховими порушеннями; методу PNF (пропріоцептивне нервово-м'язове торування) по Г.Кабат; показання і протипоказання до використання кінезотерапії в медико-кондуктивній реабілітації неврологічних хворих; матеріально-технічне забезпечення; механізм впливу кінезотерапії в медико-кондуктивній реабілітації; основні патогенетичні стадії рухового контролю: мобільність, стабільність, контрольована мобільність і спритність;
 - Знання поняття Бобат-терапії; мети методики; області застосування Бобат-терапії; концепції даної методики; принципів Бобат-терапії; протипоказання методу; методичні особливості застосування Бобат-терапії;
 - Знання поняття Войта-терапії; мети методики; області застосування Войта-терапії; концепції даної методики; принципи Войта-терапії; протипоказання методу; методичні особливості застосування Войта-терапії;
 - Знання поняття методики Козьявкіна; комплексного підходу і сутності методу; система інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації; мультимодальна реабілітаційна концепція; патофізіологія лікувального впливу методу Козьявкіна;
 - Знання поняття кінезіотейпування; механізму фізіологічної і лікувальної дії кінезіотейпов; ефективність кінезіотейпування; показання і протипоказання до застосування кінезіотейпів; види і будова кінезіотейпов; області застосування кінезіотейпів;
 - Знання нових методів курортного лікування; особливості застосування внутрішньотканинної електростимуляції за методом Герасимова, гіпербаричної оксигенації, нормобаричної гіпоксітерапії, клітинної терапії, кріотерапії, озонотерапії, фітоаероіонізації та ендоекологічної реабілітації і лікування в санаторіях;
 - Знання прийомів комплексної методики саморегуляції емоційних станів; вправи психорегулюючої гімнастики; спеціальні вправи для виробки навичок розслаблення м'язів, м'язів шиї, голови, м'язів рук і ніг, діафрагми та дихальної мускулатури, для активізації уявлень; основи аутогенного тренування як засобу попередження та корекції невротичних реакцій, серцево-судинних порушень.
 - Вміння застосовувати технології використання лікувальних рефлекторно-навантажувальних пристрів: лікувального навантажувального костюму «Аделі»; рефлекторно-навантажувального пристрою «Гравітон»; реабілітаційного нейроортопедичного костюму «Атлант»;
 - Вміння використовувати лікувальне і адаптивне реабілітаційне обладнання; застосовувати в реабілітаційному процесі методики апаратної кінезотерапії в різних режимах для постійної пасивної розробки суглобів нижньої та верхньої кінцівки;

- Вміння вести документацію по кондуктивній терапії; проводити кондуктивне, нейропсихологічне дослідження пацієнта; складати індивідуальну програму реабілітації пацієнта по кондуктивній терапії; підбирати відповідний дидактичний матеріал кондуктивної терапії; застосовувати пропріоцептивну гімнастику в методі кондуктивної терапії;
- Вміння володіти методами дослідження для диференційованого вибору зразків та моделей руху в медико-кондуктивній реабілітації неврологічних хворих з руховими порушеннями; застосовувати техніку кінезотерапії (на основі методології PNF);
- Вміння застосовувати прийоми Бобат-терапії: сенсорна стимуляція, інгібіція і фацілітація; володіти технологією навчання дитини з ДЦП різним руховим умінням і складати план і програму Бобат-терапії;
- Вміння застосовувати прийоми Войта-терапії; володіти технологією навчання дитини з ДЦП різним руховим умінням і складати план і програму Войта-терапії;
- Вміння застосовувати комплексний підхід в системі інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації за методом Козьявкіна; володіти техніками біомеханічної корекції хребта, мобілізації суглобів кінцівок, рефлексотерапії, спеціальної системи масажу, мобілізуючої гімнастики, ритмічної гімнастики, механотерапії; складати програму біодинамічної корекції рухів з застосуванням костюму «Спіраль»;
- Вміння володіти техніками кінезіотейпування в різних областях застосування кінезіотейпів; визначати ефективність кінезіотейпування;
- Вміння володіти методиками курортного лікування: внутрішньотканинної електростимуляції за методом Герасимова, гіпербаричної оксигенації, нормобаричної гіпоксітерапії, клітинної терапії, кріотерапії, озонотерапії, фітоаеріонізації, ендоекологічної реабілітації і лікування в санаторіях;
- Вміння застосовувати комплексні методики активної саморегуляції; володіти техніками психорегулюючої гімнастики, зниження нервового стомлення, пов'язаного з емоційною напругою; використовувати на практиці спеціальні вправи для виробки навичок розслаблення м'язів, м'язів шиї, голови, м'язів рук і ніг, діафрагми та дихальної мускулатури, для активізації уявлень; володіти методикою аутогенного тренування у комплексі прийомів самовпливу і регуляції психічних функцій.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Технологія використання лікувальних рефлекторно-навантажувальних пристроїв.

Лікувальний навантажувальний костюм «Аделі»: принцип лікувального впливу; показання і протипоказання до застосування; лікувальні ефекти; методика застосування.

Метод динамічної пропріоцептивної корекції з використанням рефлекторно-навантажувального пристрою «Гравітон»: мета і завдання методу; механізм лікувального впливу пристрою «Гравітон»; показання і протипоказання до застосування; методика застосування костюма «Гравітон».

Реабілітаційний нейроортопедичний костюм «Атлант»: показання та протипоказання до використання; мета і завдання застосування костюма «Атлант», будова і технічні характеристики костюма «Атлант»; методичні вказівки щодо застосування костюма «Атлант», режими; ефективність застосування костюма «Атлант».

Тема 2. Апаратна кінезотерапія.

Поняття СРМ - терапії (Continuous Passive Motion). Принцип СРМ – терапії. Мета і завдання СРМ – терапії. Види та режими роботи тренажерів для постійної пасивної розробки суглобів нижньої та верхньої кінцівки: Prima Advance – для розробки колінного суглоба; Kinetec Centura Shoulder CPM Machine– для розробки плечового суглоба; Kinetec Centura C.E.M Elbow CPM Machine – для розробки ліктьового суглоба; Kinetec Maestra Hand & Wrist CPM Machine - для розробки променево-зап'ясткового суглоба, суглобів кисті та пальців рук;

Kinetec Brevia Ankle CPM Machine - для розробки гомілковостопного суглоба. Методики застосування апаратної кінезотерапії.

Лікувальне і адаптивне реабілітаційне обладнання, області застосування. Лікувальні реабілітаційні технології: система VectorGait - вертикалізатор; антигравітаційна бігова доріжка Anti- Gravity Treadmill; апарат Stablograph – система для тренування порушеної функції рівноваги; система Re-Step, що дозволяє імітувати ходьбу по нерівній поверхні; Smart step («розумна устілка»), що дозволяє оптимізувати вертикальні навантаження. Адаптивні реабілітаційні технології: апарат для ходьби Екзоскелет Ревок; апарат Ness L300 для електростимуляції обвислої стопи; апарат Ness H200 для електростимуляції обвислої кисті; Head or Eye Control Mouse – унікальне програмне забезпечення для керування комп'ютером рухами голови, очей.

Тема 3. Метод кондуктивної терапії.

Поняття і суть методу кондуктивної терапії. Цілі, завдання, показання та протипоказання до використання даної реабілітаційної технології. Матеріально-технічне забезпечення. Кондуктивна терапія і її документація. Нейропсихологічне дослідження пацієнта. Індивідуальна програма реабілітації пацієнта по кондуктивної терапії. Алгоритм співпраці пацієнта (вихованця) і кондуктора (педагога, інструктора ЛФК, з праці, соціального працівника, вихователя, психолога). Карти кондуктивної терапії. Методика нейропсихологічного, кондуктивного обстеження пацієнта і складання індивідуальної реабілітаційної програми. Дидактичний матеріал кондуктивної терапії. Пропріоцептивна гімнастика в методі кондуктивної терапії. Програмний зміст сюжетно-рольового тренінгу. Методика занять методом кондуктивної терапії. Практичне заняття методом кондуктивної терапії (зразок).

Тема 4. Кінезотерапія в медико-кондуктивній реабілітації неврологічних хворих з руховими порушеннями.

Поняття кінезотерапії, як способу медико-кондуктивної реабілітації неврологічних хворих з руховими порушеннями. Метод PNF (пропріоцептивне нервово-м'язове торування) по Г.Кабат. Метод Брунстрема. Показання і протипоказання до використання кінезотерапії в медико-кондуктивної реабілітації неврологічних хворих. Матеріально-технічне забезпечення. Механізм впливу кінезотерапії в медико-кондуктивній реабілітації. Основні патогенетичні стадії рухового контролю: мобільність, стабільність, контрольована мобільність і спритність. Методи дослідження для диференційованого вибору зразків та моделей руху. Техніка кінезотерапії (на основі методології PNF). Ефективність використання даної технології.

Тема 5. Бобат-терапія (нейродинамічна реабілітація).

Поняття Бобат-терапії. Мета методики. Области застосування Бобат-терапії. Концепція даної методики. Принципи Бобат-терапії. Протипоказання методу. Методичні особливості занять по методу Бобат. Прийоми Бобат-терапії: сенсорна стимуляція, інгібіція і фацілітація. Тактика навчання дитини з ДЦП різним руховим умінням. Умови рухової активності при Бобат-терапії. Орієнтовна схема методики Бобат.

Тема 6. Рефлексна локомоція (Войта-терапія).

Поняття Войта-терапії. Мета методики. Области застосування Войта-терапії. Концепція даної методики. Принципи Войта-терапії. Протипоказання методу. Методичні особливості занять по методу Войта-терапії. Прийоми Войта-терапії. Тактика навчання дитини з ДЦП різним руховим умінням. Умови рухової активності при Войта-терапії. Орієнтовна схема методики Войта-терапії.

Тема 7. Система інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації (метод Козьявкіна).

Поняття методики Козьявкіна. Комплексний підхід і сутність методу. Система Інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації. Мультиmodalна реабілітаційна концепція. Патофізіологія лікувального впливу методу Козьявкіна. Біомеханічна корекція хребта. Мобілізація суглобів кінцівок. Рефлексотерапія. Спеціальна система масажу. Мобілізуюча гімнастика. Ритмічна гімнастика. Механотерапія. Апітерапія. Програма біодинамічної

корекції рухів з застосуванням костюму «Спіраль». Тренажер "Павук". Комп'ютерна ігротерапія. Крокові реабілітаційні ігри. Тренування рівноваги. Розвиток функції кисті.

Тема 8. Метод кінезотейпування.

Поняття кінезотейпування. Механізм фізіологічної і лікувальної дії кінезотейпів. Ефективність кінезотейпування. Показання і протипоказання до застосування кінезотейпов. Види і пристрої кінезотейпів. Області застосування кінезотейпів. Техніка кінезотейпування.

Тема 9. Нові методи курортного лікування.

Внутрішньотканинна електростимуляція за методом Герасимова. Гіпербарична оксигенація. Нормобарична гіпоксітерапія «Гірське повітря». Клітинна терапія. Кріотерапія. Озонотерапія. Фітоаероіонізація. Ендоекологічна реабілітація і лікування в санаторіях.

Тема 10. Загальні основи застосування комплексної методики активної саморегуляції.

Прийоми комплексної методики саморегуляції емоційних станів. Вправи психорегулюючої гімнастики. Зниження нервового стомлення, пов'язаного з емоційною напругою перед змаганнями, під час змагань та після їх завершення. Спеціальні вправи для виробки навичок розслаблення м'язів, м'язів шиї, голови, м'язів рук і ніг, діафрагми та дихальної мускулатури, для активізації уявлень. Аутогенне тренування. Етапи розвитку аутогенного тренування. Аутогенне тренування у комплексі прийомів самовпливу. Заспокоювальна, мобілізуюча частини аутогенного тренування. Регуляція психічних функцій. Виховання вольових якостей. Аутогенне тренування як засіб попередження та корекції невротичних реакцій, серцево-судинних порушень.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

Змістовий модуль № 1. Інноваційні реабілітаційні засоби в кінезотерапії

Змістовий модуль № 2. Інноваційні реабілітаційні засоби в фізіотерапії

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Войта Вацлав. Принцип Войты / Вацлав Войта, Аннегрет Петерс // Игра мышц при рефлексорном поступательном движении и в двигательном онтогенезе. - ГК "Мадин", 2014 – 171 с.
2. Войта-терапия в раннем детском возрасте // Методические рекомендации международного общества Войто-терапевтов. – Прага, 1992.
3. Исанова В.А. Новые инновационные технологии медико-социальной реабилитации в условиях многоаспектных реабилитационных учреждений / В.А. Исанова. – Казань : МСЗРТ, 2007. - 67 с.
4. Исанова В.А. Медико-социальная реабилитация в условиях многоаспектных реабилитационных учреждений / В.А. Исанова. – Казань : Бриг, 2006. – 284 с.
5. Исанова В.А. Нейрореабилитация / В.А. Исанова. - Казань, 2004. - 288 с.
6. Касаткин М.С. Основы кинезиотейпирования. Учебное пособие / М.С. Касаткин, Е.Е. Ачкасов, О.Б. Добровольский. – М. : Спорт, 2015. - 76 с.
7. Касаткин М.С. Основы спортивного тейпирования. Учебное пособие / М.С. Касаткин, Е.Е. Ачкасов. – М. : Спорт, 2016. - 120 с.
8. Качесов В.А. Основы интенсивной реабилитации. ДЦП / В.А. Качесов. - М., 2001. - 129 с.
9. Кейл Энн. Тейпирование в спортивной и клинической медицине / Энн Кейл. - М. : Спорт, 2015. - 136 с.
10. Киселев Д. Кинезиотейпинг в лечебной практике неврологии и ортопедии / Д. Киселев. - М. : Спорт, 2015. – 168 с.

11. Ключков А.И. Тейпирование и применение кинезиотейпа в спортивной практике. Методическое пособие / А.И. Ключков. – М. : РАСМИРБИ, 2009. – 140 с.
12. Козьявкін В.І. Метод Козьявкіна — система інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації : Посібник реабілітолога / В.І. Козьявкін. – Львів : Видавництво “Дизайн-студія ”Палуга”, 2011. - 240с.
13. Козьявкин В.И. Основы реабилитации двигательных нарушений по методу Козьявкина / В.И. Козьявкин, Н.Н. Сак, О.А. Качмар, М.А. Бабадаглы. – Львів : НВФ “Українські технології”. - 2007. - 192с.
14. Мухін В.М. Фізична реабілітація: навчальне видання / В.М. Мухін. – К. : Олімпійська література, 2005. – 470с.
15. Поляев Б.А. Современные технологии применения механотерапии и тренажоров в практике лечебной физической культуры / Б.А. Поляев, Г.Е. Иванова, М.В. Бурмистрова и др. // Спб, Комитет по здравоохранению Правительства. - СПб, 2005. – 12 с.
16. Пономаренко Г.Н. Медицинская реабилитация. Учебник / Г.Н. Пономаренко. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2014 – 360 с.
17. Рейн Сью Бобат-концепция. Теория и клиническая практика в неврологической реабилитации / Сью Рейн, Линзи Медоуз, Мери Линч-Эллерингтон. – М. : Кириллица, 2013. – 320 с.
18. Рой И.В. Современная механотерапия в реабилитационной практике / И.В. Рой, И.К. Бабова, С.Н. Бучинський. – К. : КИМ, 2007. – 72с.
19. Семенова К.А. Восстановительное лечение больных с резидуальной стадией детского церебрального паралича / К.А. Семенова. - М. : Антидор. - 1999. - 384 с.
20. Субботин Ф.А. Пропедевтика функционального терапевтического кинезиотейпирования / Ф.А. Субботин - Москва, 2014. — 192 с.
21. Субботин Ф.А. Терапевтическое тейпирование в консервативном лечении миофасциального болевого синдрома / Ф.А. Субботин. - Москва, 2015. — 286 с.
22. Хольц Ренате. Допомога дітям з церебральним паралічем / Ренате Хольц. — М. : Теревінф, 2007. — 180 с.

Допоміжна

1. Епифанов В.А. Реабилитация в неврологии / В.А. Епифанов, А.В. Епифанов. - М. : Гэотар-медиа, 2014. - 416 с
2. Епифанов В.А. Реабилитация в травматологии и ортопедии / В.А. Епифанов, А.В. Епифанов. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 416 с.
3. Ильин В.А. Новое в методике применения лечебных костюмов "Адели" (из опыта реабилитационной работы с детьми больными ДЦП) / Ильин В.А., Тельнов Ю.В., Полиевский С.А. // Открытый мир : Науч.-практ. семинар по адапт. двигат. активности. - М., Б. г. - С. 36-41.
4. Ключкова Е.В. Введение в физическую терапию: реабилитация детей с церебральным параличом и другими двигательными нарушениями неврологической природы / Е.В. Ключкова. – М. : Теревинф, 2014. – 288 с.
5. Коган О.Г. Медицинская реабилитации в неврологии и нейрохирургии / О.Г. Коган, В.Л. Найдин. - М. : Медицина, 1988. - 304 с.
6. Козьявкин В.И. Игровые компьютерные устройства в неврологической реабилитации. Украинский вестник психоневрологии / В.И. Козьявкин, Н.В. Козьявкина, В.О. Качмар. - 2002. - 10(2). – С. 168-169.
7. Козьявкін В.І. Компоненти м'язового тону та методика кількісного вимірювання спастики / В.І. Козьявкін, О.О. Качмар, Т.Б. Волошин // Журнал неврології ім. Б.М. Маньковського. – 2015. - Т.3, № (1). - С.72-76.
8. Козьявкін В.І. Основи мультимодальної системи інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації дітей та підлітків з церебральними паралічами / В.І. Козьявкін // Соціальна педіатрія та реабілітологія. - 1/2014 (7). - С. 15-17.

9. Козьявкін В.І. Реабілітаційна комп'ютерна ігротерапія із використанням танцювального килимка / В.І.Козьявкін, О.О. Качмар, І.В. Аблікова // Соціальна педіатрія та реабілітологія. – 2013. - 2(5). - С. 20-25.
10. Козьявкін В.І. Інтернет система домашнього ігрового тренування рухових порушень / В.І. Козьявкін, О.О. Качмар, І.В. Аблікова // Соціальна педіатрія і реабілітологія, 2012.- №1. - С. 24-29.
11. Физическая реабилитация инвалидов с поражением опорно-двигательной системы / Под ред. С.П. Евсеева, С.Ф. Курдыбайло. - М. : Советский спорт, 2010. - 488 с.
12. Финни Ненси Р. Ребенок с церебральным параличом: помощь, уход, развитие /Ненси Р. Финни. - М. : Теревинф, 2009. - 336с.
13. Maren Thiesen-Hutte. Psychologie und Neurophysiotherapie Vojtas. – Stuttgart : Enke Ferdinand, 1992. — S. 376.
14. Mauritz К-Н. General rehabilitation. Current Opinion Neurol Neurosurg. - 1990. - №3. - P. 714-718.
15. Orth, H. Das Kind in der Vojta-Therapie. – Muenchen : Elsevier GmbH, Urban & Fischer Verlag, 2005. — S. 230.
16. Vaclav Vojta, Edith Schweizer-Völker. Die Entdeckung der idealen Motorik. Die Entwicklung der angeborenen Bewegungsmuster im ersten Lebensjahr : Kinesiologische und muskuläre Analyse. - 2009. - S. 281.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.neuroplus.ru/bolezni/detskiy-cerebralnyy.paralich/reabilitaciya-pri-dcp-massazh-lfk-vojta-i-bobat-terapiya.html#ixzz4KG55ZRR2>
2. <http://neurodoc.ru/terapiya/reabilitaciya/bobat-terapiya.html>
3. <http://www.bobath.org.uk>
4. <http://www.neuroplus.ru/bolezni/detskiy-cerebralnyy.paralich/reabilitaciya-pri-dcp-massazh-lfk-vojta-i-bobat-terapiya.html#ixzz4KG5CE89d>
5. <http://www.vojta.com/ru/>
6. <http://www.dcp.org.ua/rus/parents/reabil/vojta.html>
7. http://aupam.narod.ru/pages/medizina/nov_inn_teh/page_01.htm
8. altreabel.by/Method/pnf.php
9. reabilitaciya.org/vidy-reabilitacii/lechebnaya
10. http://aupam.ru/pages/medizina/isanova_kinezoterapiya/oglavlenie.html
11. <http://www.kachesov.ru/index-1.html>
12. www.bioness.com/.../Vector_Gait_and_Safety_System.php
13. <http://rrcdetstvo.ru/metods/locomat>
14. <https://reuthmc.org/реабилитационнаятерапия/физиотерапия/>
15. <http://medicaltaping.ru/ru/>
16. <http://kinesislife.ua/ua/napravleniya/kineziotejping/>
17. [ttp://kinesiotaping.ru/](http://kinesiotaping.ru/)

Форма підсумкового контролю успішності навчання - екзамен

Засоби діагностики успішності навчання: усний колоквиум, тестування, письмова контрольна робота, індивідуальне завдання, практичне завдання, усне опитування. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і практичному контролю.

Навчальна програма дисципліни «Лікувальна фізкультура в акушерстві»

Укладач: кандидат медичних наук, доцент А.М. Коньков

Пояснювальна записка

Програма вивчення навчальної дисципліни «Лікувальна фізкультура в акушерстві» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «магістр» спеціальності «227 Фізична терапія, ерготерапія», «227 Фізична реабілітація».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні методики лікувальної фізкультури, що застосовуються в акушерстві та гінекології.

Міждисциплінарні зв'язки: викладання даної дисципліни пов'язано з вивченням студентами дисциплін анатоμο-фізіологічного та біологічного циклів: анатомія і фізіологія людини, вікова анатомія та фізіологія, гігієна, біологія, педагогіка і психологія, біохімія, фітнес програми, загальна теорія здоров'я, патологічна анатомія.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: розкрити сфери застосування лікувальної фізкультури в період вагітності (у першому, другому та третьому триместрах), у післяпологовому періоді, а також при різних захворюваннях жіночої сечостатевої системи; сформувані у студентів компетентну орієнтацію і здатність до використання знань та вмінь, що були отримані, та проявляти особистісні якості для успішної професійної діяльності.

Завдання:

- викласти теоретичні основи лікувальної фізкультури;
- ознайомити студентів із принципами застосування ЛФК в акушерстві і гінекології;
- сформувані у студентів практичні вміння з проведення ЛФК на стаціонарному, поліклінічному та санаторному етапах відновлювального періоду реабілітації вагітних та жінок, що страждають патологією сечостатевої сфери.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування фізичних вправ в акушерстві.
- Здатність складати та застосувати комплекси вправ з лікувальної фізкультури в різних періодах вагітності.
- Здатність до розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і природи (принципи біоетики).
- Здатність до розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя.
- Здатність до постійного набуття нових знань і умінь, наполегливість у досягненні мети.

Очікувані результати навчання:

- знання механізмів лікувальної дії засобів лікувальної фізкультури на організм людини;
- знання про показання та протипоказання до призначення лікувальної фізкультури вагітним жінкам, жінкам після пологів та хворим, які страждають на патологію сечостатевої системи;
- знання про застосування засобів ЛФК при найбільш розповсюджених патологічних станах в акушерстві і гінекології;
- знання значення природних фізичних факторів в системі лікувально-профілактичних і реабілітаційних заходів;
- знання про вплив природних фізичних факторів на патологічні процеси та функції різних органів і систем організму;
- знання про медичну кліматологію і кліматотерапію, бальнеотерапію;

- знання основних принципів комбінованого застосування природних фізичних факторів і засобів лікувальної фізкультури;
- знання методики проведення функціональних проб;
- знання про реакції організму людини на фізичне навантаження як метод ранньої діагностики і прогнозування перебігу захворювання, а також термінів застосування нових вправ ЛФК;
- вміння правильно обстежити здорову та хвору людину (оцінити фізичний розвиток, статичний та динамічний стереотипи, функціональний стан органів і систем, зібрати та оцінити анамнез рухових навичок) з метою призначення вправ ЛФК;
- вміння провести комплексну оцінку фізичного стану пацієнта, скласти медичний висновок і розподілити пацієнтів на медичні групи для занять ЛФК;
- вміння володіти загальними принципами тактики дій при призначенні вправ ЛФК вагітним та жінкам, які страждають хворобами сечостатевої системи;
- вміння оформити медичну документацію при призначенні ЛФК (зробити запис у історії хвороби та заповнити процедурну картку);
- вміння проводити функціональні проби та оцінити отримані результати;
- вміння дати конкретні рекомендації з практичного застосування раціонального рухового режиму різних форм та засобів ЛФК.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Фізичні вправи при нормальній вагітності: завдання ЛФК

ЛФК при вагітності як фактор комплексної психопрофілактичної і фізичної підготовки вагітних до пологів. Вагітність як стан організму жінки, який пред'являє підвищені вимоги щодо діяльності його анатомо-фізіологічних систем. Завдання ЛФК при вагітності. Вплив фізичних вправ на фізіологічні резерви вагітної жінки. Методика і організація проведення занять ЛФК з вагітними.

Тема 2. Протипоказання до призначення ЛФК вагітним. Засоби та форми ЛФК

Протипоказання до призначення ЛФК. Засоби та форми ЛФК в акушерстві і гінекології в залежності від анатомо-фізіологічних особливостей стану організму жінки у різні терміни вагітності. Особливості методик ЛФК в групах вагітних. Види фізичних вправ для вагітних, складання комплексів вправ.

Тема 3. Критерії розподілу вагітних на групи для занять ЛФК

Об'єктивні показники, що використовуються в якості критеріїв розподілу вагітних на групи для занять ЛФК. Кількісні показники деяких індексів і функціональних проб, що характерні для слабкої групи вагітних. Кількісні показники деяких індексів і функціональних проб, що характерні для середньої групи вагітних. Кількісні показники деяких індексів і функціональних проб, що характерні для сильної групи вагітних.

Тема 4. Особливості проведення занять ЛФК в слабкій групі вагітних

Дозування вправ за темпом, кількістю вправ, амплітудою руху при заняттях ЛФК з вагітними з урахуванням резервів функцій їх організму. Приблизний комплекс вправ для вагітних (17-32 тиждень, слабка група). Приблизний комплекс вправ для вагітних (32-40 тиждень, слабка група).

Тема 5. Лікувальна фізкультура в передопераційному і післяопераційному періодах у гінекологічних хворих

Завдання ЛФК у передопераційному періоді. Тривалість курсу ЛФК у передопераційному періоді. Засоби та форми ЛФК у передопераційному періоді. Характеристика вихідних положень, характер яких залежать від природи захворювання. Завдання ЛФК у післяопераційному періоді; протипоказання до призначення ЛФК в цьому періоді. Засоби та форми ЛФК у післяопераційному періоді.

Тема 6. Лікувальна фізкультура при запальних захворюваннях жіночих статевих органів

Завдання ЛФК при запальних захворюваннях жіночих статевих органів. Показання та протипоказання до призначення ЛФК при запальних захворюваннях жіночих статевих органів. Лікувальні ефекти ЛФК при запальних захворюваннях жіночих статевих органів. Засоби та форми ЛФК при запальних захворюваннях жіночих статевих органів. Особливості застосування ЛФК в комплексі з гінекологічним масажем і фізіотерапією.

Тема 7. Лікувальна фізкультура при функціональній недостатності м'язів тазової діафрагми та опущенні внутрішніх жіночих статевих органів

Причини функціональної недостатності м'язів тазової діафрагми. Особливості будови тазового дна у жінок і спеціальні вправи для його укріплення. Лікувальний ефект від використання ЛФК при слабкості тазового дна та зв'язувального апарату. Комплекс спеціальних вправ для гінекологічних хворих з опущенням внутрішніх статевих органів.

Тема 8. Лікувальна фізкультура при аномаліях положення матки

Визначення поняття «аномальне положення матки», його причини. Лікування аномальних положень матки. Приблизний перелік коригуючи фізичних вправ при патологічному загині матки назад. Приблизний перелік коригуючи фізичних вправ при патологічному загині матки вперед.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

1. Застосування лікувальної фізкультури в акушерстві
2. Застосування лікувальної фізкультури в гінекології

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин 3,5 кредити ЄКТС.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Лечебная физкультура и врачебный контроль: Учебник / Под ред. В.А. Епифанова, Г.Л. Апанасенко. – М. : Медицина. 1990. – 368 с.
2. Спортивна медицина і фізична реабілітація: Навч. посібник / В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова. – К. : Медицина, 2008. – 248 с.

Допоміжна

1. Персианинова Л.С. "Справочник по акушерству и гинекологии" / Л.С. Персианинова, И.В. Ильина // М., "Медицина", 1980.
2. Айламазян Э.К. Акушерство: национальное руководство. / Э.К. Айламазян, В.И. Кулаков, В.Е. Радзинский, Г.М. Савельева // М. : - "ГЕОТАР-Медиа". - 2009.
3. Епифанова В.А. Лечебная физическая культура. Справочник. - М. : "Медицина", 1998.
4. Большая энциклопедия массажа. - М. : ООО "Издательство Астрель", 2002.
5. Пичуев В.П. "Чтобы быть здоровой", М. : "Знание", 1985.
6. Дубровский В.И. Лечебная физическая культура / В.И. Дубровский. - М. : ВЛАДОС, 1999.
7. Епифанова В.А. Лечебная физкультура и врачебный контроль/ В.А. Епифанова, Г.Л. Апанасенко // Учебник. - М. : "Медицина", 1990.
8. Боголюбов В.М. Медицинская реабилитация или восстановительная медицина. - Физиотерапия, бальнеология и реабилитация. – 2006. – Т.1. - С. 3-12.
9. Епифанов В.А. Роль и место лечебной физкультуры в медицинской реабилитации / В.А. Епифанов, Т.Г. Кузбашева // Физиотерапия, бальнеология и реабилитация. – 2004. – Т.6. - С. 3-5.
10. Карандашев В.И., Петухов Е.Б., Зродников В.С. Физиотерапия. Руководство для врачей / Под редакцией В.Р. Палеева. – М., 2001.
11. Сосин И.Н., Буявых А.Г. Физиотерапия в гинекологии и венерических болезнях. - Симферополь, 2001.

12. Боголюбов В.М., Пономаренко Г.Н. Общая физиотерапия: учебник / Под общей ред. проф. С.Н. Попова. - Ростов на-Дону: «Феникс», 2004.

Інформаційні ресурси

1. www.womenhealthnet.ru/fitness/8222.html
2. <http://yotube.com/watch?v=p2hMyq6uvke>
3. <http://yotube.com/watch?v=k2angturuyu>
4. www.beremennost-po-nedeliam.com/obraz-jizni/uprazhneniya-3-trimestr.html
5. forum.cardiomir.ru/546/13480/ЛФК для беременных с ВПС
6. www.eurolab.ua/restorative-medicine/3353/3361/28242
7. bmsi.ru/doc/of64cb58-377e-4124-b53a-11a8b16f8f72
8. netmiome.ru/drugie/uprazhneniya-kegela-posle-udaleniya-matki

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

Засоби діагностики успішності навчання:

Контрольна робота (поточна, модульна). Контрольні роботи проводяться у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Вони виконуються письмово по білетах, що вміщують одне теоретичне та одне практичне питання з тем навчальної дисципліни. Зміст питань розрахований на виконання роботи студентом протягом 15-20 хв.

Проміжний контроль самостійної роботи студентів та їх знань проводиться в періоди першої та другої атестацій за результатами захисту рефератів з начальних тем, що були винесені на самостійне опрацювання.

Підсумковий семестровий контроль (екзамен) проводиться в усній формі за білетами.

Навчальна програма дисципліни «Фізична реабілітація в акушерстві та гінекології»

Укладач: кандидат медичних наук, доцент А.М. Коньков

Пояснювальна записка

Програма вивчення навчальної дисципліни «Фізична реабілітація в акушерстві та гінекології» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «магістр» спеціальності «227 Фізична терапія, ерготерапія», «227 Фізична реабілітація».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні методики фізичної реабілітації та їх застосування в акушерстві та гінекології.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія і фізіологія людини, вікова анатомія та фізіологія, гігієна, біологія, педагогіка і психологія, біохімія, фітнес програми, загальна теорія здоров'я, патологічна анатомія, лікувальна фізкультура в акушерстві та гінекології.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: розкрити сфери застосування засобів фізичної реабілітації задля подолання впливу негативних факторів, з якими може зіткнутися організм вагітної жінки і які можуть негативно вплинути на організм плоду; розкрити сфери застосування засобів фізичної реабілітації задля подолання впливу патогенних факторів на організм гінекологічних хворих; сформувані у студентів компетентності орієнтації на здатність до використання знань та вмінь, що були отримані та, нарешті, проявляти особистісні якості для успішної професійної діяльності.

Завдання:

- викласти студентам теоретичні основи фізичної реабілітації;
- ознайомити студентів із принципами застосування фізичної реабілітації в терапії, педіатрії, неврології, хірургії, акушерстві і гінекології, травматології;

– сформувати у студентів практичні вміння із застосування засобів фізичної реабілітації на стаціонарному, поліклінічному та санаторному етапах відновлювального періоду реабілітації вагітних та жінок, які страждають на гінекологічну патологію.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- Здатність оцінювати фізичний стан жінок в гінекології та акушерстві.
- Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань знання з фізичної реабілітації в гінекології та акушерстві:
 - лікувальної фізичної культури;
 - класичного та лікувального масажу;
 - фізіотерапевтичних заходів;
 - механотерапії;
 - працетерапії.
- Здатність до розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і природи (принципи біоетики).
- Здатність до розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя.
- Здатність до постійного набуття нових знань і умінь, наполегливість у досягненні мети.

Очікувані результати навчання:

- знання механізмів лікувальної дії засобів фізичної реабілітації на організм людини;
- знання показань та протипоказань до призначення фізичної реабілітації вагітним жінкам, жінкам після пологів та хворим, які страждають на гінекологічну патологію;
- знання про застосування засобів фізичної реабілітації при найбільш розповсюджених патологічних станах в акушерстві та гінекології;
- знання про значення природних фізичних факторів у системі лікувально-профілактичних і реабілітаційних заходів;
- знання про вплив природних фізичних факторів на патологічні процеси та функції різних органів і систем організму;
- знання про медичну кліматологію та кліматотерапію, бальнеотерапію;
- знання про основні принципи комбінованого застосування природних фізичних факторів і засобів лікувальної фізкультури;
- знання методики функціональних проб;
- знання про реакції організму людини на фізичне навантаження як метод ранньої діагностики і прогнозування перебігу захворювання, а також термінів застосування нових вправ ЛФК;
- вміння правильно обстежити здорову та хвору людину (оцінити фізичний розвиток, статичний та динамічний стереотипи, функціональний стан органів і систем, зібрати та оцінити анамнез) з метою призначення засобів фізичної реабілітації;
- вміння провести комплексну оцінку фізичного стану пацієнта, скласти медичний висновок і розподілити пацієнтів на медичні групи з метою призначення найбільш ефективних за навантаженням на організм засобів фізичної реабілітації;
- вміння оволодіти загальними принципами тактики дій при призначенні засобів фізичної реабілітації вагітним та жінкам, які страждають на гінекологічну патологію;
- вміння оформити медичну документацію при призначенні процедур фізичної реабілітації (зробити запис у історії хвороби та заповнити процедурну карту);
- вміння провести функціональні проби та оцінити отримані результати;
- дати конкретні рекомендації з практичного застосування при призначенні різних засобів та методів фізичної реабілітації;
- вміння володіти здатністю самостійно працювати з навчальною, науковою та довідковою літературою: вести пошук необхідної інформації та робити узагальнюючі висновки;

- вміння володіти здатністю до складання комплексів фізіотерапевтичних процедур для вагітних та жінок, які страждають на гінекологічну патологію;
- вміння володіти здатністю до оцінювання ефективності застосування різних фізіотерапевтичних методик.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Лікувальна фізкультура її застосування в акушерстві

Цілі, завдання та значення занять ЛФК в період вагітності. Цілі та завдання ЛФК в першому, другому та третьому триместрах вагітності. Цілі та завдання ЛФК у післяпологовому періоді. Вплив фізичних вправ на фізичний стан вагітної жінки в різні періоди вагітності та у післяпологовий період.

Тема 2. Масаж та його застосування в акушерстві

Використання масажу в післяпологовому періоді – цілі та завдання. Фізіологічний вплив масажу на шкіру, м'язи та обмін речовин. Правила здійснення післяпологового масажу та протипоказання до нього. Прийоми післяпологового масажу.

Тема 3. Фізичні фактори та їх застосування в акушерстві. Фізична реабілітація після кесарева розтину

Фізична терапія як засіб профілактики та лікування акушерської патології. Фізичні фактори, що застосовуються для лікування акушерської патології. Фізична реабілітація жінок після кесарева розтину.

Тема 4. Види рухової активності в період вагітності

Загальне значення рухової активності в житті вагітної жінки і для нормального розвитку плоду. Джогінг і правила його використання вагітною жінкою. Аеробіка і правила її використання вагітною жінкою. Ускладнення, які можуть виникнути при нехтуванні вагітною жінкою правилами катання на велосипеді або перебуванні в басейні.

Тема 5. Фізіотерапія та її застосування в гінекології

Фізіотерапія як важливий метод лікування гінекологічної патології. Спектр гінекологічної патології, який потребує фізіотерапевтичного втручання. Фактори, які впливають на вибір діючого начала фізіотерапевтичного лікування гінекологічної патології; протипоказання до фізіотерапії в гінекології.

Тема 6. Електро- і магнітотерапія та їх застосування в гінекології

Діючі фактори електромагнітного поля. Лікувальні ефекти магнітотерапії. Застосування постійного та імпульсного токів у лікуванні гінекологічної патології. Механізм спазмолітичної та знеболюючої дії імпульсних токів при лікуванні гінекологічної патології.

Тема 7. Застосування ультразвуку та лікування світлом у гінекології

Механізм дії ультразвуку на організм людини при лікуванні гінекологічної патології. Лікувальні ефекти ультразвукової терапії. Ультрафіолетові, інфрачервоні і видимі промені та їх застосування в лікуванні гінекологічної патології. Застосування лазерного випромінювання в лікуванні гінекологічної патології.

Тема 8. Бальнеотерапія та її застосування в гінекології

Бальнеотерапія та її роль у лікуванні гінекологічної патології. Мінеральні води, їх склад, методики використання при захворюваннями статевих органів у жінок. Хімічний склад та фізико-хімічні властивості мінеральних вод. Протипоказання до використання мінеральних вод в гінекології. Використання мінеральних вод та грязей для лікування гінекологічної патології.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

1. Фізична реабілітація в акушерстві
2. Фізична реабілітація в гінекології

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин 3,5 кредити ЄКТС.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Лечебная физкультура и врачебный контроль: Учебник / Под ред. В.А. Епифанова, Г.Л. Апанасенко. – М. : Медицина. 1990. – 368 с.
2. Спортивна медицина і фізична реабілітація: Навч. посібник / В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова. – К. : Медицина, 2008. – 248 с.

Допоміжна

1. Айламазян Э.К. Акушерство: национальное руководство. / Э.К. Айламазян, В.И. Кулаков, В.Е. Радзинский, Г.М. Савельева // М. - "ГЕОТАР-Медиа". – 2009.
2. Боголюбов В.М. Медицинская реабилитация или восстановительная медицина. – Физиотерапия, бальнеология и реабилитация, 2006, 1, С. 3-12.
3. Боголюбов В.М., Пономаренко Г.Н. Общая физиотерапия: учебник. Общая физиотерапия: учебник / Под общей ред. проф. С.Н. Попова. - Ростов на-Дону : «Феникс», 2004.
4. Большая энциклопедия массажа. – М.: ООО "Издательство Астрель", 2002.
5. Дубровский В.И. Лечебная физическая культура / В.И. Дубровский. – М. : ВЛАДОС, 1999.
6. Епифанов В.А., Кузбашева Т.Г. Роль и место лечебной физкультуры в медицинской реабилитации. – Физиотерапия, бальнеология и реабилитация. – 2004. - С. 3-5.
7. Епифанова В.А. Лечебная физическая культура. Справочник. - М. : Медицина, 1998.
8. Епифанова В.А. Лечебная физкультура и врачебный контроль/ В.А. Епифанова, Г.Л. Апанасенко // Учебник. - М. : Медицина, 1990.
9. Карандашев В.И., Петухов Е.Б., Зродников В.С. Физиотерапия. Руководство для врачей / Под редакцией В.Р. Палеева. – М. - 2001.
10. Персианинова Л.С. Справочник по акушерству и гинекологии / Л.С. Персианинова, И.В. Ильина // М. : Медицина, 1980.
11. Пичуев В.П. "Чтобы быть здоровой", М. : Знание, 1985.
12. Сосин И.Н., Буявых А.Г. Физиотерапия в гинекологии и венерических болезнях. – Симферополь, 2001.

Інформаційні ресурси

1. www.womenhealthnet.ru/fitness/8222.html
2. <http://youtube.com/watch?v=p2hMyq6uvke>
3. <http://youtube.com/watch?v=k2angturuuyu>
4. www.beremennost-po-nedeliam.com/obraz-jizni/uprazhneniya-3-trimestr.html
5. forum.cardiomir.ru/546/13480/ЛФК для беременных с ВПС
6. www.eurolab.ua/restorative-medicine/3353/3361/28242
7. bmsi.ru/doc/of64cb58-377e-4124-b53a-11a8b16f8f72
8. netmiome.ru/drugie/uprazhneniya-kegela-posle-udaleniya-matki

Форма підсумкового контролю успішності навчання: диференційований залік

Засоби діагностики успішності навчання:

Контрольна робота (поточна, модульна). Контрольні роботи проводяться у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Вони виконуються письмово по білетах, що вміщують одне теоретичне та одне практичне питання з тем навчальної дисципліни. Зміст питань розрахований на виконання роботи студентом протягом 15-20 хв.

Проміжний контроль самостійної роботи студентів та їх знань проводиться в періоди першої та другої атестацій за результатами захисту рефератів з начальних тем, що були винесені на самостійне опрацювання.

Підсумковий семестровий контроль проводиться в усній формі за білетами.

Навчальна програма дисципліни «Фізична реабілітація в педіатрії»

Укладач: кандидат медичних наук, доцент А.М. Коньков

Пояснювальна записка

Програма вивчення навчальної дисципліни «Фізична реабілітація в педіатрії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «магістр» для спеціальності «227 Фізична терапія, ерготерапія», «227 Фізична реабілітація».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні методики фізичної реабілітації та їх застосування в педіатрії.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія і фізіологія людини, вікова анатомія та фізіологія, гігієна, біологія, психологія, біохімія, фітнес програми, загальна теорія здоров'я, патологічна анатомія.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: розкрити сфери застосування засобів фізичної реабілітації задля подолання впливу негативних факторів, з якими може зіткнутися організм хворої дитини і які можуть негативно вплинути на дитячий організм; розкрити сфери застосування засобів фізичної реабілітації задля подолання впливу патогенних факторів на організм дитини; сформувати у студентів компетентнісну орієнтацію на здатність до використання знань та вмінь, що були отримані та, нарешті, проявляти особистісні якості для успішної професійної діяльності.

Завдання:

- надати знання теоретичних основ фізичної реабілітації в педіатрії;
- забезпечити засвоєння принципів застосування фізичної реабілітації в педіатрії;
- створення умов для набуття студентами практичних умінь із застосування засобів фізичної реабілітації на стаціонарному, поліклінічному та санаторному етапах відновлювального періоду реабілітації хворих дітей.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- Здатність до розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і природи (принципи біоетики).
- Здатність до розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя.
- Здатність до постійного набуття нових знань і умінь, наполегливість у досягненні мети.
- Здатність до використовування теоретичних знань для практичного оволодіння методами фізреабілітаційної діяльності у педіатрії.
- Здатність використовувати професійно-профільовані знання при проведенні просвітницької роботи з батьками, що виховують дітей з фізичними вадами.
- Здатність орієнтуватись у нормативних документах, що регулюють діяльність фізичного реабілітолога в Україні, та використовувати їх при вирішенні організаційних питань власної професійної діяльності.
- Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування при різних нозологіях в педіатрії:
 - лікувальної фізичної культури;
 - класичного та лікувального масажу;
 - фізіотерапевтичних заходів.

Очікувані результати навчання:

- знання про механізми лікувальної дії засобів фізичної реабілітації на організм дитини;
- знання про показання та протипоказання до призначення фізичної реабілітації хворим дітям;
- знання про застосування засобів фізичної реабілітації при найбільш розповсюджених патологічних станах в педіатрії;
- знання значення природних фізичних факторів у системі лікувально-профілактичних і реабілітаційних заходів;
- знання про вплив природних фізичних факторів на патологічні процеси та функції різних органів і систем дитячого організму;
- знання про медичну кліматологію та кліматотерапію, бальнеотерапію;
- знання основних принципів комбінованого застосування природних фізичних факторів і засобів лікувальної фізкультури;
- знання методики проведення функціональних проб;
- знання про реакції організму дитини на фізичне навантаження як метод ранньої діагностики і прогнозування перебігу захворювання, а також термінів застосування нових вправ ЛФК;
- вміння правильно обстежити здорову та хвору дитину (оцінити фізичний розвиток, статичний та динамічний стереотипи, функціональний стан органів і систем, зібрати та оцінити анамнез) з метою призначення засобів фізичної реабілітації;
- вміння провести комплексну оцінку фізичного стану пацієнта, скласти медичний висновок і розподілити пацієнтів на медичні групи з метою призначення найбільш ефективних за навантаженням на організм засобів фізичної реабілітації;
- вміння володіти загальними принципами тактики дій при призначенні засобів фізичної реабілітації хворих дітей;
- вміння оформити медичну документацію при призначенні процедур фізичної реабілітації (зробити запис у історії хвороби та заповнити процедурну карту);
- вміння провести функціональні проби та оцінити отримані результати;
- вміння дати конкретні рекомендації з практичного застосування при призначенні різних засобів та методів фізичної реабілітації;
- вміння володіти здатністю самостійно працювати з навчальною, науковою та довідковою літературою: вести пошук необхідної інформації та робити узагальнюючі висновки;
- вміння володіти здатністю до складання комплексів фізіотерапевтичних процедур для дітей, які страждають на педіатричну патологію;
- вміння володіти здатністю до оцінювання ефективності застосування різних фізіотерапевтичних методик.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Фізичний розвиток дітей

Особливості фізичного розвитку дітей. Методи оцінки фізичного розвитку дітей. Медичні групи дітей за станом фізичного розвитку та здоров'я. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи дітей. Вразливість мозку дитини у критичні періоди розвитку.

Тема 2. Поняття про реабілітацію в педіатрії

Визначення поняття «реабілітація» в педіатрії та його характеристики. Система лікувально-педагогічних заходів, спрямованих на попередження та лікування патологічних станів у дітей. Поняття «абілітація» та його характеристика. Організаційно-методичні особливості фізичної реабілітації в педіатрії. Сучасні методи реабілітації в педіатрії.

Тема 3. Поняття про предмет фізіотерапії як клінічний метод лікування

Фізіотерапія як клінічна галузь медицини. Фізичні фактори, що застосовуються в педіатрії. Показання та протипоказання до фізіотерапії хворих дітей. Особливості застосування електролікування як засобу відновлювальної терапії дитячих хвороб.

Тема 4. Загальні показання та протипоказання до фізіотерапії

Детальний перелік протипоказань до сеансів або процедур фізіотерапії в педіатрії. Світлолікування та особливості його призначення хворим дітям. Протипоказання до призначення світлолікування в педіатрії. Магнітотерапія, показання та протипоказання до його призначення хворим дітям. Вібротерапія, теплолікування, водолікування та кліматолікування – показання та протипоказання до призначення хворим дітям.

Тема 5. Основні засоби медичної реабілітації у дітей. Фізіопротекція

Фізіотерапевтичні заходи з укріплення імунітетних механізмів організму дитини. Механізм загартовування організму дитини та правила загартовування дітей. Роль та значення імунної системи у формуванні та збереженні здоров'я дитини. Щеплення дітей як шлях до збереження дитячого здоров'я.

Тема 6. Особливості здійснення процесу фізичної реабілітації при дисплазії тазового суглоба у новонароджених

Етіологія і патогенез дисплазії кульшового суглобу. Клінічна симптоматика дисплазії кульшового суглобу. Діагностика та лікування дисплазії кульшового суглобу. Особливості застосування занять ЛФК при дисплазії кульшового суглобу. Особливості проведення масажу при дисплазії кульшового суглобу. Використання процедур гідрокінезотерапії при дисплазії кульшового суглобу.

Тема 7. Фізична реабілітація дітей дошкільного віку з ЛОР-захворюваннями

ЛОР-захворювання та їх розповсюдженість серед дитячого населення України і їх зв'язок з анатомо-фізіологічними особливостями та своєрідністю реактивності організму дитини. Причини ЛОР-захворюваності дітей. Симптоматика, діагностика, лікування, профілактика та особливості фізичної реабілітації при ангіні, ларингіті, аденоїдах у дітей дошкільного віку. Відновлювальне лікування ЛОР-захворювань дітей в санаторно-курортних умовах.

Тема 8. Фізична реабілітація дітей, хворих на пневмонію

Етіологія, класифікація та клінічні прояви пневмоній. Фізична реабілітація дітей, хворих на пневмонію на стаціонарному етапі лікування. Застосування ЛФК, масажу та фізіотерапевтичних засобів у дітей, хворих на пневмонію. Особливості відновлювального лікування дітей, хворих на пневмонію на поліклінічному та санаторно-курортному етапах.

Тема 9. Фізична реабілітація при бронхіальній астмі у дітей

Етіологія та клінічні прояви бронхіальної астми. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування ЛФК та масажу у дітей, хворих на бронхіальну астму. Застосування засобів фізичної реабілітації під час приступу бронхіальної астми у дітей, у міжприступний період та під час їх санаторно-курортного лікування.

Тема 10. Лікувальна фізкультура та її застосування при вроджених вадах серця у дітей

Класифікація вад серця. Характеристика вроджених вад серця. Причини формування вроджених вад серця у дітей. Особливості харчування дітей з вродженими вадами серця. Правила використання занять ЛФК з дитиною, яка має ваду серця у період підготовки до оперативного втручання та у післяопераційному періоді.

Тема 11. Фізична реабілітація при дитячому церебральному паралічі

Етіологія і патогенез ДЦП. Його клінічні ознаки. Роль та значення лікувальної фізкультури у відновлювальному лікуванні дітей, хворих на ДЦП. ЛФК та лікування положенням у відновлювальній терапії дітей, хворих на ДЦП. Прийоми масажу у відновлювальному лікуванні ДЦП. Застосування засобів фізіотерапії при ДЦП із врахуванням віку, стану дитини та наявності супутніх захворювань. Правила застосування гальванічного коміру за Щербаком, електрофорезу колінної зони, електросну, аплікацій, а також застосування грязей та парафіну на шийно-комірну зону дітям, хворих на ДЦП.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

1. Основи фізичної реабілітації в педіатрії
2. Загальні поняття про види та методи фізичної реабілітації при патологічних станах у дітей

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин 4,5 кредити ЄКТС.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Тарасов О.Ф., Фонарьов М.И. Реабилитация при детских болезнях. – Л. : Медицина. 1980. – 232 с.
2. Бисярина В.П. Анатомо-физиологические особенности детского возраста. – М. : Медицина, 1973. – 223 с.

Допоміжна

1. Аббакумов С.А. Боли в области сердца / С.А. Аббакумов, И.Г. Аллилуев, В.И. Маколкин. - М. : Медицина, 1985. - 191 с.
2. Амосов Н.М. Физическая активность и сердце. / Н.М. Амосов, Я.А. Бендет - Киев; Здоровья 1975 - 256 с.
3. Аулик, И.В. Определение физической работоспособности в клинике и спорте. - Медицина - 1990. / И.В. Аулик - С. 70 - 78.
4. Бакулев А.Н. Большая медицинская энциклопедия /А.Н. Бакулев. - М. : Советская энциклопедия. - Т. 25. - 1982. - 1391 с.
5. Бакулев А.Н. Врожденные пороки сердца /А.Н. Бакулев, Е.Н. Мешалкин. - М. : 1985. - 293 с.
6. Бакулев А.Н. Современные проблемы хирургии сердца /А.Н. Бакулев, Е.Н. Мешалкин. - М. : Весн. АМН СССР. №6. 1986. - 175 с.
7. Балаболкин И.И. // Актуальные проблемы педиатрии: Сб. научных трудов. - Казань : Казанский мед. ин-т., 1996. - С 16-22.
8. Белая Н.А. Лечебная физкультура и массаж / Н.А. Белая. - М. : Советский спорт, 2001. - 366 с.
9. Боголюбов В.М. Общая физиотерапия. / В.М. Боголюбов, Г.Н. Понаморенко. - М.:ОООСЛП, 1997. -480 с.
10. Болезни органов дыхания у детей. Руководство для врачей / С.В. Рачинский, В.К. Таточенко, Р.Г. Артамонов и др. - М. : Медицина, 1987. – 496 с.
11. Бронхиальная астма у детей: диагностика, лечение и профилактика. // Научно-практическая программа - М. - 2004.
12. Вальтер А.В. Хронические пороки аортальных клапанов /А.В. Вальтер. – Ленинград, 1978. - 206 с.
13. Василенко В.Х. Приобретенные пороки сердца / В.Х. Василенко. – Киев : 1982. - 302 с.
14. Васичкин В.И. Справочник по массажу / В.И. Васичкин – СПб. : Гипократ, 1993-176с.:
15. Виноградова М.Н. Физиотерапия - руководство для врачей. / М.Н. Виноградова, Л.М. Клячкин. - М. : Высшая школа, 1994. – 478 с.
16. Вишневский А.А. Врожденные пороки сердца и крупных сосудов / А.А. Вишневский, Н.К. Галанкин. - М. : 1982. - 174 с.
17. Гланц С. Медико-биологическая статистика. Пер. с англ. / С. Гланц - М. : Практика, 1998. - 459 с.
18. Гритченко Н.В. Основы физического воспитания, врачебного контроля и лечебной физической культуры / Н.В. Гритченко. - М. : 1972. - 164 с.

19. Губергриц А.Я. Непосредственное исследование больного / А.Я. Губергриц. – Ижевск : Удмуртия, 1999. -100 с.
20. Давыдов В.Ю. Методика преподавания оздоровительной аэробики. Учебное пособие. / В.Ю. Давыдов – Волгоград : Волгогр. гос. ун-та, 2004. - 124 с.
21. Детские болезни / Шабалов. Н.П., СПб., 2000.
22. Детские болезни: Учебник для студ. мед. вузов: В 2-х т. /А.М. Запруднов, К.И. Григорьев, Л.А. Харитоновна. -М.:ГЭОТАР -мед. -2004. Т.1. - 688с.
23. Дубровский В.И. Лечебная физическая культура / В.И. Дубровский. – Москва : Владос, 2001. - 608 с.
24. Елифанов В.А. Лечебная физическая культура. Справочник / В.А. Елифанов. - М. : Медицина, 2001. - 592 с.
25. Ефименко Н.Н., Сермеев Б.В. Содержание и методика занятий физкультурой с детьми, страдающими церебральным параличом. - М. : Советский спорт, 1991.- 56 с.
26. Захарова Л.С. Реабилитация физической работоспособности при приобретенных пороках сердца средствами лечебной физкультуры / Л.С. Захарова. Труды ученых ГЦОЛИФКа: 75 лет: Ежегодник. - М., 1993. - С. 497.
27. Зеленин В.Ф. Пороки сердца / В.Ф. Зеленин. - М. : 1988. - 502 с.
28. Казначеев В.П. Донозологическая диагностика в практике массовых обследований населения / В.П. Казначеев, Р.М. Баевский, А.П. Берсенева - Л. : Медицина, 1980. - 208 с.
29. Крылов Н.П. Практическая физиотерапия / Н.П. Крылов, А.И. Абрикосов - М. : 1958. -302 с.
30. Куприянов П.А. Опыт хирургического лечения пороков сердца / П.А. Куприянов. - М. : Вестн. хир. - №9. 1978. - 194 с.
31. Магазаник Г.Л. Теплолечение / Г.Л. Магазаник. - Медгиз ленинградское отделение: 1961. -180 с.
32. Малая Л.Т. Микроциркуляция в кардиологии. / Л.Т. Малая, И.Ю. Микляев, П.Г. Кравчук – Харьков : Вища школа, ХМИ, 1977 - 232 с.
33. Мишура В.И. Врожденные пороки сердца и их хирургическое лечение /В.И. Мишура. – Ленинград : 1978. - 238 с.
34. Мошков В.Н. Лечебная физическая культура в клинике внутренних болезней. - М. : Медицина, 1982. - 223 с.
35. Национальная программа “Бронхиальная астма у детей. Стратегия лечения и профилактика”. - Москва, 1997. - 90 с.
36. Педиатрия. Клинические рекомендации/ Гл. ред. А.А. Баранов. -М. : ГЭОТАР-МЕД, 2007. - 272с. (Клинические рекомендации. Союз педиатров России.)
37. Руководство по фармакотерапии в педиатрии и детской хирургии. - Том 1 Фармакотерапия в педиатрической пульмонологии / А.Д. Царегородцев, В.А. Таболин. - М., 2002. -512 с.
38. Скворцов М.А. Особенности пороков сердца у детей / М.А. Скворцов. - М. : 1976. - 236 с.
39. Справочник по детской лечебной физкультуре / Под ред. М.И. Фонарёва. - Л. : Медицина, 1983. - 360 с.
40. Умарова Х.Т. Физиотерапия в педиатрии / Х. Т. Умарова. - Т. : 1993 - 296 с.
41. Физическая реабилитация: Учебник для академий и институтов физической культуры / Под общей ред. проф. С.Н. Попова. – Рос 1. Дубровский В.И. Детские церебральные параличи. - В кн.: Спортивная медицина: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. - 2-е изд., доп. - М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. - С. 425-426.
42. Физическая реабилитация: Учебник для академий и институтов физической культуры / Под общей ред. проф. С.Н. Попова. - Ростов н / Д: изд-во «Феникс», 1999. - 608 с.
43. Фонарев М.И. Справочник по детской лечебной физкультуре / М.И. Фонарев - Л. : Медицина, 1983. - 360 с.

44. Цой А.Н., Архипов В.В. Комбинированная терапия бронхиальной астмы: перспективы гибкого дозирования препарата / Consilium-Medicum, Том 06. - № 10. - 2004.
45. Штеренгерц А.Е. Лечебная физкультура и массаж при заболеваниях и травмах нервной системы у детей. - К. : Здоровья, 1989. - 187 с.
46. Штеренгерц А.Е., Белая Н.А. Массаж для взрослых и детей. - К.: Здоровья, 1996. - 384 с.
47. Ясногородский В.Г. Справочник по физиотерапии / В.Г. Ясногородский - М. : Медицина, 1992. - 511 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://cardio-clinic.org/page.php?code=20#razdel1>
2. <http://xreferat.com>
3. www.bibliofond.ru/view.aspx?id=87561

Форма підсумкового контролю успішності навчання: диференційований залік

Засоби діагностики успішності навчання:

Контрольна робота (поточна, модульна). Контрольні роботи проводяться у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Вони виконуються письмово по білетах, що вміщують одне теоретичне та одне практичне питання з тем навчальної дисципліни. Зміст питань розрахований на виконання роботи студентом протягом 15-20 хв.

Проміжний контроль самостійної роботи студентів та їх знань проводиться в періоди першої та другої й другої атестацій за результатами захисту рефератів з начальних тем, що були винесені на самостійне опрацювання.

Підсумковий семестровий контроль проводиться в усній формі за білетами.

Навчальна програма дисципліни «Фізична реабілітація в геронтології»

Укладачі: кандидат біологічних наук, доцент Ю.В. Карпукіна

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, старший викладач кафедри І.В. Таран

Пояснювальна записка

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Фізична реабілітація в геронтології” складена відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки «магістр» спеціальності: 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фізична реабілітація осіб старечого та похилого віку, вивчення взаємозв’язків різних систем органів під час старіння організму.

Міждисциплінарні зв’язки: вивчення дисципліни "Фізична реабілітація в геронтології" є частиною єдиного процесу вивчення фізичних методів лікування і профілактики захворювань та тісно пов’язана з такими дисциплінами, як вікова анатомія та фізіологія, основи патології, основи медичних знань, основи догляду за хворими та інвалідами, лікувальна фізкультура, лікувальний масаж, фізична терапія, курортологія, фізична реабілітація при різних нозологіях.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни “Фізична реабілітація в геронтології ” є – формування у студентів знань з біологічних основ геронтології, а також ознайомлення з динамікою та характером взаємозв’язків різних систем органів під час старіння організму, формування практичних навичок з проведення фізичної реабілітації у осіб старечого та похилого віку.

Основні завдання дисципліни “Фізична реабілітація в геронтології”:

Методичні завдання: підготовка студентів та формування навичок фізичної реабілітації. Дисципліна повинна готувати студентів до розуміння, адекватно оцінювати і раціонально реабілітувати людину похилого віку.

Пізнавальні завдання: навчання студентів розумінню механізмів функціонування кожного органу організму під час старіння. При цьому слід звернути увагу на взаємодію кожного органу та систем в залежності від ситуації, яка змінюється в організмі протягом інволюції.

Практичні завдання: фізична реабілітація в геронтології стосується наукових знань про формування, збереження, зміцнення, відновлення здоров'я та покращення життя літнім особам. Засвоєння відповідних знань, оволодіння практичними навичками і вміннями має глибокий соціальний зміст, тому що цим забезпечується індивідуальне та групове приєднання до цілеспрямованих ефективних зусиль на життєзабезпечення похилих осіб.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

– Здатність до вирішення складних спеціалізованих задач та практичних проблем, що пов'язані з порушеннями функцій органів та систем, насамперед, опорно-рухового апарату, нервової, серцево-судинної та дихальної систем із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, педагогічних наук в умовах комплексності та невизначеності.

- Здатність до аналізу та синтезу.
- Здатність дотримуватись етичних та юридичних норм, які стосуються галузей охорони здоров'я, фізичної культури, освіти та соціального захисту.
- Здатність визнавати принципи наставництва, співпрацювати в команді з іншими фахівцями та робити свій внесок у командну роботу.
- Здатність застосовувати методи ефективного спілкування.
- Здатність спілкуватися державною й іноземною мовами усно та письмово.
- Здатність застосовувати принципи організаційного управління.
- Здатність працювати з фаховою інформацією.
- Здатність навчатися, здійснювати особистий професійний розвиток та впроваджувати знання у практичну діяльність.
- Здатність відповідати за результати професійної діяльності.
- Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій у фізичній реабілітації.
- Здатність пояснювати потребу у заходах фізичної реабілітації, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.
- Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.
- Здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної реабілітації.
- Здатність розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної реабілітації.
- Здатність провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця.
- Здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати.
- Здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію.
- Здатність забезпечувати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.
- Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної реабілітації.
- Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.
- Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної реабілітації

- Здатність адаптувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.
- Здатність провадити професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення України.
- Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм та неповносправності, здоровому способу життя.
- Здатність шукати шляхи постійного покращення якості реабілітаційних послуг.

Очікувані результати навчання:

- знання історії розвитку геріатрії та геронтології;
- знання анатоμο-фізіологічних особливостей людей похилого віку;
- знання сучасних уявлень про закономірності нормального і патологічного старіння;
- знання фізіологічних механізмів впливу фізичних навантажень на системи органів літньої людини в цілому;
- знання методики занять з людьми похилого віку з серцево-судинними, респіраторними захворюваннями, з патологічними станами опорно-рухового апарату;
- знання принципів мультидисциплінарної роботи, розуміти постановки реабілітаційних цілей;
- знання методів оперативної та інтегративної стандартизованої оцінки ефективності проведеної реабілітації;
- знання основних принципів вибору і застосування валідних шкал та тестів для осіб похилого віку;
- вміння визначати симптоми та синдроми поширених захворювань людини; адекватно вибирати методи й інструменти оцінки/діагностики, відповідно до наявних у пацієнта/клієнта порушень та індикаторних станів за міжнародною класифікацією функціонування (МКФ)
- вміння застосовувати соціально-медичні моделі при наданні допомоги даній категорії пацієнтів;
- вміння вводити в практику фізичної реабілітації в геронтології оцінки та складати список проблем пацієнта за концепцією Міжнародної класифікації функціонування, інвалідності та здоров'я (МКФ, ВООЗ 2001);
- вміння застосовувати навички проведення групових та індивідуальних занять з людьми похилого віку;
- вміння безпечно та ефективно використовувати пристрої, прилади та обладнання для проведення реабілітаційних заходів; пристрої та обладнання для контролю основних життєвих показників пацієнта; технічні допоміжні засоби пересування та самообслуговування;
- вміння демонструвати уміння вербального і невербального спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, участі у мультидисциплінарному спілкуванні;
- вміння демонструвати уміння проводити інструктаж та навчання клієнтів похилого віку, членів їх родин, колег і невеликих груп;
- вміння оцінювати результати виконання реабілітаційної програми з використанням відповідних засобів вимірювання та модифікації поточної діяльності;
- вміння демонструвати готовність до освоєння нового матеріалу та уміння оцінювати себе критично; демонструвати поглиблення базових знань з допомогою самоосвіти; демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Історія геріатрії та геронтології.

Середня тривалість життя населення в різних країнах. Класифікації теорій, що пояснюють старіння організму.

Тема 2. Теорії старіння

Генетичні теорії, в яких генно-контрольовані запрограмовані «біологічні годинники», такі як теломери регулюють ріст, зрілість і старість. Нейроендокринні теорії і теорії накопичення пошкоджень.

Стохастичні (ймовірні) теорії: теорія соматичних мутацій, катастроф та помилок, пошкодження ДНК, ушкодження білків, перехресні зшивання хромосом, знос.

Теорії програмованого старіння: генетичні теорії, гени смерті, виборча загибель, вкорочення теломер, порушення диференціювання, накопичення «забруднень», нейроендокринні теорії, метаболічні теорії, вільно-радикальна теорія.

Молекулярні теорії (генетичні, метаболічні, конформаційні), клітинні теорії, теорії старіння на рівні організму, надорганізменні теорії старіння.

Вітаукт та інші механізми протистаріння. Основи вітаукта складають: 1) генетичні запрограмовані механізми; 2) фенотипічні механізми.

Тема 3. Вікові зміни в системі крові та кардіореспіраторної системи.

Зміни в співвідношенні альбумінів та глобулінів. Зменшення кількості еритроцитів та гемоглобіну. З віком зростає дефіцит феруму, фолієвої кислоти та вітаміну В12. Інволюція лімфоїдної тканини та зниження інтенсивності лейкопоезу. Зростання фібринолітичної активності крові.

Вікові зміни серцево-судинної системи. Зменшення хвилинного об'єму кровотоку. Вікові зміни фазової структури серцевого циклу – збільшення тривалості систоли (за рахунок періоду напруги), збільшення періоду ізометричного розслаблення. Зменшення частоти серцевих скорочень. Основні морфологічні ознаки старечого серця. Розвиток функціональної недостатності міокарда. Вікові особливості ЕКГ. Особливості гемодинаміки у літніх осіб. Вікові зміни в регуляції діяльності серця та судин.

Парадоксальний характер судинних рефлексів у осіб похилого віку.

Вікові зміни в системі дихання. Вікові зміни у бронхіальному дереві, сполучній тканині легень і альвеолах. Дегенеративно-деструктивні зміни кістково-м'язового скелету грудної клітки. Атрофія епітелію та гладких м'язів бронхів. Збільшення ригідності грудної клітки, зменшення сили дихальних м'язів та еластичності легень. Зниження дихального об'єму.

Тема 4. Вікові зміни травної системи.

Вікові зміни травної системи. Інволюція ротової порожнини: зменшення кількості зубів, зниження продукції слини, атрофія травних залоз, порушення рухової (моторної) функції кишечника.

Характерні процеси прогресуючої атрофії м'язів і слизової оболонки стравоходу для осіб похилого та старечого віку. Дискінезії.

Атрофічні явища шлунку. Зниження продуктивності соляної кислоти, зменшення кількості пепсину. Зниження моторної функції шлунку.

Причини атрофії кишечника у осіб похилого віку. Виникнення дисбактеріозу. Зниження моторної функції.

Зниження функціональних можливостей гепатоцитів. Нормалізація кількості холестерину.

Тема 5. Вікові зміни ендокринної системи.

Інволютивні зміни в підшлунковій залозі, заміщення секретуючих клітин сполучною тканиною.

Особливості обміну речовин у старечому віці. Генералізований ліполіз органів. Прогресивне зменшення нежирової маси тіла та зростання жирової маси. Зниження основного обміну речовин. Особливості раціонального харчування у літніх осіб.

Вікові інволютивні зміни зовнішніх покривів. Порушення процесів терморегуляції. Особливості роботи системи виділення.

Фізіологічні зміни в роботі ендокринної системи. Вікові зміни в ендокринних залозах: гіпоталамус і гіпофіз, щитовидна та підшлункова залози, наднирники, яєчка.

Вплив процесів старіння на роботу головного мозку. Інволютивні зміни сенсорних систем. Вікові особливості вищої нервової діяльності.

Оцінка фізичного стану літньої людини.

Визначення фізичної працездатності у осіб похилого віку. Стандартизована оцінка рухливості. Оцінка пози і рівноваги. Приватні методики фізичної реабілітації в геронтології.

Тема 6. Хвороби, які виникають в похилому віці.

Особливості перебігу в старечому віці інфекційних хвороб, захворювань серцево-судинної системи, дихальної системи.

Психічні пограничні стани та акцентуація особистості осіб похилого віку. Інволюційні меланхолії та інволюційні параної. Фактори ризику, які призводять до психозів.

Психічні розлади при органічному ураженні головного мозку. Хвороба Альцгеймера, етіологія, патогенез. Хвороба Піка, причини виникнення та особливості перебігу у осіб похилого віку. Старече слабоумство.

Тема 7. Особливості фізичної реабілітації осіб похилого віку після травм опорно-рухової системи.

Основні закономірності фізичної реабілітації в геронтології. Фізична реабілітація людей похилого віку, що мають відхилення в серцево-судинній системі. Вивчення впливу лікувальної фізичної культури, масажу та фізіотерапії на людей похилого віку в системі реабілітації з такою патологією.

Фізична реабілітація людей похилого віку, що мають відхилення в респіраторній системі. Вивчення впливу лікувальної фізичної культури, масажу та фізіотерапії на людей похилого віку в системі реабілітації із захворюваннями респіраторної системи.

Фізична реабілітація осіб похилого віку після травм опорно-рухової системи. Остеопороз, стан після травм, захворювання суглобів, стан після ендопротезування суглобів. Фізична реабілітація після заміни кульшового суглобу.

Тема 8. Фізична реабілітація осіб похилого віку при захворюваннях нервової системи.

Хвороба Паркінсона, судинний паркінсонізм. Ішемічний та геморагічний інсульт, їх наслідки.

Фізична реабілітація осіб похилого віку, які мають захворювання видільної системи (сечове нетримання, запори). Вивчення впливу лікувальної фізичної культури, масажу та фізіотерапії на людей похилого віку в системі реабілітації з такою патологією.

Тема 9. Літні люди як об'єкт соціальної роботи.

Соціально-демографічна категорія літніх людей, аналіз їхніх проблем з різних точок зору - хронологічної, соціологічної, біологічної, психологічної, функціональної і т.п. Літні люди, як особлива соціальна група потребують підвищеної уваги суспільства і держави, і являють собою специфічний об'єкт соціальної роботи.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

1. Старіння як біологічний процес. Теорії старіння
2. Фізіологічні особливості літньої людини
3. Фізична реабілітація у осіб похилого віку

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредити ECTS.

Рекомендована література

Базова

1. Борисова А.И. Особенности фармакологии в пожилом возрасте // Реферативный сборник. – 2001. – № 1. – С. 3-8.
2. Боголюбов В.М., Пономаренко Г.Н. Общая физиотерапия: Учебник. М.1998. – 480с.
3. Гуревич М.М. Питание в пожилом возрасте // Медицинская сестра. – 1999. – № 5. – С. 30-31.
4. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура и массаж / Учебное пособие для вузов. М.: Издат. дом «ГЗОТААМЕД». 2004. – 560с.
5. Загальна фізіотерапія і курортологія / С.М.Панасюк, Я.М.Федорів, В.М. Модилевский. – Львів: Світ. 1990. – 136с.
6. Івасик Н.О. Фізична реабілітація при порушенні діяльності органів дихання: Навч. посіб. – Львів: УкрПол. 2007. – 166с.
7. Катаев М.Р., Кунеев В.Г., Тагаев И.Р., Хетагуров Л.Г. Фитолазерофорез в геронтологии // Вестник новых медицинских технологий. – 2001. – № 4. – С. 50.
8. Козлова Л.В. Основы реабилитации для медицинских колледжей: учеб. пособие/ Л.В.Козлова, С.А.Козлов, Л.А.Семененко [За ред. Б.В.Кабарухина]. – Ростов н/Д.: Феникс. 2008. – 475с.
9. Коркушко О.В. та ін. Методика застосування оздоровчих фізичних тренувань у людей похилого віку для попередження прискорення старіння та залежної від віку патології: Метод. реком. – К.: ІВУ “Алкон”, 2000. – 20 с.
10. Лехан В. М. Система охорони здоров'я в Україні. Підсумки, проблеми, перспективи / Лехан В. М. – К. :Сфера, 2003. – 27 с.
11. Медицинская реабилитация: Руководство для врачей / [За ред.В.А.Епифанова]. – М.:МЕДпресс-информ. 2008. – 352с.
12. Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація / Мурза В. П. – К. : Олан, 2005. – 608 с.
13. Мухін В.М. Основи фізичної реабілітації / В.П.Мухін, А.П.Магльований, Г.П.Магльована. – Львів: 1999. – 120с.
14. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – К.:Олімпійська л-ра. 2005. – 472 с.
15. Назар П. С. Загальний та спеціальний догляд за хворими з елементами фізичної реабілітації / П. С. Назар, Л. Г. Шахліна. – К. : Медицина, 2006. – 130 с.
16. Олефиренко В.Т. Водотеплолечение. – М.: Медицина. 1986.– 288с.
17. Павлова Н. Основні напрями та принципи оздоровчої фізичної культури / Н. Павлова, О. Зендик // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Т. 3. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – С. 110–114.
18. Парамочик В.М., Лобода Т.М. Фізіотерапія хворих похилого віку // Медицинская реабилитация, курортология, физиотерапия. – 2000. – № 4. – С. 37-41.
19. Паффенбаргер Р.С., Ольсен Э. Здоровый образ жизни. – К.: Олимп. лит., 1999. – 319 с.
20. Порада А.М. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник/ А.М.Плрада, О.В.Солодовник, Н.Є.Прокопчук. – К.:Медицина. 2008.– 246с.
21. Реабилитация после заболеваний. Полный справочник /Л.Ф. Гайдаров, Г.Ю.Лазарева, В.В.Леонкин. – М.: Эксмо.2008.– 704с.
22. Розподіл постійного населення України за статтю та віком. Статичний збірник. – К. : Держ. комітет статистики України, 2007. – 416 с.
23. Серебряна Л.А., Водолечение / В.В. Кенц, В.А. Горчакова – К.: Здоров'я. 1983. – 168с
24. Соколова Н.Г. Физиотерапия. / Н.Г.Соколова, Т.В.Соколова.– Ростов н/Д:Феникс. 2005. – 314с.
25. Соколова Н.Г.Практическое руководство по детской лечебной физкультуре / Н.Г.Соколова. – Ростов н/Д.: Феникс. 20087. – 445с.

26. Сокрут В.М., Казакова В.М. Фізичні чинники в медичній реабілітації: Підручник для студентів та лікарів/ В.М. Сокрут, В.М. Казаков, О.С.Поважна та інш. [За ред. В.М. Сокрута, В.М. Казакова]. – Донецьк: ДонНМУ; ДОКТМО. 2008. – 576с.
27. Спортивна медицина і фізична реабілітація. /В.А.Шаповалова, В.М.Коршак та інш. – К.:Медицина. 2008. – 246 с.
28. Ушмаров А.К. Общая физиотерапия. Учебное пособие. /Ушмаров А.К., Ракита Д.Р., Рондалева Н.А./ [За ред.А.К.Ушмаров]. – Ростов н/Д.: Феникс. 2002. – 124с.
29. Физическая реабилитация. Учебник для студентов академий и ин-тов физ. культ. / [За ред.С.Н.Попова]. – Ростов н/Д.: Феникс. 2005. – 608с.
30. Яцемирская Р.С., Беленькая И.Н. Социальная геронтология. – М.: Владос, 2003. – 224 с.

Допоміжна

1. Агаджанян Н.А., Тель Л.З., Физиология человека. – М.: Медицинская книга. – 2003. – 500-515с.
2. Атаманский И.А., Волокитина Е.А., Каинский А.В. Наш опыт эндопротезирования при тяжелой двусторонней патологии тазобедренного сустава // Новые технологии в лечении и реабилитации больных с патологией суставов: матер. Всерос. конф. – Курган, 2004. – С. 32–33.
3. Байдина Т. В. Немоторные симптомы болезни Паркинсона // Саратовский научно-медицинский журнал. 2012. – Т. 8, № 2. – С. 535-538.
4. Балабанова Р. М., Иванова М. М., Каратеев Д. Е. Ревматоидный артрит на рубеже веков. В кн. Насонова В. А., Бунчук Н. В. (ред.) Избранные лекции по клинической ревматологии. — М.: Медицина, – 2001. – С. 61-67.
5. Борисова А.И. Особенности фармакологии в пожилом возрасте // Реферативный сборник. – 2001. – № 1. – С. 3-8.
6. Гуревич М.М. Питание в пожилом возрасте // Медицинская сестра. – 1999. – № 5. – С. 30-31.
7. Гусев Е.И., Скворцова В.И. Ишемия головного мозга. М.: Медицина, 2001 – 328 с.
8. Дамулин И.В., Парфенов В.А., Скоромец А.А. и др. Нарушения кровообращения в головном и спинном мозге. В кн.: Болезни нервной системы. Руководство для врачей. Под ред. Н.Н. Яхно. М.: Медицина, 2005. – С. 232—303.
9. Еремин А. Л. Ноогенез и теория интеллекта. – Краснодар: "Советская Кубань", 2005. – 356 с.
10. Инсульт: диагностика, лечение и профилактика. Под ред. З.А. Суслиной, М.А. Пирадова. М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 288 с.
11. Камчатнов П.Р., Михайлова Н.А., Евзельман М.А. Комбинированное лечение пациентов с когнитивными нарушениями // Нервные болезни. 2016. № 1. – С.22-26.
12. Каратеев Д. Е., Олюнин Г. У. О классификации ревматоидного артрита // Научно-практическая ревматология, 2008. № 1. – С.1-12.
13. Касумова К. А., Сатыбалдыев А. М., Смирнов А. В. Остеопороз и остеопоротические переломы у пациентов, заболевших ревматоидным артритом в пожилом возрасте // Научно-практическая ревматология, 2004. №1. – С.60-66.
14. Лесняк О. М., Беневоленская Л. И. Остеопороз: диагностика, профилактика и лечение. Клинические рекомендации. — 2-е изд. — М., 2009.
15. Лехан В. М. Система охорони здоров'я в Україні. Підсумки, проблеми, перспективи / Лехан В. М. – К. : Сфера, 2003. – 27 с.
16. Матвеева Н.Ю., Еськин Н.А., Нацвлишвили З.Г.Тромбоз глубоких вен нижних конечностей у больных, перенесших эндопротезирование тазобедренного сустава // Вестник травматологии и ортопеди им. Н.Н. Приорова. – 2002. – № 2. – С. 54–58.

17. Назар П. С. Загальний та спеціальний догляд за хворими з елементами фізичної реабілітації / П. С. Назар, Л. Г. Шахліна. – К. : Медицина, 2006. – 130 с.
18. Насонов Е. Л. Лечение ревматоидного артрита: современное состояние проблемы. РМЖ, 2006; том 14, № 8, с.573.
19. Парфенов В. А. Острый период ишемического инсульта: диагностика и лечение // Неврология, нейропсихиатрия, психосоматика, 2009, № 1
20. Паффенбаргер Р.С., Ольсен Э. Здоровый образ жизни. – К.: Олимп. лит., 1999. – 319 с.
21. Прохорова Е. А., Древаль А. В., Марченкова Л. А. Взаимосвязь остеопороза со снижением качества жизни и психоэмоциональными нарушениями // Российский медицинский журнал. 2012 № 4, – С.50- 53
22. Розподіл постійного населення України за статтю та віком. Статичний збірник. – К. : Держ. комітет статистики України, 2007. – 416 с.
23. Салихов И. Г., Лапшина С. А., Кириллова Э. Р. Лечение ревматоидного артрита // Практическая медицина, 2008. № 8 (32). – С.1-15.
24. Сидорова Г.В., Батаева Н.А., Арсентьева Н.И., Шигаев Е.С. Применение бальнеопелоидотерапии с использованием разгрузочно-диетической терапии в комплексном лечении больных с остеоартрозом // Вестник восстановительной медицины. – 2010. – № 3. – С. 42–44.
25. Сопко Р. Теоретичні концепції старіння та їх сутність // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія “Педагогіка, соціальна робота“. Випуск 24.– 2012.– С.166-169.
26. Стюарт-Гамільтон Я. Психология старения /Я.Стюарт-Гамільтон/ – СПб.: Питер, 2002. – 145 с.
27. Сурнина О.Е. Геронтология (медико-биологический и психологический аспекты) [Текст]: учеб. пособие/ Екатеринбург: Изд-во ФГАОУ ВПО "Рос. гос. проф.-пед. ун-т", 2009. 234 с.
28. Федин А. И. Профилактика инсульта // Нервные болезни, 2004, № 2. – С.2-12
29. Чукаева И.И., Ларина В.Н. Возраст-ассоциированные состояния (гериатрические синдромы) в практике врача-терапевта поликлиники // Лечебное дело. – 2017. № 1. – С.6-15
30. Яцемирская Р.С., Беленькая И.Н. Социальная геронтология. – М.: Владос, 2003. – 224 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.neuroplus.ru/bolezni/detskiy-cerebralnyy.paralich/reabilitaciya-pri-dcp-massazh-lfk-vojta-i-bobat-terapiya.html#ixzz4KG55ZRR2>
2. <http://neurodoc.ru/terapiya/reabilitaciya/bobat-terapiya.html>
3. <http://www.bobath.org.uk>
4. <http://www.neuroplus.ru/bolezni/detskiy-cerebralnyy.paralich/reabilitaciya-pri-dcp-massazh-lfk-vojta-i-bobat-terapiya.html#ixzz4KG5CE89d>
5. <http://www.vojta.com/ru/>
6. <http://www.dcp.org.ua/rus/parents/reabil/vojta.html>
7. http://aupam.narod.ru/pages/medizina/nov_inn_teh/page_01.htm
8. altreabel.by/Method/pnf.php
9. reabilitaciya.org/vidy-reabilitacii/lechebnaya
http://aupam.ru/pages/medizina/isanova_kinezoterapiya/oglavlenie.html
10. <http://mediclab.com.ua/index.php?newsid=17506>
11. <https://harchi.info/articles/osoblyvosti-harchuvannya-lyudey-pohylogo-viku>
<https://www.bsmu.edu.ua/uk/news/digest/4985-procesy-starinja>

Форма підсумкового контролю успішності навчання: – залік

Засоби діагностики успішності навчання: усний колоквиум, тестування, письмова контрольна робота, індивідуальне завдання, практичне завдання, усне опитування. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і практичному контролю.

Навчальна програма дисципліни «Механотерапія»

Укладач: кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент П.М. Годлевський

Пояснювальна записка

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Механотерапія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «магістр» спеціальності: 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система теоретичних знань, практичних вмінь та навичок в оздоровчо-рекреаційних та лікувальних цілях за допомогою спеціальних апаратів і приладів.

Міждисциплінарні зв'язки: види оздоровчо-рекреаційної рухової активності, кінезотерапія, анатомія людини, фізіологія людини, теорія та методика фізичного виховання, адаптивний спорт.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: дати необхідні знання студентам з використання спеціальних апаратів і приладів в оздоровчо-рекреаційних і лікувальних цілях. Сформувати у студентів адекватні уявлення про закономірний вплив фізичних вправ, через нервовий і гуморальний механізм, на стимулювання фізіологічних процесів в організмі.

Завдання:

Теоретичні – викласти теоретичні основи та методологічні особливості основ механотерапії, як складової частини медичної, соціальної та професійної реабілітації, щодо відновлення рухливості в суглобах, полегшення рухів і зміцнення м'язів. Обґрунтувати механічну рухову активність, що сприяє поліпшенню кровообігу та лімфообігу, обміну речовин у м'язах і суглобах, втрачених чи порушених функцій, як одну із найважливіших складових реабілітації хворих для відновлення професійної та побутової працездатності.

Практичні – ознайомити студентів із сучасними механотерапевтичними технологіями фізичної реабілітації. Навчити застосувати на практиці спеціальні апарати, прилади та тренажери для розробки раціональних впливів відновлення при проведенні фізичної реабілітації.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- Здатність до розуміння мети застосування різних тренажерів для вирішення задач фізичної реабілітації.

- Здатність до опанування методик застосування тренажерів у фізичній реабілітації людей з різними нозологіями.

Здатність до визначення перспективних шляхів використання механотерапії як засобу фізичної реабілітації.

– Здатність до програмування занять з механотерапії.

– Здатність використовувати під час навчання та професійної діяльності знань з механотерапії.

– Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування механотерапії за лікувальним призначенням.

– Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування механотерапії за оздоровчо-рекреаційним призначенням.

- Здатність визначати та застосовувати необхідні засоби механотерапії при відновленні здоров'я різних верств населення.
- Здатність надавати рекомендації щодо ведення здорового способу життя.
- Здатність опанувати різні інноваційні механотерапевтичні методи фізичної реабілітації.

Очікувані результати навчання:

- Знання класифікації тренажерів за кількістю включення м'язових масивів у роботу.
- Знання принципів лікувального впливу, показання і протипоказання та цілі і завдання при використанні механотерапевтичних приладів, апаратів та тренажерів.
- Знання спрямованості впливу на розвиток рухових якостей, інтенсивності і потужності зусиль, що розвиваються.
- Знання впливу фізичних вправ на організм людини за кінематичною та динамічною структурою рухів, рівнем рухової координації, кількості витраченої енергії, при застосуванні тренажерних пристроїв.
- Знання особливостей захворювань пацієнта для ефективної пропозиції методики лікування, реабілітації, відновлення, оздоровлення при використанні методів та засобів механотерапії. Дозувати навантаження на тренажерах враховуючи функціональні можливості пацієнта.
- Знання основних показань та протипоказань для застосування механотерапії.
- Знання механізмів впливу механотерапії. Закономірності впливу механічних рухів на функціонування та розвиток м'язів.
- Знання про послідовність використання основних вправ на тренажерах та включення їх у програму занять.
- Знання програм самостійних оздоровчих занять із застосуванням тренажерів та приладів.
- Знання видів та режими роботи тренажерів для реабілітації захворювань опорно-рухового апарату. Види тренажерів, особливості методики, області застосування лікувального і адаптивного реабілітаційного обладнання.
- Знання методів механотерапії, використання тренажерів для реабілітації захворювань центральної та периферичної нервової системи. Види тренажерів, особливості методики.
- Вміння використовувати тренажерні пристрої та допоміжний інвентар з метою прискорення реабілітації хворих.
- Вміння оцінювати ефективність реабілітаційних заходів із застосуванням тренажерів.
- Вміння розробляти індивідуальні програми занять на тренажерах з урахуванням захворювання.
- Вміння дозувати навантаження на тренажерах враховуючи функціональні можливості пацієнта.
- Вміння визначити ступінь порушень рухів та сили м'язів після захворювань і уражень центральної та периферичної нервової системи і опорно-рухового апарату.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні поняття про механотерапію.

Загальні поняття про механотерапію. Механізми дії фізичних лікувальних чинників. Місце і значення механотерапії в лікувальній фізичній культурі, профілактиці захворювань, оздоровчих видах гімнастики, рекреації. Визначення «унікальності» механотерапії (в наданні дії через всі органи, крізь всі рівні функціональних систем) в поєднанні з масажем, фізіотерапією. Основні показання та протипоказання для застосування механотерапії. Основні показання та протипоказання для застосування тренажерів.

Тема 2. Розвиток механотерапії як методу фізичної реабілітації.

Історія розвитку механотерапії і сучасний стан. Етапність застосування механотерапії. Розвиток механотерапії в Росії. Особливості розвитку механотерапії в 70-х роках 20 ст. Механотерапія в Україні.

Тема 3. Класифікація тренажерних пристроїв.

Типи тренажерів. Параметри тренажерів. Призначення і будова. Класифікація тренажера за функцією. Класифікація тренажера за структурою. Інтенсивність та потужність роботи, виконуваної на тренажерах.

Тема 4. Механотерапія в лікувальній фізичній культурі.

Використання тренажерів у реабілітаційних заходах. Інтенсивність та потужність роботи, виконуваної на тренажерах. Програмування реабілітаційного тренування на тренажері. Аналіз вправ по анатомо-функціональним ознакам з урахуванням біомеханічних характеристик, обсягу зайнятих м'язів при виконанні фізичних вправ, виконуваних на тренажерах.

Тема 5. Структура курсу механотерапії.

Види та режими роботи тренажерів для реабілітації захворювань опорно-рухового апарату. Правила використання і експлуатації тренажерів. Види тренажерів, особливості методики, області застосування лікувального і адаптивного реабілітаційного обладнання. Основні показання та протипоказання для застосування механотерапії.

Тема 6. Механотерапія при захворюваннях центральної та периферичної нервової системи.

Методи механотерапії, використання тренажерів для реабілітації захворювань центральної та периферичної нервової системи. Види тренажерів, особливості методики. Правила використання і експлуатації тренажерів. Основні показання та протипоказання для застосування механотерапії.

Тема 7. Механотерапія при захворюваннях серцево-судинної системи.

Використання тренажерів для реабілітації захворювань серцево-судинної системи. Види тренажерів, особливості методики, зворотній зв'язок. Основи тренування як засобу попередження та корекції невротичних реакцій, серцево-судинних порушень. Основні показання та протипоказання для застосування механотерапії.

Тема 8. Механотерапія при захворюваннях дихальної системи.

Використання тренажерів для реабілітації при захворюваннях дихальної системи. Види тренажерів, особливості методики. Ефективність застосування. Вплив механотерапії на самопочуття хворого. Основні показання та протипоказання для застосування механотерапії.

Тема 9. Періоди реабілітації при механотерапії.

Шляхи щодо відновлення рухових функцій в механотерапії. Застосування механотерапії на різних етапах реабілітації. Механотерапія у реабілітації хворих різних нозологічних груп. Розвиток адаптаційної спроможності.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

Змістовий модуль № 1. Поняття про механотерапію. Типи тренажерів.

Змістовий модуль № 2. Механотерапія як метод фізичної реабілітації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 32 години / 2 кредити ECTS.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Аруин А.С. Совершенствование спорта, инвентаря и оборудования. – М.: «СААМ», 1995. – 135 с.
2. Верхошанский Ю.В. Программирование и организация тренировочного процесса. – М.: «Физкультура и спорт», 1998 – 175 с.
3. Волков М.В., Дедова В.Д. Детская ортопедия. – М. : Медицина, 1972. – 312 с.
4. Врожденная патология опорно-двигательного аппарата: Сборник научных

работ / Под ред. проф. П.Я. Фищенко. – Л., 1972. – 223 с.

5. Дусмуратов М., Епифанов В.А. Восстановительное лечение больных с повреждениями и заболеваниями. – Ташкент : Медицина, 1984. – 154 с.
6. Дж. Дункан, Мак-Дугал, Говард Е. Уенгер, Говард Дж. Грин Физиологическое тестирование спортсмена высокого класса. – К.: «Олимпийская литература», 1998 – 432 с.
7. Дубровский А.И., Реабилитация в спорте. – М.: «Физкультура и спорт», 1997 – 206 с.
8. Комплексное лечение больных с тяжелыми нарушениями функции нижних конечностей в амбулаторных условиях / Составители: М.А. Берглезов, В.И. Угнивенко, В.М. Надгериев. – М : ЦИТО, 1999. – 28 с.
9. Лапутін А.М., Гамалій. В.В., Архіпов О.А Біомеханіка спорту (навчальний посібник). Київ: «Олімпійська література». – 2005 – 320 с.
10. Лечебная физическая культура. Справочник / Под ред. проф. Епифанова В.А. – М. : Медицина, 2004. – 592 с.
11. Ловейко И.Д., Фонарев М.И. Лечебная физическая культура при заболеваниях позвоночника у детей. – Л. : Медицина, 1988. – 144 с.
12. Ашмарин Б.А., Виноградов Ю.О., Вяткина З.Н., та інших. Теорія й методика фізичного виховання:учеб. Для студентів фак. культ.пед.Ин-тов поспец.03.03. – М.: просвітництво, 1990. – 287с.
13. Медицинская реабилитация: Руководство для врачей / Под ред. В.А. Епифанова. – М. : МЕДпресс-информ, 2005. – 328 с.
14. Н.А. Бернштейн Биомеханика і фізіологія рухів. М.:МОДЭК,МПСИ. – 2004. – 688 с.
15. Основні напрями наукових досліджень області біомеханіка спорту там (1980-1986): Огляд.информ. / ВНДІ фіз. культури;Подгот. М.П. Дементьевой 33 с.20 див М.Отд. исслед. і разраб. НТІ «Спорт» 1986 1987
16. Федорова В.М., Дубровський Володимир, Дубровський В.І. Федорова В.М. Биомеханика. Владос гуманітарний видавничий центр, 2003 р. – 672 с.
17. Мухін В.М. Фізична реабілітація. Підручник. – К. : Олімпійська література, 2000. – 423 с.
18. Агашин Ф.К. Биомеханика ударных движений. – М.: Физкультура и спорт, 1977. – С.188-190.
19. Бернштейн Н.А. О построении движений. – М.: Медиздат, 1947. – 436 с.
20. Бернштейн Н.А. Очередные проблемы физиологии активности //Проблемы кибернетики. – М.: Физматгиз, 1961. – С.101–160.

Допоміжна

1. Биохимия мышечной деятельности / Н.И. Волков, Э.Н. Несен, А.А. Осипенко, С.Н. Корсун. – К.: Олимпийская литература, 200. – 504 с.
2. Біомеханіка спорту. / За заг. ред. А.М. Лапутіна – К.: Олімпійська література, 2005. – 320 с.
3. Биомеханика физических упражнений /Под общ. ред. Е.А. Котиковой. – М.: Физкультура и спорт, 1939. – С.47– 138.
4. Болобан В.Н. Методика стабилотграфии в исследованиях устойчивости тела спортсмена и системы тел при выполнении гимнастических и акробатических упражнений: Методичні рекомендації. – Киев : КГИФК, 1990. – 24 с.
5. Бранков Г. Основы биомеханики. – М.: Мир, 1981. – С.20–21.
6. Гернет М.М., Тихонов В.Н. Экспериментальное определение момента инерции человеческого тела и его верхних и нижних конечностей //Теория и практика физической культуры. – 1967. – № 11. – С 79–80.
7. Годик М.А. Спортивная метрология. – М.: Физкультура и спорт, 1988.
8. Гримм Г. Основы конституциональной биологии и антропометрии. – М.:

Медицина, 1967. – С.72–251.

9. Гросс Х.Х. Педагогическая кинезиология – новое направление в спортивной педагогике и биомеханике //Теория и практика физ. культуры. - 1979. – № 9. – С.7–10.

10. Донской Д.Д. Биомеханика с основами спортивной техники. – М.: Физкультура и спорт, 1971. – С.12-18, 159-161.

11. Донской Д.Д., Зациорский В.М. Биомеханика. – М.: Физкультура и спорт, 1979. - 263 с.

12. Жуков Е.К., Котельникова Е.Г., Семенов Д.А. Биомеханика физических упражнений. – М.: Физкультура и спорт, 1963. – 260 с.

13. Зациорский В.М. и др. Биомеханические основы выносливости. – М.: Физкультура и спорт, 1982. – С.79–84.

14. Зациорский В.М. Спортивная метрология: Учебник для ИФК. – М.: Физкультура и спорт, 1982. – С.19–120.

15. Зациорский В.М., Аруин А.С., Селуянов В.Н. Биомеханика опорно-двигательного аппарата человека. – М.: Физкультура и спорт, 1981. – 141 с.

16. Иваницкий М.Ф. Движения человеческого тела. – М.: Физкультура и спорт, 1938. – С.13–48.

17. Управление физическим состоянием организма. Тренирующая терапия / Хутиев Т.В., Антомонов Ю.Г., Котова А.Б., Пустовойт О.Г. – М.: Медицина, 1991. – 256 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.rada.gov.ua>.

<http://sport.kmda.gov.ua>.

<http://zakon.rada.gov.ua>.

<http://www.confcontact.com/2008>.

<http://www.zdorov.com.ua>

<http://ua.textreferat.com/>.

<http://www1.eur.nl/fsw/happiness/World Database of Happiness>.

<http://www.cia.gov/library/publications/the-word-facbook>.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

Засоби діагностики успішності навчання: усний колоквиум, тестування, письмова контрольна робота, індивідуальне завдання, практичне завдання, написання рефератів, усне опитування. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і практичному контролю.

Навчальна програма дисципліни «Фізична рекреація»

Укладач: кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент П.М. Годлевський

Пояснювальна записка

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Фізична рекреація” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «магістр» спеціальності: 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес використання засобів, форм і методів фізичної культури, спрямованих на задоволення потреб в активному відпочинку, відновленні, розвагах та розвитку особистості у вільний і спеціально відведений час.

Міждисциплінарні зв'язки: валеологія, гігієна, анатомія, фізіологія людини, теорія та методика фізичного виховання, педагогіка, оздоровча фізична культура, основи краєзнавчо-туристичної роботи.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: формування системи професійних знань, методичних вмінь і навичок проведення рекреаційно-оздоровчих занять і заходів за участю різних верств населення.

Завдання:

Теоретичні – вивчити походження фізичної рекреації та її сутність; засвоїти соціально-культурні аспекти рекреації; з'ясувати розвиток моторики і фізичної підготовки людини при проведенні рекреаційних занять для збереження та зміцнення здоров'я; ознайомитись з технологіями проведення рекреаційно-оздоровчих занять; визначити зміст й обсяг рухової активності та методи контролю за оздоровчим ефектом занять.

Практичні – навчити студентів проводити оздоровче тренування із використанням циклічних вправ, рекреаційних ігор, оздоровчих видів гімнастики; використовувати туризм як засіб фізичної рекреації.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- Здатність використовувати фізичну рекреацію як засіб відновлення здоров'я людини.
- Здатність опанувати та застосовувати різні технології проведення рекреаційно-оздоровчих занять з різними верствами та категоріями населення.
- Здатність до визначення перспективних шляхів використання фізичної рекреації як засобу оздоровлення різних груп населення.
- Здатність до програмування занять з фізичної рекреації.
- Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування фізичної рекреації за оздоровчим призначенням.
- Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики туристських занять як засобу фізичної рекреації.
- Здатність визначати та застосовувати необхідні засоби фізичної рекреації при відновленні здоров'я різних верств населення.
- Здатність надавати рекомендації щодо ведення здорового способу життя.
- Здатність опанувати різні інноваційні методи фізичної рекреації.
- Здатність до опанування методик застосування сучасних тренажерів у фізичній рекреації.

Очікувані результати навчання:

- Знання про походження фізичної рекреації та її сутність.
- Знання основних понять і термінів, функцій рекреації в суспільстві.
- Знання принципів рекреаційно-оздоровчого впливу, показання і протипоказання та цілі і завдання при використанні методів фізичної рекреації, туристських занять як засобу фізичної рекреації.
- Знання методів проведення оздоровчо-рекреаційних занять та заходів за участю різних верств населення.
- Знання про рекреаційні ігри, оздоровчі види гімнастики в рекреаційних заняттях.
- Знання про туризм як засіб фізичної рекреації.
- Знання соціально-культурних аспектів рекреації.
- Знання програм самостійних рекреаційно-оздоровчих занять.
- Знання особливостей визначення раціонального змісту й обсягів рухової активності.
- Знання впливу фізичних вправ на організм людини використовуючи технології проведення рекреаційно-оздоровчих занять.
- Знання контролю занять, основних показань та протипоказань для застосування фізичної рекреації за оздоровчим ефектом.
- Вміння враховувати розвиток моторики та фізичної підготовленості людини при проведенні рекреаційних занять для збереження і зміцнення здоров'я.

- Вміння опанувати технології проведення рекреаційно-оздоровчих занять.
- Вміння визначати раціональний зміст та обсяг рухової активності, проводити контроль за оздоровчим ефектом занять.
- Вміння проводити заняття оздоровчої спрямованості, застосовувати різні форми рекреаційно-спортивної діяльності.
- Вміння проводити оздоровчі заняття з різними верствами населення.
- Вміння складати програми самостійних оздоровчих занять із застосуванням циклічних вправ.
- Вміння використовувати українські народні ігри, розваги і забави у рекреаційній діяльності.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Походження рекреації та її сутність.

Визначення поняття «рекреація» та «фізична рекреація». Історія формування і теорії походження рекреації. Мета, чинники розвитку, завдання і характеристика рекреації в сучасному суспільстві. Засоби та методи фізичної рекреації.

Тема 2. Соціально-культурні аспекти рекреації.

Рекреація як соціально-культурне явище, її різновиди і характеристики. Форми та функції рекреації. Концепції вільного часу як важливої категорії рекреації. Педагогіка вільного часу.

Тема 3. Вплив фізичної рекреації на збереження і зміцнення здоров'я сучасної людини.

Визначення поняття «здоров'я» людини, його компоненти і передумови. Показники здорового способу життя, можливостей реалізації та засобів впливу на його формування. Якість життя – високо інтегрована характеристика розвитку суспільства. Раціональне харчування і здоров'я людини.

Тема 4. Основи проведення рекреаційно-оздоровчих занять.

Визначення раціонального змісту й обсягів рухової активності. Вікові особливості проведення рекреаційно-оздоровчих занять. Контроль за оздоровчим ефектом рекреаційних занять.

Тема 5. Оздоровче тренування із застосуванням циклічних вправ.

Загальна характеристика циклічних вправ, що застосовуються в оздоровчому тренуванні. Методичні поради щодо оволодіння технікою оздоровчих видів ходьби, бігу, плавання, пересування на велосипеді та лижах. Програми самостійних оздоровчих занять із застосування циклічних вправ.

Тема 6. Рекреаційні ігри.

Використання українських народних ігор, розваг і забав у рекреаційній діяльності. Спортивні ігри в рекреаційно-оздоровчих заняттях.

Тема 7. Оздоровчі види гімнастики в рекреаційних заняттях.

Значення оздоровчих видів гімнастики в системі фізичної рекреації. Історія виникнення оздоровчих видів гімнастики. Різновиди оздоровчих видів гімнастики та їх характеристика.

Тема 8. Туризм як засіб фізичної рекреації.

Історія виникнення та розвитку туристичної діяльності. Екскурсія як різновид рекреаційної діяльності. Мотивація занять туризмом. Туристичний похід вихідного дня. Класифікація видів туризму.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

Змістовий модуль № 1. Теорія фізичної рекреації.

Змістовий модуль № 2. Технологія проведення та зміст рекреаційно-оздоровчих занять

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредита ECTS.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Фізична рекреація: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / авт.кол.: Приступа Є.Н., Жданова О.М., Линець М.М. та ін. – Л.: ЛДУФК, 2010. – 447 с.
2. Виноградов П.А. Основы физической культуры и здорового образа жизни: учеб. пособие / Виноградов П.А., Душанин А.П., Жалдак В.И. – М.: Сов. Спорт, 1996. – 203 с.
3. Выдрин В.М. Физическая рекреация – вид физической культуры / В.М. Выдрин, А.Д. Джумаев // Теория и практика физической культуры. – 1989. – №3. – С. 2-3.
4. Рыжкин Ю.Е. К вопросу о понятии феномена «физическая рекреация» / Ю.Е. Рыжкин // Теория и практика физической культуры. – 2001. - №4. – С. 55 – 57.
5. Орлов А.С. Социология рекреации / А.С. Орлов. – М.: Наука, 1995. – 118 с.
6. Жагин А. Рекреация и некоторые ее методы / А.Е. Жагин // Оздоровительные технологии по физической культуре и спорту в учебных заведениях: сб. науч.- метод. Тр. – Белгород, 2004. – С. 275 – 280.
7. Зорин И.В. Рекреация сущность экологического туризма / И.В. Зорин // Теория и практика физической культуры. – 2002. - №11. – С. 9 – 13.
8. Рыжкин Ю.Е. Психолого-педагогические основы физической рекреации: учеб. Пособие / Ю.Е. Рыжкин. – СПб.: РГПУ им. А.И.Герцена, 1997. – 36 с.
9. Дубогай О.Д. Фізична культура, як неодмінна складова формування здорового способу життя молоді. – К., 2005. – Кн. 6. – С. 124.
10. Сущенко Л.П. Соціальні технології культивування здорового способу життя людини / Л.П. Сущенко. – Запоріжжя, 1999. – 308 с.
11. Андреева О. Оцінка перспективності розвитку окремих видів фізичної рекреації в умовах мегаполісу / О. Андреева, М. Чернявський // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. / за ред. С.С. Єрмакова. – Х., 2004. - №15. – С. 4 – 9.
12. Андреева О. Аспекти підготовки кадрів з рекреаційно-туристської діяльності / О. Андреева, О. Благій // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. – Л., 2004. – С.244 – 245.
13. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму / О.М. Жданова, А.М. Тучак, В.І. Поляковський, І.В. Котова. – Львів: Вежа, 2000. – 240 с.
14. Приступа Є. Українські народні рухливі ігри, розваги та забави: методологія, теорія і практика: монографія / Євген Приступа, Олег Слімаковський, Микола Лук'янченко – дрогобич: Вимір, 1999. – 449 с.
15. Булашев А.Я. Спортивно-оздоровительный туризм / А.Я. Булашев, В.И. нечаев, А.С. Ровный. – Х. : ХДАФК, 2003. – 192 с.
16. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / Бейдик О.О. – К.: Київський університет, 2001. – 395 с.
17. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Фоменко Н.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

Допоміжна

1. Бернштейн Н.А. О ловкости и ее развитии / Н.А. Бернштейн. – М.: Физкультура и спорт, 1991. – 228 с.
2. Биохимия мышечной деятельности / Н.И. Волков, Э.Н. Несен, А.А. Осипенко, С.Н. Корсун. – К.: Олимпийская литература, 200. – 504 с.
3. Линець М.М. Основи методики розвитку рухових якостей: нав. посіб. для фізкультурних вузів / М.М. Линець. – Л.: Штабар, 1997. – 208 с.

4. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів: підр. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту / Богдан Шиян – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2001. – Ч.1. – 272 с.
5. Рыжкин Ю.Е. Физическая реакция в сфере досуга человека / Ю.Е. Рыжкин // Теория и практика физической культуры. – 2002. - №5. – С. 17 – 19.
6. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації»: Указ Президента України №963/98 від 1998р.
7. Новітні медико-педагогічні технології зміцнення та збереження здоров'я учнівської молоді: навч.-метод. посіб. для учителів фіз. культури / під ред. О.С. Куца. – Л.: Укр. Технології, 2003. – 148 с.
8. Управление физическим состоянием организма. Тренирующая терапия / Хутиев Т.В., Антомонов Ю.Г., Котова А.Б., Пустовойт О.Г. – М.: Медицина, 1991. – 256 с.
9. Рекреология – система наук об отдыхе. – К.: Знання. – 16 с.
10. Рекреационная сущность экологического туризма / Зорин И.В. // Теория и практика физической культуры. – 2002. - №11. – С. 9 – 11.
11. Завидівська Н.Н. Формування навичок здорового способу життя у студентів вищих навчальних закладів: навч. посіб. з фіз. виховання для студ. вищих навч. закладів / Н.Н. Завидівська – Л.: Львів. держ. ун-т фіз. культури, 2009. – 120 с.
12. Дутчак М.В. Спорт для всіх в Україні: теорія і практика / М.В. Дутчак. – К.: Олімпійська література, 2009. – 279 с.

Інформаційні ресурси:

<http://www.rada.gov.ua>

<http://sport.kmda.gov.ua>

<http://zakon.rada.gov.ua>

<http://www.confcontact.com/2008>

<http://www.zdorov.com.ua>

<http://ua.textreferat.com/>

<http://www1.eur.nl/fsw/happiness/World Database of Happiness>

<http://www.cia.gov/library/publications/the-word-facbook>

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

Засоби діагностики успішності навчання: усний колоквиум, тестування, письмова контрольна робота, індивідуальне завдання, практичне завдання, написання рефератів, усне опитування. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і практичному контролю.

Навчальна програма дисципліни «Основи нетрадиційних методів оздоровлення»

Укладач: кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент П.М. Годлевський

Пояснювальна записка

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи нетрадиційних методів оздоровлення» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «магістр» спеціальності: 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення навчальної дисципліни є система знань, методичних вмінь і навичок вивчення теорії нетрадиційних методів оздоровлення, технології проведення та зміст занять з нетрадиційних методів оздоровлення.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія людини, фізіологія людини, фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи, фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів, фізична реабілітація при захворюваннях опорно-рухового апарату, фізична реабілітація при нервових захворюваннях, методи фізичної реабілітації, види оздоровчо-рекреаційної рухової активності, лікувальна фізкультура, фізіотерапія, масаж, курортологія, дієтологія, ботаніка, зоологія.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: дати необхідні знання студентам з використання нетрадиційних методів оздоровлення в оздоровчо-рекреаційних і лікувальних цілях. Сформувати у студентів адекватні уявлення про вплив нетрадиційних методів оздоровлення на збереження та зміцнення здоров'я.

Завдання:

Теоретичні – викласти теоретичні основи та методологічні особливості нетрадиційних методів оздоровлення, дати теоретичні знання про походження нетрадиційних методів оздоровлення та їх сутність; дати уявлення про можливість впливу занять з нетрадиційних методів оздоровлення на збереження та зміцнення здоров'я.

Практичні – ознайомити студентів з основами нетрадиційних методів оздоровлення; навчити визначати раціональний зміст й вплив нетрадиційних методів оздоровлення, проводити контроль за оздоровчим ефектом занять.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

– Здатність до визначення перспективних шляхів використання нетрадиційних методів оздоровлення.

– Здатність до програмування занять з нетрадиційних методів оздоровлення.

– Здатність до опанування та застосування інноваційних засобів нетрадиційних методів оздоровлення.

– Здатність використовувати під час навчання та професійної діяльності знань з нетрадиційних методів оздоровлення.

– Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування нетрадиційних методів оздоровлення за лікувальним призначенням.

– Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування нетрадиційних методів оздоровлення за оздоровчо-рекреаційним призначенням.

– Здатність визначати та застосовувати необхідні засоби нетрадиційних методів оздоровлення при відновленні здоров'я різних верств населення.

– Здатність надавати рекомендації щодо ведення здорового способу життя.

– Здатність опанувати різні інноваційні нетрадиційні методи оздоровлення як методи фізичної реабілітації.

– Здатність до опанування методик застосування сучасних нетрадиційних методів оздоровлення у фізичній реабілітації людей з різними нозологіями.

Очікувані результати навчання:

– Знання принципів лікувального впливу, показання і протипоказання та цілі і завдання при використанні нетрадиційних методів оздоровлення;

– Знання впливу нетрадиційних методів оздоровлення на організм людини;

– Знання особливостей захворювань пацієнта для ефективної пропозиції методики лікування, реабілітації, відновлення, оздоровлення при використанні нетрадиційних методів оздоровлення.

– Знання основних показань та протипоказань для застосування нетрадиційних методів оздоровлення;

– Знання механізмів впливу нетрадиційних методів оздоровлення.

– Знання програм самостійних оздоровчих занять із застосуванням нетрадиційних методів оздоровлення;

– Вміння застосовувати інформацію про можливості дозування обсягу та інтенсивності навантажень в індивідуальному підході до хворого. Послідовність використання нетрадиційних методів оздоровлення та включення їх у програму занять.

- Вміння вибирати та застосовувати відповідні нетрадиційні методи оздоровлення при захворюваннях різних систем організму, при негативних психічних станах та при порушеннях обміну.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Основи нетрадиційних методів оздоровлення як навчальна дисципліна.

Мета і завдання вивчення основ нетрадиційних методів оздоровлення. Загальне уявлення про здоров'я та здоровий спосіб життя людини з позицій системного підходу. Нетрадиційна медицина як альтернативна медицина або неконвенціональна медицина. Загальне уявлення про цілющі системи. Холістична медицина. Акупунктура, або традиційна китайська медицина.

Тема 2. Основні цілющі системи.

Історія виникнення і розвитку. Вплив фармакологічних засобів і оперативних методів на існування. Osteopatia і хіропрактика. Сучасні методи остеопатії. Кінезіологія. Вісцеральна остеопатія. Краніосакральна терапія. Взаємозв'язок нервової, органної, м'язової і гормональної системи організму.

Тема 3. Аюрведична медицина.

Аюрведа як найстаріша форма охорони здоров'я. Гармонія між природою і людиною. Веди як найстародавніші тексти. "Жити просто і думати піднесено". Стародавнє слов'янське цілителство. П'ять елементів тіла людини. Індивідуальна конституція (доша). Водолікування.

Тема 4. Східні системи, як засоби оздоровчої фізичної культури.

Східні методики і нетрадиційні оздоровчі системи. Методологічна основа східних оздоровчих систем. Медитативні практики, східні оздоровчі гімнастики, східна медицина; східні єдиноборства. З'єднання з Абсолютом. Система Шіатсу. "Оздоровчий Цигун".

Тема 5. Йога.

Історія виникнення унікальної стародавньої індійської системи (релігійно-філософська система). «Восьмирічний шлях» йоги. Яма – міжособистісні взаємовідносини. Ніяма – внутрішньоособистісна самодисципліна. Асана – пози. Пранаяма – система дихальних вправ. Прат'яхара – відхід почуттєвого сприйняття. Дхарана – концентрація думки. Дх'яна – медитація (процес вникнення в сутність об'єкта зосередження). Самадхи – самореалізація (стан повного вникнення в сутність даного об'єкта). Гімнастика йогів (хатха-йога). Аштанга-йога. Вінні-йога. Айенгар-йога. Пауер-йога. Фітнес-йога.

Тема 6. Гомеопатія. Апітерапія.

Гомеопатичні засоби. Відмінність гомеопатії від звичайної медицини. Принцип гомеопатії – "подібне лікується подібним". Дози гомеопатичних препаратів. Гомеопатичний Апіс. Показання при апітерапії. Склад продуктів життєдіяльності бджіл. Посилення та активізація імунної системи людини. Ефективність впливу методу біорезонансної апітерапії на організм людини.

Тема 7. Кольоротерапія. Ароматерапія. Літотерапія.

Кольоротерапія – один з розділів психотерапії. Вплив ароматів на фізичний і моральний стан людини. методика ароматограмми. Форми і методи використання ефірних олій. Показання та протипоказання при ароматерапевтичному лікуванні. Вплив каменя на організм людини. Показання і протипоказання застосування літотерапії

Тема 8. Анімалотерапія.

Історія виникнення та розвитку анімалотерапії у світі. Фізіологічні та психологічні механізми впливу дельфінотерапії на організм людини. Вплив дельфінотерапії на психоемоційний стан дітей-аутистів. Профілактично-реабілітаційна корекція стану дітей із

посттравматичними стресовими розлади засобами дельфінотерапії. Особливості застосування гірудотерапії, апітерапії, іпотерапії, каністерапії.

Тема 9. Фіготерапія.

Лікування травами. Найдавніші інстинкти людини. Активні інгредієнти. Ароматерапія. Метод квіткового лікування Баха. Використання в сучасній фармацефтії.

Тема 10. Терапевтичні методи оздоровлення в нетрадиційній медицині.

Голковколювання і припікання. Загальне поняття про терапевтичні нетрадиційні методи. Профілактична спрямованість і поєднання терапевтичних нетрадиційних методів з методами офіційної медицини. Біохімічні солі тканин. Масаж або терапевтичний дотик. Рефлексотерапія. Гідротерапія. Кліматотерапія. Загартування.

Тема 11. Методи нетрадиційної діагностики.

Загальна характеристика і характерні ознаки методів нетрадиційної діагностики. Іридодіагностика як тест на приховані хвороби. Рефлексодіагностика: обстеження меридіанів, точок вушної раковини, ступні, долоні. Біоенергодіагностика: визначення стану аури, чакр і окремих органів. Фотографія за Арліаном (оцінка аури) як тест на рівень. Кінесіологія як тест на алергію. Аналіз волосся як тест на недостатнє харчування. Біологічний зворотний зв'язок.

Тема 12. Нетрадиційні методи самостійної допомоги.

Характеристика методів, призначених для зміцнення здоров'я і підтримки самопочуття. Техніка Олександра. Аутогенне тренування. Вправи за бецтсом. Біоенергетика. Аеробіка та інші вправи для ранкової зарядки. Тай-цзи Чжуань. Техніка дихання і релаксації. Медитація. Візуалізація. Голодування або дієта.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

Змістовий модуль № 1. Поняття про нетрадиційні методи оздоровлення.

Змістовий модуль № 2. Нетрадиційні методи оздоровлення як метод профілактики, оздоровлення і лікування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Агасаров Л.Г. Короткий посібник з акупунктури. / Л.Г. Агасаров, М.М. Осипова. М., 1996. – 215 с.
2. Анікєва Е.Ю. Довідник з традиційної та нетрадиційної медицини. / Е.Ю. Анікєва. М. : Ексмо-Прес. – 2002.
3. Апанасенко Г. Л. Медицинская валеология. / Г. Л. Апанасенко, Л.А. Попова – К., 1998.
4. Болотов Б.В. Здоровье человека в нездоровом обществе. / Б.В. Болотов СПб. : Питер, 2008. – 704 с.
5. Бретмен С. Нетрадиционная медицина. Плюсы и минусы двадцати методов лечения. / С. Бретмен. – М., 1997.
6. Войткевич С.А. Эфирные олії для парфумерії і ароматерапії. / С.А. Войткевич М.: Харчова промисловість. – 1999.
7. Водолазская Е. Животные – целители. / Е. Водолазская. – М.: Эксмо, 2008. – 224 с.
8. Шен И. Восточные приемыоздоровлени. / И. Шен. – СПб. : Невский проспект; Вектор, 2007. – 236 с. (Целительные практики. Энциклопедия).
9. Иойриш Н.П. «Продукты бджільництва і їх використання». / Н.П. Иойриш. М. – 1976.
10. Калашникова Е.А. Альтернативное лечение. / Е.А. Калашникова. – М.: ООО «ТД «Издательство Мир книги», 2006. – 320 с.
11. Койранский Б.Б., Охлаждения, переохлаждения п їх профілактика. / Б.Б. Койранский. 2 вид. [Л.]. – 1966.

12. Керівник В.В. Нетрадиційні методи діагностики і терапії. / В.В. Керівник. Київ: Наук. думка. – 1990.
13. Колиндж Уильям. Альтернативная медицина. Оздоровление без лекарств. – М. : Вече, АСТ, 1997. – 416 с.
14. Кэбот С. Естественное очищение печени / С. Кэбот; пер. с англ. О.Г. Белошеев. – Ми: «Поппури», 2007. – 320 с. – (Серия «Здоровье и альтернативная медицина»).
15. Лакуста В.М. Терапія больових синдромів і невідкладних станів. / В.М. Лакуста, Лін Чжі Шэн Чжень цзю. Кишинів: «МАГА», 1995. – 253 с.
16. Менеджян Г. З. Сборник по народной медицине и нетрадиционным способам лечения. / Г. З. Менеджян. – М.: Б. И., 1988.
17. Малахов Г.П. Биоритмология и уринотерапия. / Г.П. Малахов. – 2-е изд. Перераб. – СПб.: НД«Весь», 2001. – 240 с. (Целительные силы).
18. Мануальная, гомеопатическая и рефлексотерапия остеохондроза позвоночника / И.З. Самосюк, С.А. Войташен, Т.Д.Попова, Б.В. Гавата. – К.:Здоровье, 1992. – 272 с.
19. Немедикаментозное лечение в клинике внутренних болезней / Под ред. Бабов К.Д., Блиндер М.А., Богданов М.М. и др. – К. : Здоровье, 1995. – 528 с.
20. Полная энциклопедия народной медицины Т. 2. – М. : АНС, 1996 – 752 с.
21. Пфулгенда Синха. Йоговское лечение распространенных болезней. Пер. с англ. – К.: Здоровье, 1990. – 144 с.
22. Спасская О. Альтернативная медицина. / О. Спасская. – М. – 2000.
23. Радченко В.А. Если у вас болит спина. / В.А. Радченко, Г.Х. Грунтовский, А.И. Продан, А.Ю. Пашук. – Харьков, 1994. – 76 с.
24. Справочник семейного доктора. / Под ред. д.м.н., профессора Ю.Ю. Елисеева. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 1040 с.
24. Хоанг Бао Тяу, Ла Куанг Ниеп. Иглоукальвание. – М. – 1989.
26. Хунданов Л.Л. Тибетська медицина. / Л.Л. Хунданов М. : Прометей. – 1993.

Допоміжна

1. Бернштейн Н.А. О ловкости и ее развитии / Н.А. Бернштейн. – М.: Физкультура и спорт, 1991. – 228 с.
2. Биохимия мышечной деятельности / Н.И. Волков, Э.Н. Несен, А.А. Осипенко, С.Н. Корсун. – К.: Олимпийская литература, 200. – 504 с.
3. Линець М.М. Основи методики розвитку рухових якостей: навч. посіб. для фізкультурних вузів / М.М. Линець. – Л.: Штабарт, 1997. – 208 с.
4. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів: підр. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту / Богдан Шиян – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2001. – Ч.1. – 272 с.
5. Рыжкин Ю.Е. Физическая реакция в сфере досуга человека / Ю.Е. Рыжкин // Теория и практика физической культуры. – 2002. - №5. – С. 17 – 19.
6. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації»: Указ Президента України №963/98 від 1998р.
7. Новітні медико-педагогічні технології зміцнення та збереження здоров'я учнівської молоді: навч.-метод. посіб. для учителів фіз. культури / під ред. О.С. Куца. – Л.: Укр. Технології, 2003. – 148 с.
8. Управление физическим состоянием организма. Тренирующая терапия / Хутиев Т.В., Антомонов Ю.Г., Котова А.Б., Пустовойт О.Г. – М. : Медицина, 1991. – 256 с.
9. Рекреология – система наук об отдыхе. – К. : Знания. – 16 с.
10. Рекреационная сущность экологического туризма / Зорин И.В. // Теория и практика физической культуры. – 2002. - №11. – С. 9 – 11.
11. Завидівська Н.Н. Формування навичок здорового способу життя у студентів вищих навчальних закладів: навч. посіб. з фіз. виховання для студ. вищих навч. закладів / Н.Н. Завидівська – Л.: Львів. держ. ун-т фіз. культури, 2009. – 120 с.

12. Дутчак М.В. Спорт для всіх в Україні: теорія і практика / М.В. Дутчак. – К. : Олімпійська література, 2009. – 279 с.

Інформаційні ресурси:

<http://www.rada.gov.ua>.

<http://sport.kmda.gov.ua>.

<http://zakon.rada.gov.ua>.

<http://www.confcontact.com/2008>.

<http://www.zdorov.com.ua>

<http://ua.textreferat.com/>.

<http://www1.eur.nl/fsw/happiness/World Database of Happiness>.

<http://www.cia.gov/library/publications/the-word-facbook>.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

Засоби діагностики успішності навчання: усний колоквиум, тестування, письмова контрольна робота, індивідуальне завдання, практичне завдання, написання рефератів, усне опитування. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і практичному контролю.

**Навчальна програма дисципліни
«Фізична реабілітація осіб з новоутвореннями»**

Укладач: кандидат біологічних наук, доцент кафедри Н.О. Васильєва

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Фізична реабілітація осіб з новоутвореннями» є однією з основних дисциплін підготовки спеціалістів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія, метою якої є підготовка висококваліфікованого магістра з фізичної терапії та ерготерапії.

На сьогодні захворюваність злоякісними новоутвореннями стрімко зростає, в тому числі за рахунок ранньої діагностики пухлин, а смертність від злоякісних пухлин займає друге місце серед причин смертності населення, поступаючись лише смертності від серцево-судинних захворювань. Фізичний терапевт повинен орієнтуватися не тільки в широкому спектрі онкологічних захворювань, але і в можливостях сучасної фізичної реабілітації для відновлення працездатності організму людини після перенесеного онкозахворювання та хірургічного втручання.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія людини, фізіологія людини, медична біологія, патологічна анатомія та фізіологія, фізична реабілітація при внутрішніх хворобах, фізична реабілітація при хірургічних захворюваннях, функціональна діагностика, імунологія.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою навчальної дисципліни «Фізична реабілітація осіб з новоутвореннями» є вивчення та обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації у лікарняний та післялікарняний періоди у осіб з новоутвореннями різної локалізації для поліпшення їх фізичного, функціонального, психоемоційного стану та якості життя.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фізична реабілітація осіб з новоутвореннями» є: надати студентам теоретичні знання про механізми розвитку злоякісного процесу, клінічні прояви і перебіг захворювань, оцінювання та планування реабілітаційного втручання, фактори результативності реабілітаційного процесу, раціональні принципи побудови занять фізичною реабілітацією.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- Здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів і перевірених фактів.
- Здатність до набуття гнучкого мислення, відкритості до застосування знань і компетентностей у широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті.
- Здатність до самокритики та критики.
- Здатність адаптуватися до нових ситуацій.
- Здатність до оволодіння професійними навичками працювати у групі, виконуючи практичні завдання, уміння отримати результат у межах визначеного часу з наголосом на професійну сумлінність.
- Здатність співпрацювати в команді з іншими фахівцями та робити свій внесок в спільну роботу.
- Здатність застосувати методи ефективного спілкування.
- здатність демонструвати вправність у володінні рідною, англійською мовами та латиною.
- Здатність спілкуватися з фахівцями інших галузей.
- Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій у фізичній терапії.
- Здатність інформувати суспільство про сутність, значимість та розвиток фізичної терапії.
- Здатність розуміти переживання особи, яка потребує реабілітаційного втручання, співпереживати у процесі спілкування.
- Здатність дотримання етичних принципів як із погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливості впливу досягнень на реабілітацію людини.
- Здатність організувати ефективну роботу групи для розв'язання поставлених завдань у межах України, і в міжнародному контексті.
- Здатність коректно використовувати методи наукового дослідження.
- Здатність аналізувати, відбирати та трактувати отриману інформацію.
- Здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування засобів фізичної реабілітації для осіб різного віку.
- Здатність проводити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця.
- Здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд і документувати їх результати.
- Здатність забезпечувати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям і потребам пацієнта/клієнта.
- Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню /догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм і неповносправності, здоровому способу життя.
- Здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії.
- Здатність розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії.
- Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної реабілітації.
- Здатність опанувати різні нетрадиційні методи фізичної реабілітації.
- Здатність надавати рекомендації щодо застосування нетрадиційних методів оздоровлення при різних нозологіях.

Очікувані результати навчання:

- знання про структуру онкологічної допомоги в Україні;
- знання класифікації пухлин; етіологію, основні клінічні симптоми онкологічних захворювань;
- знання про фактори, що індукують канцерогенез;
- знання про основні ознаки доброякісних та злоякісних пухлин;
- знання про діагностику та клінічні симптоми злоякісних пухлин різної локалізації;
- знання принципів деонтології онкохворих та їх родичів;

- знання класифікації лікувальних фізичних чинників, що використовуються в онкології;
- знання клініко-фізіологічного обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації хворих з новоутвореннями.
- вміння визначати й оцінювати фізичний, функціональний та психоемоційний стан організму людей з новоутвореннями;
- вміння проводити реабілітаційне обстеження, оцінювати його результати;
- вміння визначати реабілітаційний потенціал та фактори, що впливають на нього;
- вміння добирати засоби та методи фізичної реабілітації в залежності від діагнозу, клінічного стану, супутніх захворювань, віку, статі та призначеного рухового режиму;
- вміння запобігати можливим ускладненням у післяопераційний період та внаслідок проведення хіміо- і променевої терапії;
- вирішувати деонтологічні завдання, пов'язані з професійною діяльністю, володіти навичками професійного спілкування.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні закономірності розвитку пухлин.

Поняття про пухлини, атипізм та передракові захворювання. Біологічні особливості добро- і злоякісних пухлин. Форми росту злоякісних пухлин. Оцінка поширеності процесу: поділ на стадії, система TNM. Патогенез симптомів злоякісних пухлин. Види канцерогенів. Методи діагностики злоякісних пухлин.

Тема 2. Сучасний стан онкологічної служби в Україні.

Організація онкологічної допомоги. Диспансеризація та облік онкологічних хворих. Організація та проведення профілактичних медоглядів. Аналіз причин запущених форм захворювання. Охорона праці в галузі. Поділ онкологічних хворих на клініко-статистичні групи. Експертиза працездатності.

Тема 3. Основні методи лікування онкологічних хворих.

Види лікування: радикальне, паліативне та симптоматичне. Типи онкологічних операцій. Принципи променевої терапії онкологічних хворих. Променеві ускладнення. Загальні і місцеві променеві реакції й ушкодження. Загальні принципи хіміотерапії в онкології. Ускладнення хіміотерапії. Наслідки хірургічного радикалізму.

Тема 4. Система реабілітації онкологічних хворих.

Види реабілітації (медична, психологічна, сексуальна, соціально-трудова реабілітація, професійна). Принципи реабілітації онкологічних хворих (безперервність, комплексний характер, індивідуальні програми системи реабілітаційних дій). Визначення груп непрацездатності при різних локалізаціях раку. Поняття про медичну етику та деонтологію.

Тема 5. Фізична терапія жінок з постмастектомічним синдромом.

Класифікація раку грудної залози за системою TNM. Клінічні прояви раку молочної залози. Діагностика та лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапевтичне) раку молочної залози. Класифікація постмастектомічних ускладнень. Складання реабілітаційної програми. Алгоритм реабілітаційного обстеження. Оцінювання реабілітаційного потенціалу, ефективності реабілітаційної програми.

Тема 6. Фізична терапія хворих на рак легенів.

Статистика раку легенів. Термінологія раку легенів, симптоматика, діагностика, Міжнародна класифікація раку легенів за системою TNM. Хірургічний метод лікування. Променевий метод лікування. Характеристика ускладнень після лобектомії, пульмонектомії. Реабілітація хворих на рак легенів. Реабілітаційний прогноз. Складання реабілітаційної програми. Алгоритм реабілітаційного обстеження. Оцінювання реабілітаційного потенціалу, ефективності реабілітаційної програми. Особливості паліативної допомоги.

Тема 7. Фізична терапія хворих на рак шийки і тіла матки.

Пухлини яєчників. Захворюваність і смертність від раку шийки матки. Фактори ризику захворюваності на рак шийки матки. Етіопатогенез – значення вірусу папіломи людини у виникненні захворювання. Класифікація. Комплексна діагностика. Біологічні особливості мікроінвазивного раку шийки матки. Методи комбінованого та поєднаного лікування раку шийки матки. Прогноз. Патогенетичні варіанти раку тіла матки. Класифікація, діагностика. Клінічний перебіг, симптоматика та лікування раку тіла матки. Показання до хірургічного та променевого лікування. Гормональна терапія. Прогноз. Особливості паліативної допомоги. Алгоритм реабілітаційного обстеження. Оцінювання реабілітаційного потенціалу, ефективності реабілітаційної програми. Захворюваність і смертність від раку яєчників. Фактори ризику захворюваності на рак яєчників. Етіопатогенез. Класифікації. Комплексна діагностика. Комбіноване та комплексне лікування. Реабілітація хворих на пухлини яєчників.

Тема 8. Фізична терапія хворих з пухлинами гортані, носоглотки, придаткових пазух носа.

Рак щитоподібної залози. Передпухлинні захворювання губи. Фактори зовнішнього впливу, які відіграють роль у появі раку губи. Діагностика рака губи. Лікування. Клініка, діагностика, планування лікування пухлини гортані, носоглотки. Прогноз, реабілітація. Клінічні прояви та лікування пухлин придаткових пазух носа, рота, глотки. Реабілітація. Прогноз. Частота захворювання на рак щитоподібної залози. Загальні принципи діагностики. Комплексне лікування та диспансеризація. Прогноз. Реабілітація хворих.

Тема 9. Фізична терапія хворих на рак шлунка, стравоходу, прямої кишки.

Захворюваність органів травного каналу. Передракові захворювання шлунку. Передракові захворювання поперечно-обвідної кишки. Прояви захворювання. Послідовність методів діагностики. Лікування, радикальні та паліативні операції. Диспансерний нагляд, догляд за колостомованими хворими. Фізична терапія хворих, лікування, прогноз.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

1. Сучасні теорії канцерогенезу. Основні закономірності розвитку пухлин та методи лікування онкологічних хворих.
2. Фізична терапія при онкологічних захворюваннях різної локалізації.
На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

Рекомендована література

Основна

1. Ганцев Ш. Х. Онкологія / Ш. Х. Ганцев. – М. : Медицинское информационное агентство, 2004. – С. 224–257.
2. Грушина Т. И. Реабилитация в онкологии: физиотерапия / Т. И. Грушина. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 240 с.
3. Дрижак В. І. Рак молочної залози / В. І. Дрижак, М. І. Домбрович. – Т. : Укрмедкнига, 2005. – С. 72–74.
4. Куликов Е. П. Рак молочной железы / Е. П. Куликов. – Рязань, 2002. – 75 с.
5. Магльована Г. П. Основи фізичної реабілітації / Г. П. Магльована. – Л. : Ліга–Прес, 2006. – 148 с.
6. Мика К. Реабилитация после удаления молочной железы / пер. с польск. Е. Г. Боборико, К. Мика. – М. : Медицинская литература, 2008. – 144 с.
7. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – К. : Олімп. література, 2010. – 486 с.
8. Одинець Т. Програма гідрокінезотерапії у фізичній реабілітації жінок 55– 65 років після радикальної мастектомії / Т. Одинець. – Запоріжжя : Класичний приватний ун-т, 2012. – 51 с.
9. Онкологія / В. В. Севідов, Н. М. Касевич. – К. : ВСВ “Медицина”, 2011. – 216 с.

10. Пронин В. И. Мастэктомия и ее последствия / В. И. Пронин, Ю. Л. Розанов, Л. З. Вельшер. – М. : Медицина, 1985. – 96 с.
11. Путырский Л. А. Рак молочной железы / Л. А. Путырский. – Мн. : Высшая школа, 1998. – 95 с.
12. Тимрук–Скоропад К. А. Фізична реабілітація хворих при радикальному лікуванні раку легень в умовах стаціонару / К. А. Тимрук– Скоропад; за ред. Рябухи О. І. – Львів : [б. в.], 2005. – 46 с.
13. Язловецький В. С. Основи фізичної реабілітації / В. С. Язловецький, Г. Е. Верич, В. М. Мухін. – Кіровоград : [РВВ КДПУ ім. Володимира Винниченка], 2004. – 324 с.

Додаткова

1. Вовканич А. С. Вступ до фізичної реабілітації / А. С. Вовканич. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 184 с.
2. Возний С. С. Нові технології фізичної реабілітації хворих на нейроциркуляторну дистонію за кардіальним типом / С. С. Возний. – Харків : [б. в.], 2008. – 91 с.
3. Герасименко В. Н. Психологические и деонтологические аспекты реабилитации онкологических больных / В. Н. Герасименко, А. Ш. Тхвостов // Журнал клинической психоонкологии. – 2002. – № 2. – С. 25–32.
4. Гриневич Ю. А. Справочник по онкологии / Ю. А. Гриневич, Д. В. Мясоедова, С. А. Шалимова. – К. : Здоров'я, 2000. – С. 351–366.
5. Жарська Н. В. Фізична реабілітація осіб другого зрілого віку з ішемічною хворобою серця (стабільна стенокардія II функціональний клас) у післялікарняний період / Н. В. Жарська, О. В. Гузій. – Львів : Ліга-Прес, 2009. – 88 с.
6. Медицинская реабилитация / под общ. ред. В. Н. Сокрута, Н. И. Яблучанского. – Краматорск : Каштан, 2015. – 575 с.
7. Окамото Г. Основи фізичної реабілітації / Г. Окамото; пер. Ю. Кобіва та А. Добриніної. – Львів : [Галицька видавнича спілка], 2002. – 293 с.
8. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації / Т. Бойчук, М. Голубева, О. Левандовський [та ін.]. – Львів : ЗУКЦ, 2010. – 240 с.
9. Рак в Україні 2014–2015 / З. П. Федоренко, А. В. Гайсенко, Л. О. Гулак [та ін.] // Бюлетень національного канцер-реєстру України. – 2016. – № 15. – 105 с.
10. Реабилитация при заболеваниях сердечно-сосудистой системы / под ред. проф. И. Н. Макаровой. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 293 с.
11. Реабилитация при заболеваниях сердца и суставов / С. М. Носков, В. А. Маргазин, А. Н. Шкробко [и др.]. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 623 с.
12. Фецич Т. Г. Фізична реабілітація в онкології: думки щодо сучасного стану та перспективи впровадження в Україні [Електронний ресурс] / Т. Г. Фецич // Спортивна наука України. – 2007. – № 1 (10). – С. 34–36.
13. Федорів Я.-Р. М. Загальна фізіотерапія / Я.-Р. М. Федорів, А. Л. Філіпюк, Р. Ю. Грицко. – К. : Здоров'я, 2004. – 224 с.
14. Физическая реабилитация / под общ. ред. проф. С. Н. Попова. – Ростов-н/Д. : Феникс, 2004. – 602 с.
15. Физическая реабилитация / под общ. ред. проф. С. Н. Попова. – Ростов-н/Д. : Феникс, 2005. – 602 с.
16. Фізична реабілітація та спортивна медицина: профільні кафедри і курси вищих медичних та фізкультурних закладів освіти України: [монографія] / за ред. проф. В. В. Клапчука, А. В. Магльованого. – Львів: Ліга-Прес, 2006. – 83 с.

Інформаційні ресурси

1. Російський онкологічний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rosoncweb.ru/>

2. Все про онкологію для фахівців онкологів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oncology.ru/>

3. Рак молочної залози [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cancer.ic.ck.ua/index_4_3.htm

4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

Засоби діагностики успішності навчання.

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю. Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Фізична реабілітація осіб з новоутвореннями» оцінюються за модульно-рейтинговою системою.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

– методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;

– методи письмового контролю: самостійна робота, модульне письмове тестування; звіт, реферат, презентації;

– методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Формами перевірки та контролю знань студентів є:

1. Попередній контроль застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань студентів для планування навчального матеріалу.

2. Поточний контроль є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня засвоєння навчального матеріалу.

3. Проміжний контроль дозволяє перевірити ступінь засвоєння матеріалу після закінчення вивченого модулю.

4. Підсумковий контроль застосовується після вивчення студентом усього обсягу вивченого матеріалу. До підсумкового контролю належить семестровий іспити.

Об'єктом оцінювання знань студентів у процесі занять та рейтингового оцінювання є:

– систематичність, активність та змістовність роботи студента над вивченням програмного матеріалу на практичних заняттях протягом семестру;

– рівень виконання модульних завдань;

– виконання завдань для самостійного опрацювання.

Навчальна програма дисципліни «Фізична реабілітація неповносправних осіб»

Укладач: кандидат біологічних наук, доцент кафедри Н.О. Васильєва

Пояснювальна записка

Фізична реабілітація неповносправних осіб є однією з основних дисциплін підготовки спеціалістів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія, метою якої є підготовка висококваліфікованого магістра з фізичної терапії та ерготерапії.

За останнє десятиріччя соціальна політика багатьох європейських країн стосовно осіб з інвалідністю зазнала суттєвих змін. Ставлення до цієї соціальної групи людей, як до пацієнтів, якими необхідно лише опікуватися, і які не можуть долучатися до активного суспільного життя, змінилося на ставлення до них, як до повноправних членів суспільства, що мають рівні права з іншими громадянами країни. Однак, ще чимало країн, в тому числі й

Україна, при формуванні державної соціальної політики стосовно людей з інвалідністю не враховують цих змін, надають пріоритетного значення «медичному», а не «соціальному» підходу до проблеми, що позначається на змісті та якості заходів, спрямованих на зменшення негативних наслідків «інвалідності». І найголовніше - не сприяє ширшому залученню людей з інвалідністю до участі у суспільному житті, реалізації їхніх прав, як громадян країни. Зміна акцентів у трактуванні концепції інвалідності призводить до необхідності забезпечення комплексного підходу у створенні умов, які б сприяли реалізації прав осіб з інвалідністю на рівні з іншими громадянами країни. Для цього потрібно здолати існуючі перешкоди невлаштованого соціуму, удосконалити законодавство і посилити контроль за його дотриманням, змінити у ряді випадків ставлення суспільства до проблеми інвалідності.

Міждисциплінарні зв'язки: медична біологія, патологічна анатомія та фізіологія, фізична реабілітація при захворюваннях опорно-рухового апарату, фізична реабілітація при нервових хворобах, основи соціальної реабілітації, функціональна діагностика.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою навчальної дисципліни «Фізична реабілітація неповноправних осіб» є сформувані систему спеціальних знань з фізичної реабілітації інвалідів; ознайомити студентів із найсучаснішими методами фізичної реабілітації, що застосовуються у відновлювальній терапії неповносправних осіб різних категорій, навчити володіти техніками проведення цих заходів для поліпшення їх фізичного, функціонального, психоемоційного стану та якості життя.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- дати уявлення про сучасний стан розвитку фізичної реабілітації неповносправних осіб, як самостійної дисципліни;
- ознайомити студентів з особливостями організаційної структури системи реабілітації інвалідів в Україні та світі за категоріями, їх соціально-правовим статусом;
- дати знання про механізми лікувальної дії окремих методів фізичної реабілітації для кожної категорії неповносправних осіб відповідно до клінічної форми захворювання;
- сформувані поняття важливості реабілітаційних методів відновлення здоров'я інвалідів, що має надзвичайне значення для проведення реабілітаційних заходів і адаптації в соціуму людей з особливими потребами;
- ознайомити студентів із сучасними методами комплексної фізичної реабілітації неповносправних осіб та навчити застосовувати їх на практиці;
- навчити володіти всебічним комплексним підходом при складанні індивідуальних реабілітаційних програм для інвалідів різних нозологічних груп.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів і перевірених фактів;
- здатність до набуття гнучкого мислення, відкритості до застосування знань і компетентностей у широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті;
- здатність до самокритики та критики;
- здатність адаптуватися до нових ситуацій;
- здатність до оволодіння професійними навичками працювати у групі, виконуючи практичні завдання, уміння отримати результат у межах визначеного часу з наголосом на професійну сумлінність;
- здатність співпрацювати в команді з іншими фахівцями та робити свій внесок в спільну роботу;
- здатність застосувати методи ефективного спілкування;
- здатність демонструвати вправність у володінні рідною, англійською мовами та латиною;
- здатність спілкуватися з фахівцями інших галузей;

- здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій у фізичній терапії;
- здатність інформувати суспільство про значимість та розвиток фізичної терапії;
- здатність розуміти переживання особи, яка потребує реабілітаційного втручання, співпереживати у процесі спілкування;
- здатність дотримання етичних принципів як із погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливості впливу досягнень на реабілітацію людини;
- здатність організувати ефективну роботу групи для розв'язання поставлених завдань у межах України, і в міжнародному контексті;
- здатність коректно використовувати методи наукового дослідження;
- здатність аналізувати, відбирати та трактувати отриману інформацію;
- здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування засобів фізичної реабілітації для неповносправних осіб різного віку;
- здатність проводити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця;
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд і документувати їх результати;
- здатність забезпечувати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям і потребам пацієнта/клієнта;
- здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм і неповносправності, здоровому способу життя;
- здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії;
- здатність розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії;
- здатність ефективно реалізовувати програму фізичної реабілітації.

Очікувані результати навчання:

- Знання проблеми інвалідності в Україні та світі. Поняття інвалідності. П'ять категорій інвалідів. Групи інвалідності. Законодавчо закріплені права і свободи інвалідів. Основні напрями реабілітації інвалідів. Специфіку організацію роботи з інвалідами. Кінцеву мету реабілітації інвалідів.
- Знання загальнопатологічних аспекти спинальної травми. Ступінь маніфестації симптомів в залежності від рівня травми, її характеру та тяжкості. Форми спинномозкових уражень. Періоди спинномозкової травми. Ускладнення та наслідки пошкоджень хребта і спинного мозку. Функціональний стан апарату опори та руху: паралічі та парези. Основні етапи відновлення порушення функцій спинного мозку. Алгоритм реабілітації.
- Знання завдання, форми та засоби ЛФК в системі реабілітації хворих із травматичною хворобою хребта та спинного мозку. Диференційні лікувально-активізуючі режими в ранньому, проміжному та пізньому періодах. Методику з фізичної реабілітації спинальників Л.І. Красова. Методику локомоторного тренування. Тракційну ротаційну маніпуляційну технологію при травмах хребта та спинного мозку за В.А. Качесовим.
- Знання основних напрямків та послідовність фізіотерапевтичних процедур на етапах реабілітації хворих із травматичною хворобою спинного мозку.
- Знання методів та принципів фізичної реабілітації неповносправних із ампутованими нижніми кінцівками в післяопераційний період. Фактори від яких залежить якість культі. Завдання відновного лікування у ранньому та пізньому післяопераційному періодах. Етапи фізичної реабілітації інвалідів із ампутованими нижніми кінцівками після протезування. Значення протезу для повного відновлення функції локомоції хворого після ампутації. Новий метод первинного протезування, його переваги. Переваги гідрокінезотерапії як засобу рухової реабілітації інвалідів після ампутації кінцівок.
- Знання про фізичну реабілітацію інвалідів, що перенесли ампутацію верхніх кінцівок. Завдання відновного лікування у ранньому та пізньому післяопераційному

періодах. Етапи фізичної реабілітації інвалідів із ампутованими верхніми кінцівками після протезування. Введення елементів спорту в реабілітаційну програму при ампутації кінцівок.

- Знання принципів підбору допоміжних засобів пересування для інвалідів. Спеціальні стільці, крісла та меблі. Вертикалізатори. Засоби для навчання ходьби. Поліфункціональні м'які модулі та допоміжне обладнання. Інвалідні крісла-коляски: принципи підбору. Вимоги до крісла-коляски.

- Знання про акупункційну терапію в комплексній реабілітації неповносправних осіб. Завдання та принципи акупункційної терапії. Напрямок реабілітаційних заходів. Компенсаторна терапія при обмеженні самообслуговування.

- Знання фізичної реабілітації інвалідів із захворюваннями вісцеральних систем. Традиційні та нетрадиційні засоби і форми фізичної реабілітації при соматичних захворюваннях. Санаторно-курортне лікування хворих.

- Знання фізичної реабілітації інвалідів із сенсорними деприваціями. Причини інвалідності. Задачі, види і форми реабілітаційних заходів. Корекція вторинних відхилень.

- Вміння досліджувати і оцінювати рухові функції м'язів. Визначати ступінь атрофії м'язів і м'язової сили. Оцінювати пластичність та здатність м'язів до розслаблення. Володіти методами діагностики: динамографією, ергографією, рефлексометрією, електроміографією. Проводити біомеханічні проби.

- Вміння застосовувати комплекс реабілітаційних заходів у гострий, проміжний і пізній періоди травматичної хвороби спинного мозку: ортезування, лікування положенням, масаж, дихальну гімнастику, активні вправи в полегшеному положенні, фізіотерапевтичні процедури. Проводити лікувальну гімнастику в залежності від генезу паралічів і парезів: мобілізуючу, аналітичну, статичну, ідеомоторну, ізометричну та кінетичну.

- Вміння відпускати фізіотерапевтичні процедури хворим із травматичною хворобою спинного мозку: при порушенні рухової функції; для стимуляції денервованих структур; для релаксації; методи при трофічних порушеннях; методи при тазових розладах; методи при нейрогенній дизфункції кишечника, при розладах дихання та застійних явищах в легенях.

- Вміння застосовувати рефлексотерапію та точковий масаж у лікуванні хворих із ураженнями спинного мозку: методики проведення електропунктури та лазерорефлексотерапії при больовому синдромі; корпоральну і аурикулярну акупунктуру при трофічних розладах. Застосовувати пластир та метод «щиацу» при статевих розладах.

- Вміння здійснювати тренування культури засобами ЛФК (корекція культури положенням, пасивні вправи, активні вправи в полегшених умовах). Проводити лікувальну гімнастику (загальнозміцнюючі та дихальні вправи). Проводити підготовку культури до протезування в залежності від рівня ампутації та рухового режиму (фантомно-імпульсна гімнастика, вправи ізотонічного та ізометричного характеру, вправи з обтяженням, опором).

- Вміння проводити фізичну реабілітацію інвалідів із ампутованими нижніми кінцівками після протезування на всіх етапах навчання пересуванню на протезі.

- Вміння застосовувати функціональну гімнастику для колясочника, встановлювати коляску та надавати вихідного положення пацієнту в колясці для виконання комплексів вправ: мобілізація; мобілізація із силовими вправами; силові вправи і сенсibiliзація.

- Вміння проводити лікувальну гімнастику в басейні, корегувати згинальні контрактури і положення інваліда у воді за допомогою допоміжних плавзасобів, стежити за динамікою показників гемодинаміки протягом курсу реабілітації засобом плавання при однобічних та двобічних дефектах нижніх кінцівок в залежності від рівня ампутації.

- Вміння проводити фізичну реабілітацію інвалідів, що перенесли ампутацію верхніх кінцівок. Тренувати культуру. Готувати культуру до протезування в залежності від рівня ампутації. Застосовувати комплекси фізичних вправ: вправи при однобічній та двобічній ампутаційній культурі, масаж. Проводити фізичну реабілітацію після протезування.

- Вміння проводити реабілітацію інвалідів із застосуванням тренажерів. Підготовлювати до занять на тренажері. Виконувати вправи на тренажері в певній послідовності. Здійснювати перший підйом хворого та встановлення його у вертикальне

положення. Навчити стояти в тренажері без опори на руки; моделювати перенесення ваги тіла з однієї ноги на іншу; впертися ногами в підлогу; стояти і ходити з милицями; замикати коліна; ходити з верстатом-тренажером.

- Вміння підбирати допоміжні засоби пересування для інвалідів: спеціальні стільці, крісла, меблі та вертикалізатори. Засоби для навчання ходьбі. Поліфункціональні м'які модулі та допоміжне обладнання. Інвалідні крісла-коляски. Надавати хворому правильного положення в кріслі-калясці для попередження утворення пролежнів.

- Вміння організовувати фізичну реабілітацію особам, що страждають дитячим церебральним паралічем відповідно до клінічної форми. Складати комплекс реабілітаційних заходів у лікуванні хворих на ДЦП. Володіти методиками фізичної реабілітації за допомогою фізичних вправ. Володіти технікою масажу при ДЦП. Вміти відпускати фізіотерапевтичні процедури.

- Вміння складати програму з фізичної реабілітації при розсіяному склерозі. Використовувати загальнорозвивальні, спеціальні, ідеомоторні, дихальні вправи і постізометричну релаксацію. Користуватися тренажерами.

- Вміння здійснювати акупунктурну терапію в комплексній реабілітації неповносправних осіб. Проводити компенсаторну терапію при обмеженні самообслуговування в інвалідів: заходи, що полегшують догляд за собою; заходи допомоги пацієнтам при купанні; заходи допомоги при користуванні туалетом; заходи, що полегшують прийом їжі; заходи, що полегшують надягання одягу при дизфункції верхніх кінцівок. Володіти технікою одягання для пацієнтів, що знаходяться в інвалідному кріслі.

- Вміння проводити фізичну реабілітацію з приводу ішемічної хвороби серця відповідно до рухового режиму: ЛФК для хворих, оперованих з приводу ІХС; ЛФК для хворих ІХС ІV функціонального класу. Фізичну реабілітацію при вадах клапанного апарату серця. Вміти складати комплекси вправ. Визначати толерантність до фізичного навантаження і функціонального класу хворого ІХС. Володіти технікою проведення методики активної та пасивної м'язової релаксації.

- Вміння впроваджувати форми фізичної реабілітації хворих на бронхіальну астму. Проводити заняття лікувальною гімнастикою із застосуванням спеціальних вправ, рухливі ігри спеціальної спрямованості, вправи з великими гімнастичними м'ячами. Здійснювати галотерапію, фітотерапію, лікувальний масаж, заняття з дихальним тренажером. Складати індивідуальні програми фізичної реабілітації на всіх етапах фізичної реабілітації.

- Вміння проводити фізичну реабілітацію інвалідів із нирковою недостатністю відповідно до скринінгу для участі в програмі. Підбирати гімнастичні вправи, вправи з навантаженням (ручні та ножні обважнювачі), силові, вправи на гнучкість. Виробляти спеціальні рекомендації для діалітичних пацієнтів.

- Вміння здійснювати фізичну реабілітацію при цукровому діабеті відповідно до мети, завдань, принципів. Використовувати засоби ЛФК. Складати комплекси вправ. Проводити профілактику діабетичних макроангіопатій.

- Вміння проводити фізичну реабілітацію інвалідів із порушенням слуху та зору відповідно до адаптаційно-компенсаторних можливостей організму. Складати індивідуальні програми реабілітації, використовуючи фізіотерапію, механотерапію, працетерапію, лікувальну гімнастику (загальнозміцнюючі та спеціальні вправи для тренування окомоторних реакцій); корегуючу гімнастику. Вміти корегувати вторинні відхилення.

- Вміння здійснювати фізичну реабілітацію інвалідів із онкологічними захворюваннями, зокрема після видалення новоутворень різної локалізації на всіх етапах реабілітації відповідно до рухових режимів. Застосовувати ЛФК, гідрокінезітерапію, аеробні фізичні навантаження.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до фізичної реабілітації неповносправних осіб.

Еволюція суспільних поглядів на інвалідність. Проблема інвалідності в Україні та світі. Конвенція ООН про права інвалідів – нові підходи до проблем інвалідності. Визначення «інвалідності» та «осіб з інвалідністю» в законодавстві різних країн. Уроджена і набута інвалідність. П'ять категорій інвалідів. Групи інвалідності. Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я (МКФ). Основні напрями реабілітації інвалідів. Організація роботи з інвалідами. Інклюзивна освіта – шлях до рівних можливостей.

Тема 2. Моделі інвалідності.

Моральна модель «інвалідності». Благодійна модель «інвалідності». Медична модель «інвалідності». Реабілітаційна модель «інвалідності». Економічна модель «інвалідності». Соціальна модель «інвалідності». Британська модель «інвалідності». Модель Handicap. Культурна модель «інвалідності». Розуміння «інвалідності» як правозахисної моделі.

Тема 3. Права людини з інвалідністю.

Механізми захисту прав людини з інвалідністю: документи, процедури. Принципи роботи національної системи захисту прав людини в Україні і засоби захисту прав людей з інвалідністю. Окремі стандарти прав людини з інвалідністю. «Інвалідність» та заборона дискримінації. Роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людини з інвалідністю.

Тема 4. Доступність як важлива умова реалізації прав людини

Роль та принципи доступності. Законодавчо-нормативне забезпечення «доступності» для осіб з інвалідністю в Україні. Засоби технічного забезпечення індивідуальної мобільності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення. Перелік різних перешкод, з якими стикаються маломобільні групи населення в повсякденному житті. Поняття «транспортна доступність». Вимоги щодо доступності транспортної інфраструктури. Сучасна логістика доступних транспортних засобів, послуг та інфраструктури. Поняття «інформаційна» доступність. Доступність інформаційно-комунікаційних та допоміжних технологій для людей з інвалідністю.

Тема 5. Універсальний дизайн та принципи її впровадження

Поняття «універсальний дизайн». Соціальні переваги універсального дизайну. Принципи універсального дизайну. Законодавчі і нормативні акти з питань універсального дизайну.

Тема 6. Принципи підбору допоміжних засобів пересування для інвалідів.

Спеціальні стільці, крісла та меблі. Вертикалізатори. Засоби для навчання ходьбі. Поліфункціональні м'які модулі та допоміжне обладнання. Інвалідні крісла-коляски: принципи підбору. Вимоги до крісла-коляски. Посадка хворого в крісла-колясці. Положення тазу. Положення стегон. Положення колін. Положення стоп. Положення хребта і тулуба. Положення голови. Особливі варіанти положення сидячи. Цілі, що досягаються при наданні хворому положення сидячи. Попередження утворення пролежнів.

Тема 7. Методи рухової реабілітації спинальників.

ЛФК в системі реабілітації хворих із травматичною хворобою хребта та спинного мозку. Рухова реабілітація при спастичних та в'ялих парезах і паралічах. Анатомо-фізіологічні структури рухової сфери. Симптоматологія рухових порушень при паралічах (моно-, гемі-, пара- та тетраплегіях) і парезах. Центральний (спастичний) і периферичний (в'ялий) паралічі. Комплекс реабілітаційних заходів у гострий період: лікування положенням, ортезування, масаж за відсмоктувальною методикою, дихальна гімнастика, профілактика згинальних контрактур (пневмоортези), активні вправи в полегшеному положенні. Фізіотерапевтичні процедури: місцеве застосування холоду та тепла, електрична стимуляція. Диференційні лікувально-активізуючі режими в ранньому періоді (заняття на ортостолі, лікування положенням, гідродинамічний масаж, активні вправи в полегшеному положенні, навчання шаговому руху). Проміжний період (характеристика, заходи фізичної реабілітації). Пізній період (характеристика, реабілітаційні заходи). Види лікувальної гімнастики в залежності від генезу паралічів і парезів та їх стадії: мобілізуюча гімнастика (приблизний комплекс вправ); аналітична гімнастика; статична гімнастика; ідіомоторна

гімнастика; ізометрична гімнастика (приблизний комплекс вправ); кінетична гімнастика (приблизний комплекс вправ).

Методика з фізичної реабілітації спинальників Л.І. Красова. Початок відновлення: лікування положенням; пасивні рухи (комплекс вправ). Початок руху: активні рухи (комплекс вправ); активні рухи з обтяженням (комплекс вправ). Підйом на ноги: тренування здорових м'язів плечового поясу та м'язів тулуба; навчання повзання і плаванню; обучення стояти і ходити. Допоміжні технічні засоби реабілітації спинальників при виконанні активних вправ. Профілактика ускладнень при спинальній травмі: попередження застійних явищ (комплекс вправ); відновлення черевного пресу (комплекс вправ і самомасаж живота); відновлення сечовипускання (комплекс вправ); тренування дихання (комплекс вправ).

Локомоторне тренування: принципи та практика. Принципи та компоненти локомоторного тренування. Одяг і підвісна система. Навчання ходьбі на тредмілі. Координація дій інструкторів в різні фази кроку. Альтернативне розміщення рук інструкторів. Ходьба по нерухомій поверхні. Обучення ходьбі у звичайних умовах. Аналіз факторів прогресу. Стадії тренування: початкова стадія тренування, проміжна стадія тренування, пізня стадія тренування. Усунення можливих проблем.

Тракційна ротаційна маніпуляція як технологія при травмах хребта та спинного мозку за В.А. Качесовим. Поняття методу "генералізованого розблокування". Технологія виконання тракції, ротації, маніпуляції та її основна особливість. Посегментарна передня ротація («колесо»). Посегментарна бічна ротація хребта. Помилки та ускладнення. Показання та протипоказання. Техніка пропріоцептивної проторення для нижніх кінцівок. Послідовність вправ при тетраплегії.

Відновлення рухів у руках: віджимання від підлоги; переворот; повзання; встановлення пацієнта в колінноліктьове положення; навчання сидіти на колінах; навчання пацієнта сидіти на стільці гупаючи ногами; навчання крутити ногами та руками педалі велосипеда. Навчання ходьбі на колінах за стільцем.

Принципи інтенсивної ліквідації контрактур: боротьба з контрактурами в суглобах; боротьба із спастичними судомними проявами. Відновлення функцій тазових органів. Дефекація. Регуляції сечовипускання.

Застосування бані та сауни, сонячних і ультрафіолетових ванн.

Критерії ефективності інтенсивної реабілітації: звуковий, візуальний, суб'єктивний.

Тема 8. Фізіотерапія в системі реабілітації хворих із травматичною хворобою хребта та спинного мозку.

Основні напрямки та послідовність фізіотерапевтичних процедур на етапах реабілітації хворих із травматичною хворобою спинного мозку. Ефективність фізичних факторів і функціональне відновлення. Апаратні методи фізіотерапії при основних клінічних проявах травматичної хвороби спинного мозку: методики лікування та механізми відновлення при порушенні рухової функції (УВЧ, УЗ, гальванічний струм, електрофорез). Методи стимуляції денервованих структур та механізми їх впливу (вібростимуляція, мікроелектростимуляція, біоелектростимуляція, електрофорез, СМТ). Методики релаксації фізичними засобами: низхідна гальванізація, індуктотермія, СМТ, ДМВ, УЗ, електрофорез, кріотерапія. Методики лікування при трофічних порушеннях: світлолікування, УВЧ, дарсонвалізація, франклінізація, УФО, УЗ, електрофорез, лазеротерапія, гіпербарична оксигенація. Методи лікування при тазових розладах: ДДТ, СМТ, експоненціальний струм, електрофорез, гальванізація, дарсонвалізація, Соллюкс, електростимуляція сечового міхура. Методи фізіотерапії при дизфункції кишечника, при розладах дихання та застійних явищах в легенях.

Тема 9. Рефлексотерапія та масаж у відновлювальному лікуванні хворих із ураженнями спинного мозку.

Методи рефлексотерапії, що застосовуються при травматичній хворобі спинного мозку. Механізм дії рефлексотерапії. Методики проведення електропунктури та

лазерорефлексотерапії при больовому синдромі. Корпоральна і аурикулярна акупунктура при трофічних розладах. Застосування пластиру та методу «щиацу» при статевих розладах.

Точковий масаж при травмах хребта. Точки для впливу при рухових розладах: при ураженні верхніх кінцівок; нижніх кінцівок. Методики точкового масажу (збуджуюча, гальмівна). Точки для впливу при болях: біль в нижніх кінцівках; в верхніх кінцівках; біль в хребті. Точки для впливу при порушеннях тазових органів: затримка сечі, неутримання сечі, цистит, пієлонефрит, уремія, анурія, атонія кишечника, спастика кишечника, статеві розлади. Точки для впливу при трофічних розладах: загальнозміцнюючої дії (при ортостатичних реакціях, при гіпотонії, при вегетативній гіпертермії).

Тема 10. Методи та принципи фізичної реабілітації неповносправних осіб із ампутованими нижніми кінцівками.

Фізична реабілітація неповносправних осіб із ампутованими нижніми кінцівками в післяопераційний період. Поняття ампутації. Фактори від яких залежить якість культу. Вплив гіподинамії на функціональний стан організму і засоби підвищення рухової активності інвалідів. Завдання відновного лікування у ранньому післяопераційному періоді. Тренування культу. Засоби ЛФК (лікувальна гімнастика – загальнозміцнюючі та дихальні вправи, корекція культу положенням, пасивні вправи, активні вправи в полегшених умовах). Завдання відновного лікування в пізньому післяопераційному періоді. Переведення хворого у вертикальне положення. Підготовка культу до протезування в залежності від рівня ампутації (фантомно-імпульсна гімнастика, вправи ізотонічного характеру, вправи з обтяженням, опором, ізометричного характеру). Комплекси фізичних вправ в постільному і палатному режимі: вправи при однобічній та двобічній ампутаційній культурі гомілки; вправи при однобічній та двобічній ампутаційній культурі стегна. Тренування опорної функції культу (масаж, самомасаж, ЛГ).

Фізична реабілітація інвалідів із ампутованими нижніми кінцівками після протезування. Значення протезу для повного відновлення функції локомоції хворого після ампутації. Загальні завдання відновного лікування на всіх етапах навчання пересуванню на протезі. I етап - навчання стояти з рівномірною опорою на обидві кінцівки і на протезі. II етап – відпрацювання техніки перенесення маси тіла з однієї ноги на іншу. III етап - вироблення рівномірних крокових рухів та ритмічної координованої ходи. Коригуючи вправи відповідно до компенсаторних змін постави. Введення елементів спорту в реабілітаційну програму при ампутації нижніх кінцівок. Новий метод первинного протезування, його переваги. Корекція і профілактика ожиріння після ампутації нижніх кінцівок.

Функціональна гімнастика для колясочника. Підготовчий етап: встановлення коляски; вихідне положення пацієнта в колясці. Виконання комплексів вправ: мобілізація; мобілізація із силовими вправами; силові вправи і сенсibiliзація.

Плавання та гімнастика у воді як засіб рухової реабілітації інвалідів після ампутації кінцівок. Плавання як ефективний засіб загартування, тренування кардіореспіраторної системи, нормалізації біоелектричної стимуляції м'язів, нормалізації ендокринної системи та центральної нервової системи. Зміщення загального центру ваги при ампутаціях на рівні нижніх кінцівок. Корекція згинальних контрактур та положення інваліда в воді за допомогою допоміжних плавзасобів. Динаміка показників гемодинаміки протягом курсу реабілітації засобом плавання при однобічних та двобічних дефектах нижніх кінцівок в залежності від рівня ампутації. Заняття лікувальною гімнастикою в басейні. Переваги гідрокінезітерапії. Основні проблеми інвалідів при проведенні ЛФК у воді, шляхи їх вирішення.

Тема 11. Фізична реабілітація інвалідів, що перенесли ампутацію верхніх кінцівок.

Завдання відновного лікування у ранньому післяопераційному періоді. Тренування культу. Засоби ЛФК (лікувальна гімнастика – загальнозміцнюючі та дихальні вправи, корекція культу положенням, пасивні вправи, активні вправи в полегшених умовах). Завдання відновного лікування в пізньому післяопераційному періоді. Підготовка культу до

протезування в залежності від рівня ампутації (фантомно-імпульсна гімнастика, вправи ізотонічного та ізометричного характеру, з обтяженням, опором). Комплекси фізичних вправ в постільному і палатному режимі: при одnobічній та двобічній ампутаційній культурі передпліччя; вправи при одnobічній та двобічній ампутаційній культурі плеча. Масаж, самомасаж. Етапи фізичної реабілітації інвалідів із ампутуваними верхніми кінцівками після протезування. Значення протезу для повного відновлення функції хворого після ампутації. Загальні завдання відновного лікування на всіх етапах реабілітації. Працетерапія. Введення елементів спорту в реабілітаційну програму при ампутації верхніх кінцівок.

Тема 12. Реабілітація інвалідів із застосуванням тренажерів.

Основні недоліки масових тренажерів. Тренажери-трансформери та пневматичні технічні засоби фізичної реабілітації. Підготовка до занять на тренажері. Вправи на тренажері. Перший підйом хворого та встановлення його у вертикальне положення. Послідовність вправ на тренажері: тренування м'язів ніг, тазу і тулуба; навчання стояти в тренажері без опори на руки; навчання моделювати перенесення ваги тіла з однієї ноги на іншу; обучення вpirатися ногами в підлогу; навчання стояти і ходити з милицями; навчання замикаати коліна; навчання ходити з верстатом-тренажером.

Тема 13. Структура та зміст оздоровчої фізичної культури і спорту відповідно до спортивної класифікації інвалідів із ураженням опорно-рухового апарату.

Значення та можливості фізичної культури для корекції і вдосконалення моторики інваліда. Цілі і завдання фізичної культури і спорту інвалідів. Засоби, методи і форми фізичного виховання інвалідів. Масовий спорт інвалідів. Нові форми фізичної рекреації інвалідів. Спортивна класифікація інвалідів з ампутацією кінцівок і дефектами розвитку, після травм хребта, спинного мозку, поліомієліту. Оцінка м'язової сили і рухових функцій. Особливості розвитку фізичних якостей у різних груп інвалідів. Особливості вдосконалення координаційних здібностей інвалідів. Сучасний стан спортивного руху інвалідів. Вплив спортивної діяльності на соціальну інтеграцію інваліда.

Тема 14. Організація фізичної реабілітації неповносправних осіб, що страждають дитячим церебральним паралічем.

Етіологія і патогенез, класифікація форм церебральних паралічів. Клініко-функціональна характеристика дитячого церебрального паралічу. Методи фізичної реабілітації хворих на ДЦП відповідно до клінічної форми. Завдання фізичної реабілітації. Методики фізичної реабілітації інвалідів з церебральними паралічами за допомогою фізичних вправ. Основний комплекс реабілітаційних заходів у лікуванні хворих на ДЦП. ЛФК і лікувальна гімнастика при ДЦП (розвиток реакцій випрямлення і рівноваги; розвиток функції руки і предметно-маніпулятивної діяльності; зорово-моторної координації; гальмування і подолання неправильних поз і положень; попередження формування вторинного порочного рухового стереотипу). Масаж при ДЦП. Фізіотерапія при ДЦП. Рефлексотерапія при ДЦП. Водолікування. Грязелікування. Механотерапія. Нетрадиційні методи реабілітації (дельфінотерапія, іпотерапія) та їх патофізіологічне обґрунтування. Оцінка рухових навичок за шкалою Чейла. Гоніометрія. Оцінка силової витривалості. Методи оцінки дрібної моторики.

Тема 15. Фізична реабілітація при розсіяному склерозі.

Етіопатогенез, поширеність захворювання серед населення. Класифікація, варіанти перебігу та основні клінічні прояви розсіяного склерозу. Порушення функції тазових органів. Розлади нейропсихічної сфери. Саногенез і теоретичні передумови реабілітації при розсіяному склерозі. Стан фізичної реабілітації інвалідів з розсіяним склерозом. Загальна схема побудови курсу фізичної реабілітації інвалідів Р.С. Форма занять і види використовуваних фізичних вправ: загальнорозвивальні вправи; спеціальні вправи; ідеомоторні вправи і постізометрична релаксація; дихальні вправи. Тренажери та тренажерні пристрої. Елементи спорту та ігор. Методика фізичної реабілітації інвалідів Р.С. Методика аутогенного тренування та психокорекції при реабілітації інвалідів Р.С.

Тема 16. Аккупаційна терапія в комплексній реабілітації неповносправних осіб.

Завдання оккупаціональної терапії. Навчання та розвиток навичок. Принципи оккупаціональної терапії. Оккупаціональна терапія в системі реабілітації неврологічних хворих. Напрямок реабілітаційних заходів. Компенсаторна терапія при обмеженні самообслуговування в інвалідів. Заходи, що полегшують догляд за собою. Заходи допомоги пацієнтам при купанні. Заходи допомоги при користуванні туалетом. Заходи, що полегшують прийом їжі. Заходи, що полегшують надягання одягу при дизфункції верхніх кінцівок. Техніка одягання для пацієнтів, що знаходяться в інвалідному кріслі.

Тема 17. Фізична реабілітація інвалідів із захворюваннями серцево-судинної системи.

Загальна характеристика серцево-судинних захворювань, що призводять до інвалідності. Фізична реабілітація з приводу ішемічної хвороби серця відповідно до рухового режиму: ЛФК для хворих, оперованих з приводу ІХС; ЛФК для хворих ІХС ІV функціонального класу. Фізична реабілітація при вадах клапанного апарату серця. Дозоване фізичне навантаження. Комплекси вправ. Визначення толерантності до фізичного навантаження відповідно функціональному класу хворого ІХС. Техніка проведення методики активної м'язової та пасивної релаксації. Техніка проведення аутогенного тренування. Фізіотерапевтична реабілітація: магнітотерапія, лазеротерапія, УФО. Використання засобів бальнеотерапії (сухі вуглекислі ванни, загальні та камерні ванни, гідромасаж, віяловий і циркулярний душ).

Тема 18. Фізична реабілітація інвалідів із захворюваннями респіраторної системи.

Поняття про бронхіальну астму. Етіологія та патогенез бронхіальної астми. Клінічні прояви при бронхіальній астмі. Засоби і форми фізичної реабілітації хворих на бронхіальну астму. Заняття лікувальною гімнастикою. Спеціальні вправи. Рухливі ігри спеціальної спрямованості для осіб з бронхіальною астмою. Вправи з великими гімнастичними м'ячами. Елементи Хатха-Йоги. Дозована ходьба. Спелеотерапія. Галотерапія. Фітотерапія. Лікувальний масаж. "Нетрадиційні" засоби і форми фізичної реабілітації.

Санаторно-курортне лікування хворих на бронхіальну астму. Дихальна реабілітація для хворих з бронхіальною астмою. Заняття з дихальним тренажером. Бронхіальна астма і спорт. Програма фізичної реабілітації для дітей з бронхіальною астмою на тренувальному етапі. Підготовчий етап фізичної реабілітації. Основний етап фізичної реабілітації. Заключний етап фізичної реабілітації. Реабілітаційно-відновлювальний комплекс для застосування в домашніх умовах.

Тема 19. Фізична реабілітація інвалідів із захворюваннями видільної системи.

Поняття про термінальну стадію хронічної хвороби нирок. Основні принципи реабілітації. Обґрунтування необхідності реабілітації пацієнтів діалізу. Ризики та їх зниження. Скринінг для участі в програмі тренувань. Інтенсивність тестового навантаження. Діагностична значимість тестування. Раціональність проведення навантажувальних проб. Приклади базових тестів фізичної адаптації. Рекомендовані параметри фізичних тренувань. Частота. Тривалість. Інтенсивність. Інтенсивність за частотою серцевих скорочень та за сприйняттям фізичного навантаження. Зміна інтенсивності під час фізичного навантаження. Гімнастичні вправи. Вправи з навантаженням. Ручні та ножні обважнювачі. Силові. Вправи на гнучкість. Спеціальні рекомендації для діалітичних пацієнтів. Схема заняття на велотренажері.

Тема 20. Фізична реабілітація інвалідів із захворюваннями ендокринної системи.

Клінічна характеристика цукрового діабету. Типи цукрового діабету. Фізична реабілітація при цукровому діабеті: мета, завдання, принципи. Засоби ЛФК. Комплекси вправ. Особливості застосування фізичних навантажень в комплексній реабілітації при цукровому діабеті. Профілактика діабетичних макроангіопатій.

Тема 21. Фізична реабілітація інвалідів із захворюваннями сенсорних систем.

Фізична реабілітація інвалідів із порушенням слуху. Клінічні форми туговухості. Ступінь порушення слуху. Причини інвалідності. Задачі, види і форми реабілітаційних

заходів. Індивідуальна програма реабілітації. Фізіотерапія. Механотерапія. Працетерапія. ЛФК. Фізична реабілітація інвалідів із порушенням зору. Клінічні форми та причини слабкозорості та сліпоті. Ступінь втрати зору. Адаптаційно-компенсаторні можливості слабкозорих осіб. Задачі, види і форми реабілітаційних заходів. Індивідуальна програма реабілітації. Мета, задачі та засоби ЛФК: лікувальна гімнастика (загальнозміцнюючі та спеціальні вправи для тренування окоорухових реакцій); корегуюча гімнастика. Працетерапія. Корекція вторинних відхилень в осіб із слабким зором.

Тема 22. Фізична реабілітація інвалідів із онкологічними захворюваннями.

Класифікація клінічних форм онкологічних захворювань. Реабілітація після видалення новоутворень різної локалізації. Етапи реабілітації. Рухові режими. Обґрунтування застосування фізичного навантаження для онко-хворих. ЛФК та гідрокінезітерапія. Аеробні фізичні навантаження (дозована ходьба, велосипед). Реабілітація при кісткових саркомах. Реабілітація після променевої та хіміотерапії. Реабілітація при пухлинах різної локалізації.

Змістові модулі навчальної дисципліни:

1. Фізична реабілітація неповносправних осіб із травматичною хворобою хребта та спинного мозку
 2. Фізична реабілітація інвалідів із ампутованими кінцівками
- На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

Рекомендована література

Основна

1. Аулик И.В. Определение физической работоспособности в клинике и спорте. - М. : Медицина, 1990. - 192 с.
2. Барвинченко А., Гибадуллин М., Райе Р. Руководство по мануальной терапии суставов конечностей. — Таллинн, 1990. — 48 с.
3. Белова А.Н. Нейрореабилитация. — М.: Антидор, 2002. — 736 с.
4. Берглезов М.А. Комплексное лечение больных с тяжелыми нарушениями функции нижних конечностей в амбулаторных условиях: пособие для врачей [Электронный ресурс] / М.А.Берглезов, В.И.Угнивенко, В.М.Надгериев [и др.]. — М. : ЦИТО, 1999. — 28 с.
5. Бернштейн Н.А. Очерки по физиологии движений и физиологии активности. — М. : Медицина, 1966. — 349 с.
6. Борщенко И.А. Некоторые аспекты патофизиологии травматического повреждения и регенерации спинного мозга [Электронный ресурс] / И.А. Борщенко, А.В. Басков, А.Г.Коршунов, Ф.С.Сатанова // Журнал вопросы нейрохирургии. — 2000. — № 2.
7. Великсон В.М., Менделевич И.А., Петелина В.В. Клиническая биомеханика. — Л., 1980. — 200 с.
8. Веселовский В.П., Попелянский А.Я., Саховский П.И., Хабриев Р.У. Реабилитация больных с вертеброгенными заболеваниями нервной системы: Учебное пособие для врачей-курсантов. — Л. : Казан. ИУВиЛ, 1982. — 48 с.
9. Витензон, А.С. Метод и устройство программируемой электростимуляции мышц при патологической ходьбе [Электронный ресурс] / А.С. Витензон, А.М.Буровой // Биомедприбор-2000: материалы конференции. http://www.mks.ru/library/conf/biomedpribor/2000/sec07_17.html.
10. Войтаник С.А., Гавата Б.В. Мануальная терапия дистрофических заболеваний позвоночника. - К. : Здоровье, 1989. - 144 с.
11. Гамбурцев В.А. Гониометрия человеческого тела. - М. : Медицина, 1973. - С. 6-87.
12. Гурленя, А.М. Физиотерапия и курортология нервных болезней / А.М. Гурленя, Г.Е. Бегель. — Минск : Вышэйш. шк., 1989. — 398 с.
13. Дыскин А.А., Танюхина Э.И. Социально-бытовая и трудовая реабилитация инвалидов и пожилых граждан. - М. : Логос. - 1996.

14. Дмитриев В.С. и др. Основы профилактики гиподинамии и гипокинезии инвалидов средствами физической культуры и спорта. – Малаховка, 1993.
15. Евсеев С.П. Адаптивная физическая культура (цель, содержание, место в системе знаний о человеке) // Теория и практика физической культуры. - 1998. - №1. - С. 2.
16. Ерюхин И.А. Травматическая болезнь - общепатологическая концепция или нозологическая категория? // Вест. травматологии и ортопедии. - 1994, №1.
17. Епифанов В.А., Мошков В.Н., Антуфьева Р.И. и др. Лечебная физическая культура / Под ред. В.А. Епифанова. - М. : Медицина, 1987.
18. Ефименко Н.А., Сермеев Б.В. Содержание и методика занятий физкультурой с детьми, страдающими церебральным параличом. – М. : Советский спорт, 1991. – 55 с.
19. Жилинкова В.П. Становление и развитие физической культуры и спорта инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата // Теория и практика физической культуры. - 1998. - №1. - С. 19.
20. Жилияев, А.А. Применение метода многоканальной динамической электростимуляции мышц у больных с поражениями крупных суставов нижних конечностей / А.А.Жилияев, М.В.Паршикова // Лечебная физкультура и массаж.— 2004. — № 2(11). — С. 39—45.
21. Жулєв М.Н., Лобзин В.С., Бадзгардзе Ю.Д. Мануальная и рефлексорная терапия в вертеброневрологии. — СПб., 1992. — 587 с.
22. Карепов, Г.В. ЛФК и физиотерапия в системе реабилитации больных травматической болезнью спинного мозга: монография [Электронный ресурс] / Г.В. Карепов. — http://sci-rus.com/rehabilitation/karepov/karepov_00.htm.
23. Качесов В.А. Лечение контрактур // Усовершенствование методов и аппаратуры, применяемых в учебном процессе, медико-биологической и клинической практике. - СПб, 1998. - №29.
24. Качесов В.А. Основы интенсивной реабилитации. Травма позвоночника и спинного мозга [Электронный ресурс] / В.А. Качесов. - М., 2002. - Кн.1. - 126 с. <http://paralife.narod.ru/library/kachesov/contents.htm> .
25. Коган О.Г. Реабилитация больных при травмах позвоночника и спинного мозга. – М. : Медицина, 1975. – 240 с.
26. Крупа Т., Пакер Т. Компенсация нетрудоспособности и инвалидности. - 1996. - Ч. 3. - 223 с.
27. Левит К. и др. Мануальная медицина / Пер. с нем. - М.: Медицина, 1993
28. Михайлова Ю.Г. Двигательная самореабилитация лиц, перенесших травму позвоночника // Теория и практика физической культуры. - 1998. - №1. - С. 57.
29. Мосунов Ф.Ф. Проблемы организации начального обучению плаванию детей – инвалидов // Теория и практика физической культуры. - 1998. - №1. - С. 24.
30. Мошков, В.Н. Лечебная физическая культура в клинике нервных болезней / В.Н. Мошков. — 3-е изд. — М. : Медицина. — 224 с.
31. Найдин В.Л. Реабилитация нейрохирургических больных с двигательными нарушениями. – М. : Медицина, 1972. – 248 с.
32. Подачин, В.П. Структурно-функциональные основы компенсации функций при травме спинного мозга / В.П. Подачин, Г.Г. Мусалов, Н.И. Незлина. — М. : Наука, 1983. — 190 с.
33. Потехин, Л.Д. Кинезитерапия больных со спинальной параплегией: учеб. пособие для врачей, методистов и инструкторов лечебной физкультуры, врачей-физиотерапевтов [Электронный ресурс] / Л.Д. Потехин; под ред. К.Б. Петрова. — Новокузнецк, 2002. — 67 с. — <http://www.mtj.ru/M1.htm#2>.
34. Реабилитация двигательных функций в клинике нервных болезней / Под ред. В.А. Руднева, А.Б. Гринштейна. – Красноярск, 1979. – 144 с.
35. Рубцов Н.О. К проблеме формирования инфраструктуры системы физической культуры и спорта для инвалидов // Теория и практика физической культуры. - 1998. - №1.

- С. 41.

36. Руднев В.А. Функциональная диагностика и восстановление произвольных движений при патологии центральной нервной системы. – Красноярск : КГУ, 1982. – 160 с.

37. Руководство по нейротравматологии. Ч.2. Позвоночно-спинальная травма, повреждение периферических нервов, военно-полевая хирургия // Под ред. А.И. Арутюнова. – М. : Медицина, 1980. – 392 с.

38. Руководство по кинезиотерапии / Под ред. Л. Бонева - София: Медицина и физкультура, 1978.

39. Самосюк И.З., Лысенюк В.П., Лиманский Ю.П. и др. Нетрадиционные методы диагностики и терапии. - К. : Здоров'я, 1994. - 238 с.

40. Семенова К.А., Мастюкова Е.М., Смуглин М.Я. Клиника и реабилитационная терапия детских церебральных параличей. – М. : Медицина, 1972. – 328с.

41. Сосин И.Н. Клиническая физиотерапия // Под ред. И.Н. Сосина. — Киев : Здоров'я, 1996. — 622 с.

42. Сухова Л. С. Основы медико-социальной реабилитации (окупуациональная терапия) – М. : Издательство «Свято-Димитриевское училище сестер милосердия», 2003. – 80 с.

43. Шевелев И.Н. Восстановление функции спинного мозга: современные возможности и перспективы исследования [Электронный ресурс] / И.Н. Шевелев, А.В. Басков, Д.Е. Яриков, И.А. Борщенко // Журнал вопросы нейрохирургии. — 2000. — № 3. — <http://www.sci-rus.com/pathology/>

44. Штеренгерд А.Е. Лечебная физическая культура при паралитических заболеваниях у детей и подростков. – Киев : Здоровья, 1972. – 99 с.

45. Шухова Е.В. Реабилитация детей с заболеваниями нервной системы. - М. : Медицина, 1979.

46. Щепетова О.Н. Использование технических средств в процессе реабилитации больных с двигательными нарушениями // Ортопед. травматол. – 1991. – №9. – с. 25 – 28.

47. Эльнер А.М. Двигательные синергии // Журнал неврологии и психиатрии. – 1975. – т. 75, вып.7. - с. 1088 – 1092.

Додаткова

1.Басахьян А.Г. Апоптоз при травматическом повреждении спинного мозга: перспективы фармакологической коррекции / А.Г. Басахьян, А.В. Басков, Н.Н. Соколов, И.А. Борщенко // Вопросы медицинской химии. — 2000. — № 5. — С. 23—29.

2.Бастрыкина А.В. Туризм в системе реабилитации и социальной интеграции пожилых и людей с ограниченными возможностями. - М., 1999. - 132 с.

3.Башкирова В.Ф. Комплексная реабилитация спортсменов после травм опорно-двигательного аппарата. - М. : Физкультура и спорт, 1984. - 240 с.

4.Болезни нервной системы /под ред. Н. Н. Яхно, Д. Р. Штульмана и П. В Мельничука. - М. : Медицина, 1995. - Т. 1. - 653 с.

5.Георгиева, С.В. Гомеостаз, травматическая болезнь головного и спинного мозга / С.В. Георгиева, И.Е. Бабиченко, Д.М. Пучиньян. — Саратов, 1993. — 115 с.

6.Гранит, Р. Основы регуляции движений: пер. с англ. / Р. Гранит. —М. : Мир, 1973. — 368 с.

7.Гретен, А.Г. Проблемные аспекты механизмов восстановительных процессов в мозге / А.Г. Гретен // Механизмы и коррекция восстановительных процессов мозга. — Горький, 1982. — С. 5—11.

8.Зяблов, В.И. Проблемные вопросы регенерации нервной системы: лекции / В.И. Зяблов. — Симферополь, 1986. — 156 с.

9.Елизаров М.Н., Гаркави А.В., Бахшиев М.Д. Комбинированное лечение пролежней у спинальных больных с учетом стадийности // Вестник хирургии. 1991. - № 1. С. 98-102.

10. Котляр, Б.И. Пластичность нервной системы / Б.И.Котляр.—М.: Изд-во МГУ, 1986.—240 с.

11. Магендович, М.Р. О взаимоотношениях моторно-висцеральных и висцеромоторных рефлексов / М.Р. Магендович // Моторно-висцеральные и висцеромоторные рефлексы: сб. тр. — Пермь, 1963. — С. 7—17.
12. Нейротравматология: справочник [Электронный ресурс] / под ред. А.Н.Коновалова, Л.Б.Лихтермана, А.А.Потапова. — М., 1994.— 356 с. — http://scirus.com/reference_book/ref_00.htm.
13. Несмеянова, Т.Н. Стимуляция восстановительных процессов при травме спинного мозга / Т.Н. Несмеянова. — М., 1971. — 120 с.
14. Пожарский В.Ф. Политравмы опорно-двигательной системы и их лечение на этапах медицинской эвакуации. - М. : Медицина, 1989.
15. Попелянский Я.Ю. Вертеброгенные заболевания нервной системы : Руководство. - Йошкар-Ола: Мар. кн. из-во, 1983.
16. Реут Н.И., Кан В.И. О профилактике пролежней у спинальных больных при помощи множественного скелетного вытяжения // Ортопедия, травматология и протезирование. 1974. - № 9. С. 75-77.
17. Травматическая болезнь / Под ред. И.И. Дерябина, О.С. Насонкина - Л.: Медицина, 1987.
18. Трубников В.Ф., Попов И.Ф., Ковалев С.И. Особенности лечения повреждений таза и конечностей у пострадавших с сочетанной и множественной травмой // Ортопедия, травматология и протезирование. - 1987. - №7.
19. Трубников В.Ф., Попов И.Ф., Лихачев В.А., Истомин Г.П. Дискуссионные вопросы лечения повреждений опорно-двигательного аппарата при множественной и сочетанной травме // Ортопедия, травматология и протезирование. - 1984. - №5.
20. Фролов Г.М., Прокин Б.М., Росков Р.В., Абросимов А.В. Особенности консолидации переломов и инвалидность у пострадавших с политравмой и шоком / Теоретические и практические аспекты проблемы травматического шока. - Л., 1991.
21. Шанин В.Ю., Гуманенко Е.К. Клиническая патофизиология тяжелых ранений и травм. - СПб: Специальная литература, 1995.

Інформаційні ресурси

1. www.eurolab.ua/restorative-medicine/3354/3355/28714/
2. www.zdravitsa.com.ua/ru/articles/236.html
3. www.krasgma.ru/ar231.html
4. www.krasgma.ru/ar231.html
5. paralife.narod.ru/rehabilitation_popular.htm
6. meddoc.com.ua/fizicheskaya-reabilitaciya-0605/
7. www.goukkemk.ru/uploads/libray/e-books/...osnovi.../rehabilitation.htm

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

Засоби діагностики успішності навчання.

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю. Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Фізична реабілітація неповносправних осіб» оцінюються за модульно-рейтинговою системою.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

– методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;

– методи письмового контролю: самостійна робота, модульне письмове тестування; звіт, реферат, презентації;

– методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Формами перевірки та контролю знань студентів є:

1. Попередній контроль застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань студентів для планування навчального матеріалу.

2. Поточний контроль є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня засвоєння навчального матеріалу.

3. Проміжний контроль дозволяє перевірити ступінь засвоєння матеріалу після закінчення вивченого модулю.

4. Підсумковий контроль застосовується після вивчення студентом усього обсягу вивченого матеріалу. До підсумкового контролю належить семестровий іспити.

Об'єктом оцінювання знань студентів у процесі занять та рейтингового оцінювання є:

- систематичність, активність та змістовність роботи студента над вивченням програмного матеріалу на практичних заняттях протягом семестру;
- рівень виконання модульних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання.

Навчальна програма дисципліни «Працетерапія»

Укладач: викладач кафедри Т.В. Бірюкова

Пояснювальна записка

Програма вибіркової навчальної дисципліни “Працетерапія” складена відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки «магістр» спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Предметом є система теоретичних знань, практичних вмінь та навичок з використання різноманітних засобів працетерапії з метою оптимізації клінічного і функціонального одужання хворих, відновлення професійної і побутової працездатності, скорішому пристосуванню інвалідів до змінених умов існування, залучення інваліда (хворого) до регулярного виконання трудових дій, створення відповідних умов в колективі чи індивідуально із належною для інваліда мірою сторонньої підтримки (самостійно, з допомогою або під наглядом), формування в інваліда почуття самоповаги та усвідомлення себе як дійового члена суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія і фізіологія людини, психологія, педагогіка, гігієна, загальна патологія, медична реабілітація, фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи, фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів, фізична реабілітація при захворюваннях опорно-рухового апарату, фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи, лікувальний масаж, лікувальна фізкультура, фізіотерапія.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у студентів систему теоретичних знань, практичних вмінь та навичок з використання засобів працетерапії, що ґрунтуються на досягненнях медичної і соціальної реабілітації при різних соматичних ушкодженнях та захворюваннях з метою повернути хворому самостійність у повсякденному житті; повернути його до колишньої роботи, якщо це можливо; підготувати хворого до виконання іншої роботи відповідно до його працездатності, або, якщо це неможливо, підготувати до роботи у спеціальному закладі для інвалідів. Сформувати у студентів адекватні наукові уявлення про закономірності застосування заходів працетерапії при різних соматичних ушкодженнях та захворюваннях.

Завдання:

Теоретичні – викласти теоретичні основи та методологічні особливості працетерапії, як складової частини медичної, соціальної та професійної реабілітації, як системи заходів щодо відновлення або компенсації фізичних можливостей; підвищення функціонального стану та адаптаційних резервів організму людини засобами і методами працетерапії.

Обґрунтувати застосування працетерапії як однієї з складових реабілітації хворих та неповносправних людей, що мобілізує всі сили та резервні можливості організму людини на відновлення втрачених чи порушених функцій, значно скорочує терміни їх відновлення, створює компенсаторні механізми до нових умов існування при незворотних анатомічних чи функціональних втратах організму і відновлює професійну та побутову працездатність.

Практичні – ознайомити студентів із засобами та методиками працетерапії, навчити застосувати їх на практиці. Відпрацювати навички застосування різних видів працетерапії та навчити студентів адекватно оцінювати функціональні можливості хворої людини для їх використання при проведенні реабілітації.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

– здатність до навчання людей з обмеженнями життєдіяльності набуттю максимального рівня функціональності та незалежності у всіх аспектах життя через певний набір занять та реабілітаційних технологій, відновленню у них фізичного, соціального і психічного здоров'я, поверненню людини до нормального соціального, трудового та побутового функціонування, відновлення автономності, інтеграції її у суспільство;

– здатність до розробки, відповідно до державних та галузевих стандартів, типових планів, методик та рекомендацій охорони здоров'я та освіти, Державної типової програми реабілітації інвалідів та дітей-інвалідів рекомендації щодо мети, змісту і порядку комплексної реабілітаційної роботи, у тому числі працетерапії, у закладах та установах для дітей і дорослих, які мають стійкі вади здоров'я та порушення психофізичного розвитку;

– здатність до проведення діагностики та оцінки активності, ступеню порушень психофізичного стану, обмежень життєдіяльності та втрати автономності людини. Проводить за планом ерготерапевтичні, реабілітаційні, навчальні, соціально-адаптаційні, соціально-побутові, корекційні, компенсаторні заходи та заняття;

– здатність до застосування сучасних методів трудової терапії відповідно до призначень лікарів та вчителів з корекційної освіти, працювати під їх контролем;

– здатність до здійснення формування компенсаторних способів життя людини з порушеннями здоров'я, нових мотивацій до діяльності та відповідних особистісних потреб, покращення життєдіяльності та відновлення автономності людини;

– здатність у складі мультидисциплінарної команди брати участь у створенні індивідуальної програми реабілітації для інваліда та дитини-інваліда згідно з переліком реабілітаційних послуг, технічних та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення залежно від нозологій захворювань та корекційно-реабілітаційних потреб дитини або дорослого;

– здатність до праці в тісному контакті з фахівцями інших спеціальностей, що беруть участь у реабілітаційному процесі – лікарями, психологами (за спеціалізаціями), фізіологами, логопедами, педагогами, соціальними працівниками, дієтологами, вчителями з корекційної освіти, фахівцями з фізичної реабілітації тощо, бере участь у координації їхньої діяльності.

– здатність до забезпечення разом з іншими працівниками здорових і безпечних умов навчання, виховання та праці відповідної категорії дітей і дорослих;

– здатність до залучення членів їхніх сімей до участі в реабілітаційній роботі, правильного використовувати прийоми ерготерапії, фізичної та психолого-педагогічної корекції психофізичного стану, застосування відновлювальних занять та вправ, подолання фізичних або психічних вад, недоліків здоров'я, що перешкоджають повноцінному функціонуванню людини;

– здатність до надання консультації з питань корекційно-реабілітаційних заходів;

– здатність до допомоги батькам реалізувати індивідуальний план реабілітаційної роботи з дитиною в умовах сім'ї;

– здатність вести встановлену реабілітаційну, медичну, психолого-педагогічну та статистичну документацію;

– здатність до підвищення професійного та загальноосвітнього рівнів. Виконувати професійні завдання та обов'язки з додержанням норм етики та моралі.

Очікувані результати навчання:

- На рівні особистості (залежно від кожного випадку) заповнювати відповідні прогалини та компенсувати дефіцитні функції, сприяти реструктуризації особистості або розвивати збережені здібності для функціональної та особистісної адаптації людини, створювати умови, що імітують трудову діяльність або міжлюдську взаємодію, запропонувати клієнту допоміжне обладнання, адекватне устаткування.
- На рівні оточення працювати як у сфері міжособистісних взаємовідносин, так і на рівні матеріального середовища адаптованого для клієнта. Тісно взаємодіяти з відповідними підприємствами (промисловими та комерційними), роботодавцями, асоціаціями тощо.
- Знати специфіку особистості клієнта, його патології здоров'я, оточення, зв'язків між цими різними факторами, що дозволяє оцінити втрату автономності людини у всіх аспектах її життя. Функціонувати як посередник між потребами в адаптації особи з обмеженими можливостями здоров'я і вимогами повсякденного життя.
- Знати особливості людини як на соматичному рівні (анатомія, фізіологія), так і на психічному та інтелектуальному рівні (розвиток психомоторики, функцій мислення, міжособистісні та комунікативні функції).
- Знати кінезіологічні та біомеханічні компоненти руху.
- Знати специфіку відносин "людина – робота", ергономічну методологію та її зв'язки з ерготерапевтичними вправами.
- Знати та володіти професійними, ігровими та експресивними техніками реабілітації.
- Знати патології та види інвалідності як у сфері фізичних порушень, так і у психічній сфері.
- Володіти методами лікування та реабілітації, що відносяться безпосередньо до працетерапії, ерготерапії.
- Володіти методами реадaptaції та реінтеграції, що потребує вивчення людини з інвалідністю в його оточенні (побут, архітектура, міські умови життєдіяльності тощо).
- Знати теорію і практику ерготерапевтичних, лікувально-відновлювальних, корекційно-реабілітаційних заходів та процесів, корекції психофізичного розвитку дітей, психологічної допомоги, соціально-побутової адаптації, трудової та професійної реабілітації, трудової терапії, соціально-середовищної реабілітації дітей та дорослих з обмеженнями життєдіяльності.
- Знати цілі, принципи реабілітації дітей і дорослих, методологію та зміст ерготерапевтичних заходів та вправ.
- Знати стандартизовані методи оцінки активності, ступенів порушень психофізичного стану та обмежень життєдіяльності людини.
- Знати загальні та спеціальні медичні, психолого-педагогічні, реабілітаційні та соціальні дисципліни.
- Вміти застосовувати ефективні методи, форми, прийоми реабілітаційної роботи, корекційного та компенсуючого навчання і виховання.
- Знати основи законодавства та нормативні документи України, міжнародні документи з питань охорони здоров'я, освіти, реабілітації, соціального захисту, прав осіб з інвалідністю.
- Знати державні стандарти, програмно-методичні документи і матеріали з відновного лікування, освіти, реабілітації, соціальної роботи для діяльності з дітьми та дорослими з обмеженнями життєдіяльності.
- Знати індивідуальні психологічні особливості та нозологічні характеристики дітей і дорослих з обмеженнями життєдіяльності.
- Знати методологічні та практичні засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ, 2001) та Міжнародної класифікації хвороб (МКХ-10).

- Знати правила використання технологічних засобів та обладнання навчальних кабінетів, класів, спортивних та ігрових залів, спеціалізованих приміщень, які створено для відновлювальної лікувальної, реабілітаційної та корекційної роботи.
- Знати сучасні досягнення науки та практики у відповідних галузях реабілітації.
- Знати основи управління й організації корекційно-реабілітаційних процесів в закладах охорони здоров'я, у масових і спеціалізованих закладах для дітей, які мають вади у фізичному або розумовому розвитку.
- Знати етичні норми і правила організації реабілітації дітей та дорослих з обмеженнями життєдіяльності.
- Знати форми і правила ведення лікувальної, психолого-педагогічної, реабілітаційної та статистичної документації.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Поняття про інвалідність. Групи інвалідності. Працетерапія як невід'ємна складова соціальної реабілітації.

Визначення та предмет працетерапії. Основні завдання в працетерапії. Головні аспекти в працетерапії. Основні напрямки в працетерапії. Класифікація трудових процесів (рухів).

Тема 2. Працетерапія як активний метод відновлення порушених функцій та працездатності хворих за допомогою трудових рухів.

Шляхи в працетерапії щодо відновлення рухових функцій. Застосування працетерапії на різних етапах реабілітації. Працетерапія хворих різних нозологічних груп (при захворюваннях: серцево-судинної системи, дихальної системи, опорно-рухового апарату, нервової системи тощо). Ефективність застосування та протипоказання до працетерапії. Вплив працетерапії на самопочуття хворого.

Тема 3. Значення різних видів роботи в працетерапії хворих. Працетерапія як основний засіб соціалізації хворих різних нозологічних груп.

Вплив працетерапії при роботі з папером та картоном. Вплив працетерапії при роботі з текстильним матеріалом. Зміст працетерапії у роботі з пластиліном. Зміст працетерапії при проведенні сількогосподарських робіт. Аплікація та її психотерапевтичний вплив на стан хворого.

Тема 4. Мотивація праці та професійна реабілітація інвалідів.

Фізіологічні стимули. Соціально-економічні стимули. Виробничі стимули. Психологічні стимули. Можливість відновлення роботи в повному обсязі, зміни умов праці і професії.

Тема 5. Матеріально-технічна база працетерапії в умовах лікувально-оздоровчих закладів України.

Приміщення та середовище для занять з працетерапії. Інструменти та пристрої для проведення занять з працетерапії.

Змістові модулі навчальної дисципліни

Змістовий модуль № 1. Працетерапія як невід'ємна складова соціальної реабілітації.

Змістовий модуль № 2. Працетерапія як основний засіб соціалізації хворих різних нозологічних груп.

Рекомендована література

Базова

1. Андреева О.С. Принципы формирования и реализация индивидуальной программы реабилитации инвалида // Медико-социальная экспертиза и реабилитация. - 2000. - №4.
2. Габль Г. Обучение эрготерапии во Франции // Габль Г. / Трудотерапия: зарубежный и отечественный опыт. – Бишкек : Ассоциация социальных работников Кыргызской Республики, 2002. – 204с. – С. 54–73.
3. Дементьева Н.Ф. Социально-трудовая реабилитация нетрудоспособных граждан, находящихся в защищенных условиях // Медико-социальная экспертиза и реабилитация. - 1998. - №1.
4. Дементьева Н.Ф., Холостова Е.И. /Социальная реабилитация./ учебное пособие Москва, 2004. - 300 с.
5. Исанова В.А. Новые инновационные технологии медико-социальной реабилитации в условиях многоаспектных реабилитационных учреждений / В.А. Исанова. – Казань : МСЗРТ, 2007. - 67 с.
6. Комплексная реабилитация инвалидов.: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Т.В. Зозуля, Е.Г. Свистунова, В.В. Чешихина и др.; Под ред. Т.В. Зозули. - М.: Издательский центр «Академия», 2005. - 304 с.
7. Маршинин Б.А. Оккупационная терапия: Курс лекций. - М., 2002.
8. Методические рекомендации. Организация социальной реабилитации инвалидов в реабилитационном центре. Москва - 2003.
9. Мухін В.М. Фізична реабілітація: навчальне видання / В.М. Мухін. – К. : Олімпійська література, 2005. – 470с.
10. Холостова Е. И. Социальная реабилитация: учебн. пособ / Е. И. Холостова, Н.Ф. Дементьева ; [2-е изд.]. – М. : Дашков и К°, 2003. – 340 с.
11. Шевцов А.Г. Освітні основи реабілітології : [монографія] / Андрій Гаррійович Шевцов. – К. : МП Леся, 2009. – 483с.
12. Ярская-Смирнова Е. Р. Социальная работа с инвалидами / Ярская-Смирнова Е.Р., Наберушкина Э.К. – СПб. : Питер, 2004. – 316 с.

Допоміжна

1. Внутренние болезни под.ред. проф. Г.И. Бурчинского. – Киев, „Вища школа”, 1987. – 576 с.
2. Епифанов В.А. Восстановительная медицина: Справочник /- М.: ГЭОТАР- Медиа, 2007. - 592 с.
3. Клинические классификации внутренних болезней / Под ред. В.С.Гасилина, П.С.Григорьева. М., 2000. – 68 с.
4. Мухін В.М. Фізична реабілітація, Київ, Олімпійська література, 2000.
5. Порада А.М. Основи фізичної реабілітації: Навч. Посібник / А.М Порада, О.В. Солодовник, Н.Є. Прокопчук.- 2-е вид. – К.: Медицина, 2008.- 248 с.
6. Справочник по реабилитации / Н.А.Генш , Т.Ю.Клипина, Ю.Н.Улыбина. – Ростов н/Д :Феникс, 2008.- 348 с.
7. Физическая реабилитация: учебник для студентов высших учебных заведений под. общей ред. проф. С.Н. Попова.- Изд. 5-е.- Ростов н/Д: Феникс, 2008.- 602 с.
8. Тель Л. З. Учение о здоровье, болезни и выздоровлении: В 3 т. / [сост. Тель Л. З.] – М.: ООО « АСТ»; «Астрель», 2001. – 416 с.
9. Фотина Л. А. ЛОРА. Многоуровневая Система Самооздоровления и омоложения Человека / Лариса Фотина. – М.: Мартин, 2003. – 319 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://neurodoc.ru/terapiya/reabilitaciya/bobat-terapiya.html>
2. <http://www.bobath.org.uk>

3. <http://www.vojta.com/ru/>
4. <http://www.dcp.org.ua/rus/parents/reabil/vojta.html>
5. http://aupam.narod.ru/pages/medizina/nov_inn_teh/page_01.htm
6. <http://www.kachesov.ru/index-1.html>
7. www.bioness.com/.../Vector_Gait_and_Safety_System.php
8. <http://rrcdetstvo.ru/metods/locomat>
9. <https://reuthmc.org/реабилитационнаятерапия/физиотерапия/>
10. <http://medicaltaping.ru/ru/>
11. <http://kinesislife.ua/ua/napravleniya/kineziotejping/>

Форма підсумкового контролю успішності навчання – диференційний залік

Засоби діагностики успішності навчання: усний колоквиум, тестування, письмова контрольна робота, індивідуальне завдання, практичне завдання, усне опитування. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і практичному контролю.

Навчальна програма дисципліни «Професійне спілкування в галузі»

Укладач: викладач кафедри Т.В. Бірюкова

Пояснювальна записка

Програма вибіркової навчальної дисципліни “Професійне спілкування в галузі” складена відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки «магістр» спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Предметом є система фундаментальних знань щодо теоретико-методологічних засад професійного спілкування та комунікації, розуміння концептуальних основ етики та культури спілкування, практичних вмінь та навичок з використання різноманітних засобів професійного спілкування з метою успішної професійної адаптації майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, формування загального уявлення про зміст та основні функції професійної діяльності, про етичні та психологічні вимоги до особистості практикуючого фахівця.

Міждисциплінарні зв'язки: вступ до спеціальності, філософія та методологія науки, психологія, педагогіка, гігієна, валеологія, загальна патологія, медична реабілітація, фізична реабілітація при системних захворюваннях.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у студентів систему теоретичних знань, практичних вмінь та навичок для реалізації належного професійного спілкування, що базується на теоретичних засадах сучасної науки. Створення умов для активізації процесу становлення культури професійного спілкування та умілості майбутнього фахівця на основі творчої самореалізації у професійній діяльності, які будуть ефективними в певній ситуації, формування загальних та фахових компетентностей майбутнього фахівця.

Завдання:

Теоретичні – викласти теоретичні основи та методологічні особливості професійного спілкування, як складової професійної майстерності фахівця з реабілітації, обґрунтувати потребу щодо розвитку професійного спілкування, усвідомлення творчого характеру в професійному спілкуванні, структури, мети, специфіки, рівнів професійної майстерності спілкування, суб'єктних засад професійного спілкування, вимог до рівня професійного спілкування, як значущої якості майбутнього фахівця, механізмів творчої самореалізації у спілкуванні, як професійної майстерності, професійного самовдосконалення, ознайомити з

новаторським професійним досвідом, зауважити щодо культури мислення, мови, мімічної та пантомімічної виразності, професійної техніки та ораторського мистецтва, майстерності професійного спілкування.

Практичні – усвідомлення філософських, етичних, психологічних основ професійного спілкування, зазначити норми і правила професійного спілкування, необхідності застосування, вміння аналізувати конкретні ситуації, розпізнаючи типи людей, їх індивідуальні особливості, що виявляються в умовах фізичної реабілітації, засвоєння системи способів, засобів, стратегій професійного спілкування, оволодіння прийомами та навичками професійного спілкування, які використовуються під час індивідуальної бесіди, у процесі обговорення проблем з хворим.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

– Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з функціональними порушеннями органів та систем із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, педагогічних наук в умовах комплексності та невизначеності.

– Здатність застосовувати аналіз та синтез.

– Здатність дотримуватись етичних та юридичних норм, які стосуються галузей охорони здоров'я, фізичної реабілітації, освіти та соціального захисту.

– Здатність визнавати принципи наставництва, співпрацювати в команді з іншими фахівцями та робити свій внесок у командну роботу.

– Здатність застосовувати методи ефективного спілкування та принципи організаційного управління, працювати з фаховою інформацією.

– Здатність підвищувати професійний та загальноосвітній рівень. Виконувати професійні завдання та обов'язки з додержанням норм етики та моралі.

– Здатність здійснювати особистий професійний розвиток та впроваджувати знання у практичну діяльність, відповідати за результати професійної діяльності.

– Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології у фізичній реабілітації.

– Здатність пояснювати потребу у заходах фізичної реабілітації, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

– Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

– Здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної реабілітації.

– Здатність розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної реабілітації.

– Здатність провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця.

– Здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати.

– Здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію.

– Здатність забезпечувати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

– Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної реабілітації.

– Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

– Здатність працювати в тісному контакті з фахівцями інших спеціальностей, що беруть участь у реабілітаційному процесі – лікарями, психологами (за спеціалізаціями), фізіологами, логопедами, педагогами, соціальними працівниками, дієтологами, вчителями з корекційної освіти, фахівцями з фізичної реабілітації тощо, бере участь у координації їхньої діяльності.

- Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної реабілітації.
- Здатність адаптувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.
- Здатність забезпечувати разом з іншими працівниками здорові і безпечні умови навчання, виховання та праці відповідної категорії дітей і дорослих.
- Здатність провадити професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення України.
- Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм та неповносправності, здоровому способу життя.
- Здатність залучати членів їхніх сімей до участі в реабілітаційній роботі, правильного використовувати прийоми ерготерапії, фізичної та психолого-педагогічної корекції психофізичного стану, застосування відновлювальних занять та вправ, подолання фізичних або психічних вад, недоліків здоров'я, що перешкоджають повноцінному функціонуванню людини.
- Здатність шукати шляхи постійного покращення якості реабілітаційних послуг.
- Здатність сприяти набуттю людьми з обмеженнями життєдіяльності максимального рівня функціональності та незалежності у всіх аспектах життя через певний набір занять та активних реабілітаційних технологій, відновленню у них фізичного, соціального та психічного здоров'я, поверненню людини до нормального соціального, трудового та побутового функціонування, відновлення автономності, інтеграції її у суспільство.

Очікувані результати навчання:

- На рівні особистості (залежно від кожного випадку) заповнювати відповідні прогалини та компенсувати дефіцитні функції, сприяти реструктуризації особистості або розвивати збережені здібності для функціональної та особистісної адаптації людини, створювати умови, що імітують міжлюдську взаємодію.
- На рівні оточення працювати як у сфері міжособистісних взаємовідносин, так і на рівні матеріального середовища адаптованого для клієнта. Знати специфіку особистості клієнта, його патології здоров'я, оточення, зв'язків між цими різними факторами, що дозволяє оцінити втрату автономності людини у всіх аспектах її життя. Функціонувати як посередник між потребами в адаптації особи з обмеженими можливостями здоров'я і вимогами повсякденного життя.
- Сприяти зміцненню та збереженню особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини й освітньої діяльності серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців.
- Демонструвати знання професійного дискурсу, термінології свого фаху, джерел поповнення лексики української та іноземної мови; показувати уміння спілкуватися українською мовою у професійному середовищі, уміння дотримуватися етики ділового спілкування; складати різні види документів, у тому числі іноземною мовою; аналізувати іншомовні джерела інформації для отримання даних, що є необхідними для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.
- Демонструвати уміння роботи із сучасною комп'ютерною технікою; знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; систематизувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням інформаційних та комунікаційних технологій.
- Демонструвати уміння використовувати біологічні, медичні, педагогічні та психосоціальні аспекти фізичної реабілітації, виявляти взаємозв'язки її різних елементів.
- Визначати симптоми та синдроми поширених захворювань людини, адекватно вибирати методи й інструменти оцінки/діагностики, відповідно до наявних у пацієнта/клієнта порушень та індикаторних станів за міжнародною класифікацією функціонування (МКФ).

- Застосовувати методи й інструменти оцінки/діагностики для вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, трактувати отриману інформацію, демонструючи доказове прийняття рішень.
- Демонструвати здатність до пацієнтоцентричної практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди згідно нормативно-правових вимог та норм професійної етики.
- Прогнозувати, планувати, встановлювати та коректувати цілі, реалізувати індивідуальну програму фізичної реабілітації відповідно до наявних ресурсів і оточення.
- Продемонструвати уміння здійснювати заходи фізичної реабілітації для корекції порушень структури/функцій організму, ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмеженнями участі в діяльності.
- Демонструвати уміння ефективно провадити професійну діяльність, застосовуючи сучасні науково-довказові дані.
- Обирати відповідні прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.
- Демонструвати уміння вербального і невербального спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, участі у мультидисциплінарному спілкуванні.
- Демонструвати уміння проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.
- Оцінювати результати виконання реабілітаційної програми з використанням відповідних засобів та модифікації поточної діяльності.
- Демонструвати готовність до освоєння нового матеріалу та уміння оцінювати себе критично; демонструвати поглиблення базових знань з допомогою самоосвіти; демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні засади аналізу професійного спілкування

Зміст етики професійного спілкування. Предмет і завдання курсу. Спілкування як науково-практична проблема. Завдання професійного спілкування. Професійна культура мовлення та поведінки фізичного реабілітолога. Поняття, моральні принципи та основи професійного етикету.

Тема 2. Комунікації професійного спілкування.

Суть комунікацій професійного спілкування. Класифікація комунікацій професійного спілкування. Формальні та неформальні комунікації професійного спілкування. Усні та письмові комунікації професійного спілкування. Комунікаційний процес професійного спілкування. Елементи та етап комунікаційного процесу професійного спілкування. Зворотній зв'язок в професійному спілкуванні. Бар'єри на шляху до ефективних комунікацій професійного спілкування.

Тема 3 Структура, функції та види професійного спілкування.

Комунікативний, перцептивний, інтерактивний аспекти професійного спілкування. Комунікативні бар'єри професійного спілкування. Стратегія поведінки. Особливості сприйняття. Макро-, мезо- і мікрорівень спілкування. Функції спілкування. Критерії визначення видів та рівнів професійного спілкування. Міжособистісне, міжгрупове, міжсоціумне спілкування. Спілкування між особистістю та групою. Опосередковане і безпосереднє, діалогічне і монологічне професійного спілкування. Імперативне та маніпулятивне професійне спілкування.

Тема 4. Психологічна основа культури професійного спілкування.

Спілкування як одна із нагальних потреб професійного спілкування. Соціально-комунікативні установки в професійному спілкуванні, ефекти комунікативних установок. Індивідуальний вплив в професійному спілкуванні, механізми індивідуального впливу: навіювання, психічне зараження, наслідування, переконання. Маніпуляція та актуалізація. Типи маніпуляторів. Особисті якості маніпуляторів та актуалізаторів. Спільна діяльність. Готовність до діяльності в групі. Системи передачі інформації в групі. Поняття взаємодії в професійному спілкуванні. Вплив етичних норм і правил на спільну діяльність людей. Взаєморозуміння в професійному спілкуванні. Рівні взаєморозуміння: згода, осмислення, співпереживання. Емоційні, інтелектуальні, соціальні бар'єри на шляху до взаєморозуміння. Ідентифікація, рефлексія та емпатія як механізми взаєморозуміння в професійному спілкуванні.

Тема 5 Способи, моделі та стилі професійного спілкування.

Моделі професійного спілкування: запобігливий, звинувачувальний, розважливий, віддалений, врівноважений. Спільний стиль професійного спілкування. Види стилів професійного спілкування. Лідерство. Стили лідерства. Стратегія професійного спілкування, види стратегій.

Тема 6 Вербальні та невербальні засоби професійного спілкування

Вербальне спілкування. Культура говоріння. Порядок побудови повідомлень. Монолог і діалог. Культура мови. Культура слухання. Правила ефективного слухання. Рефлексивне і не рефлексивне слухання. Ефективність використання вербальних засобів спілкування. Невербальна комунікація. Особливості невербальних засобів спілкування. Оптико-кінетична система. Таксика. Праксодика та екстраінгвістична система. Проксеміка.

Тема 7 Індивідуалізація як форма професійного спілкування

Характеристика індивідуалізаційної форми професійного спілкування. Етапи індивідуалізаційної форми професійного спілкування. Орієнтування в ситуації. Особливості індивідуалізаційної форми професійного спілкування.

Тема 8 Загальні засоби професійного спілкування в групі

Психологічні та етичні основи спілкування в групі. Вербальні та невербальні засоби спілкування з групою. Особливості професійного спілкування в групі, рівень його моральності.

Змістові модулі навчальної дисципліни

Змістовий модуль № 1. Основи професійного спілкування в галузі.

Змістовий модуль № 2. Засоби професійного спілкування.

Рекомендована література

Базова

1. Андреева О.С. Принципы формирования и реализация индивидуальной программы реабилитации инвалида // Медико-социальная экспертиза и реабилитация. - 2000. - №4.
2. Балахничева Г. В. Сучасні педагогічні технології підвищення професійної спрямованості фахівця фізичної культури в навчально-виховному процесі сучасної школи / Г. В. Балахничева, А. В. Цьось, Л. В. Заремба. – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. – С. 53–64.
3. Балахничева Г. В. Формування професійної майстерності майбутнього фахівця фізичної культури : [навч.-метод. посіб. для студ. випуск. курсів ін-тів фіз. культури] / Балахничева Г. В., Заремба Л. В. – Луцьк : РВВ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 2004. – 82 с.
4. Дементьева Н.Ф., Холостова Е.И. /Социальная реабилитация / учебное пособие Москва, 2004. - 300 с.

5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
6. Комплексная реабилитация инвалидов.: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Т.В. Зозуля, Е.Г. Свистунова, В.В. Чехихина и др.; Под ред. Т.В. Зозули. - М.: Издательский центр «Академия», 2005.- 304с.
7. Методические рекомендации. Организация социальной реабилитации инвалидов в реабилитационном центре. Москва - 2003.
8. Свістельник І. Деякі проблеми впровадження інновацій у систему інформаційного забезпечення вищої фізкультурної освіти / І. Свістельник // Зб. наук. пр. – Вип. 4. – Рівне. 2006. – С. 61–62.
9. Симонов В. П. Диагностика личности и профессионального мастерства преподавателя : учеб. пособие для студ. педвузов, учителей, слушателей ФПК / В. П. Симонов. – М. : [б. и.], 1995.
10. Смолюк І. О. Педагогічні технології: дослідження соціально-особистісного аспекту / І. О. Смолюк. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1999. – 294 с.
11. Холостова Е. И. Социальная реабилитация: учебн. пособ / Е. И. Холостова, Н.Ф. Дементьева ; [2-е изд.]. – М. : Дашков и К°, 2003. –340с.
12. Ярская-Смирнова Е. Р. Социальная работа с инвалидами / Ярская-Смирнова Е.Р., Наберушкина Э.К. – СПб. : Питер, 2004. – 316 с.

Допоміжна

1. Елифанов В.А. Восстановительная медицина: Справочник /- М.: ГЭОТАР- Медиа, 2007. - 592 с.
2. Клинические классификации внутренних болезней / Под ред. В.С.Гасилина, П.С.Григорьева. М., 2000. – 68 с.
3. Мухін В.М. Фізична реабілітація, Київ, Олімпійська література, 2000.
4. Порада А.М. Основи фізичної реабілітації: Навч. Посібник / А.М Порада, О.В. Солодовник, Н.Є. Прокопчук.- 2-е вид. – К.: Медицина, 2008.- 248 с.
5. Справочник по реабилитации / Н.А.Генш , Т.Ю.Клипина, Ю.Н.Улыбина. – Ростов н/Д :Феникс, 2008.- 348 с.
6. Физическая реабилитация: учебник для студентов высших учебных заведений под. общей ред. проф. С.Н. Попова.- Изд. 5-е.- Ростов н/Д: Феникс, 2008.- 602 с.
7. Тель Л. З. Учение о здоровье, болезни и выздоровлении: В 3 т. / [сост. Тель Л. З.] – М.: ООО « АСТ»; «Астрель», 2001. – 416 с.
8. Фотина Л. А. ЛОРА. Многоуровневая Система Самооздоровления и омоложения Человека / Лариса Фотина. – М.: Мартин, 2003. – 319 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://neurodoc.ru/terapiya/reabilitaciya/bobat-terapiya.html>
2. <http://www.bobath.org.uk>
3. <http://www.vojta.com/ru/>
4. <http://www.dcp.org.ua/rus/parents/reabil/vojta.html>
5. http://aupam.narod.ru/pages/medizina/nov_inn_teh/page_01.htm
6. <http://www.kachesov.ru/index-1.html>
7. www.bioness.com/.../Vector_Gait_and_Safety_System.php
8. <http://rrcdetstvo.ru/metods/locomat>
9. <https://reuthmc.org/реабилитационнаятерапия/физиотерапия/>
10. <http://medicaltaping.ru/ru/>
11. <http://kinesislife.ua/ua/napravleniya/kineziotejping/>

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

Засоби діагностики успішності навчання: усний колоквіум, тестування, письмова контрольна робота, індивідуальне завдання, практичне завдання, усне опитування. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і практичному контролю.